ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KATEDRA APLIKOVANÉ EKOLOGIE

Analýza vlivů cestovního ruchu na území NP České Švýcarsko z hlediska ochrany přírody a krajiny a návrhy šetrného rozvoje

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Milan Maršálek

Bakalantka: Ivana Nováková

2013

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra aplikované ekologie

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Nováková Ivana

Územní technická a správní služba - kombinované Praha

Název práce

Analýza vlivů cestovního ruchu na území NP České Švýcarsko z hlediska ochrany přírody a krajiny a návrhy šetrného rozvoje

Anglický název

Analysis of the impact of tourism on the area NP Ceske Svycarsko in terms of nature conservation and landscape and proposals of considerate development

Cíle práce

Úkolem bakalantky je kritické posouzení aktuálního stavu cestovního ruchu a jeho projevů v lokalitě NP České Švýcarsko, a to na základě podkladů, vlastního šetření a metodických postupů práce. Ve výsledku také vyjádří alespoň dva konkrétní návrhy šetrného rozvoje turismu reflektující vlastní SWOT analýzu. Diskuzi podrobí lokální význam cestovního ruchu v přihraničních oblastech.

Metodika

Zásady pro vypracování BP: Úvod • Literární rešerše (cestovní ruch, ochrana přírody a krajiny v ČR a EU, NP, CHKO – právní a oborové zakotvení) • Cíle práce (analýza vlivů cestovního ruchu na území NP České Švýcarsko a návrhy možného šetrného rozvoje) • Metodika (analýza současného stavu, SWOT analýza, anketní a terénní šetření) • Charakteristika zájmového území (region Českosaské Švýcarsko) • Výsledky (zhodnocení reálného stavu - SWOT analýza, výsledky anketního a terénního šetření i návrhy šetrného rozvoje a doporučení ke zlepšení) • Diskuze (místní význam cestovního ruchu v NP a přihraničních oblastech) • Závěr

Harmonogram zpracování

- březen 2012 - zadání BP
- duben/květen - sběr a příprava podkladů
- červen 2012 - vypracování metodiky
- září 2012 - vypracování literární rešerše
- průběžně - terénní a dotazníkové šetření
- průběžně - konzultace práce

zápočet za ZS 2012/13 bude udělen za finálně vypracovanou rešerši práce a dílčí výsledky

- zápočet za LS 2012/13 bude udělen za předem schválenou a řádně odevzdanou práci
- duben 2013 - odevzdání BP

Rozsah textové části
35 - 45 stran

Klíčová slova
Českosaské Švýcarsko, turismus, ochrana přírody, trvalá udržitelnost

Doporučené zdroje informací

CULEK, M. [ED.] ET AL., 1996: Biogeografické členění České republiky. Enigma, Praha.
HENDL, J., 2005: Kvalitativní výzkum. Portál, Praha.
České Švýcarsko, o. p. s., 2007: Skripta pro vzdělávací modul - Průvodce Národního parku České Švýcarsko.
Plán péče o Národní park České Švýcarsko 2009 - 2016 (Správa Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa).
Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR 2007-2013 (Vláda ČR, MMR ČR)

Vedoucí práce
Maršálek Milan, Ing.

prof. Ing. Jan Vymazal, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.
Děkan fakulty

V Praze dne 7.2.2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Analýza vlivů cestovního ruchu na území NP České Švýcarsko z hlediska ochrany přírody a krajiny a návrhy šetrného rozvoje vypracovala samostatně pod vedením Ing. Milana Maršálka. Uvedla jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpala.

V Praze dne: 16. 4. 2012 ……..

Ivana Nováková

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji za posouzení textu, cenné rady a připomínky Ing. M. Maršálkovi. Za velkou pomoc a ochotu při sběru dat jsem vděčná Ing. Jiřímu Rakovi ze společnosti České Švýcarsko, o.p.s., Mgr. Richardu Nagelovi ze Správy NP České Švýcarsko a Bc. Vítu Horáčkovi z Dopravního podniku města Děčína, a.s. Děkuji za pomoc Ing. Pavlíně Maříkové při zpracování anketního šetření a především mé rodině, že mi umožnila bezstarostné studium.

V Praze 14. 4. 2013 .....

Abstrakt

Národní park České Švýcarsko je nejmladším národním parkem v České republice. Má zachovalý unikátní přírodní charakter. Jeho primárním posláním je ochrana přirozených a přírodě blízkých ekosystémů a přirozených procesů v nich probíhajících a ochrana geologicko-geomorfologické, biologické a krajinné diverzity území.

Tato práce je analýzou cestovního ruchu s dopady na životní prostředí v turistické oblasti České Švýcarsko z hlediska ochrany přírody a krajiny. Analýza se skládá z několika na sobě nezávislých metod šetření. Součástí je analýza současného stavu a z ní vyvozená SWOT analýza rozdělená do třech částí podle pilířů udržitelného rozvoje a anketní šetření. Na základě vyhodnocení anketního šetření a SWOT analýzy jsou závěrem definovány návrhy šetrného rozvoje cestovního ruchu, které vycházejí jako nejvíce problematické.

Klíčová slova

Českosaské Švýcarsko, turismus, ochrana přírody, trvalá udržitelnost

Abstract

National park Czech Switzerland is the youngest national park in the Czech republic. It has preserved a unique natural character. Its primary mission is the protection of natural and semi-natural ecosystems and natural processes taking place in them and protection of geological and geomorphological, biological and landscape diversity territory.

This work is the analysis of the impact of tourism on the environment in the tourist area of Czech Switzerland in terms of nature and landscape protection. The analysis consists of several independent methods of investigation. It includes the analysis of the current situation and form that deduced SWOT analysis divided into three parts according to the pillars of sustainable development and public inquiry investigation. Based on the evaluation questionnaire, followed by a SWOT analysis, there are defined conclusion friendly tourism development proposals that emerge as the most problematic.

Key Words

Czech-Saxon Switzerland, tourism, nature conservation, sustainability

Obsah

Seznam použitých zkratek 10
1. Úvod 11
2. Cíle práce 12
3. Literární rešerše 13
3.1 Ochrana přírody 13
3.1.1 Chráněná území 13
3.2 Oborové a právní zakotvení chráněných území v ČR a ve světě 14
3.2.1 Územní ochrana 14
3.2.2 Zvláště chráněná území v ČR 14
3.2.3 Natura 2000 15
3.2.4 Kategorie chráněných území podle IUCN 15
3.3 Národní parky 16
3.4 Cestovní ruch 18
3.4.1 Cestovní ruch jako součást světové ekonomiky a ekonomiky ČR 18
3.4.2 Typologie cestovního ruchu 19
3.4.3 Subjekt a objekt cestovního ruchu 20
3.4.4 Udržitelný cestovní ruch 21
3.4.5 Pilíře udržitelného rozvoje 21
3.4.6 Cestovní ruch v regionech 22
4. Metodika práce 24
4.1 Vymezení území 24
4.2 Sběr dat a informací 24
4.3 Anketní šetření 25
4.4 Analýza současného stavu 26
4.5 SWOT analýza 26
5. Charakteristika zájmového území 28
5.1 Zřizovací právní předpis a poslání národního parku 28
5.2 Poloha NP 28
5.3 Historický a kultrurní vývoj 28
5.3.1 Vznik názvu České Švýcarsko 28
5.3.2 Historie osídlování 28
5.3.3 Lidová architektura a drobné památky 29
5.4 Ochrana přírody 29
5.4.1 Hlavní předmět ochrany v NP České Švýcarsko 30
5.4.2 Územní ochrana (Härtel et al. 2007b) 30
5.4.3 Mezinárodní význam - Zařazení NP dle IUCN (Härtel et al. 2007) 30
5.4.4 Natura 2000 31

6. Výsledky 32
6.1 Analýza současného stavu 32
6.1.1 Přírodní poměry 32
6.1.1.1 Geomorfologie území 32
6.1.1.2 Hydrologie 33
6.1.1.3 Klima 33
6.1.1.4 Flóra a fauna 33
6.1.2 Přírodní pozoruhodnosti 35
6.1.3 Obyvatelstvo a trh práce 36
6.1.3.1 Obyvatelstvo 36
6.1.3.2 Nezaměstnanost 36
6.1.3.3 Podnikatelské aktivity 37
6.1.4 Cestovní ruch 38
6.1.4.1 Turistický profil oblasti 38
6.1.4.2 Monitoring návštěvnosti 38
6.1.4.3 Ubytování a stravování 40
6.1.4.4 Dopravní infrastruktura 41
6.1.4.5 Rekreace a sport 42
6.1.4.6 Podpora cestovního ruchu 43
6.2 Vyhodnocení anketního šetření 44
6.2.1 Výsledky anketního šetření 44
6.2.2 Srovnání závěrů s výstupy z Koncepce rozvoje CR v ČŠ (DHV CR 2005) 48
6.3 Vyhodnocení SWOT analýzy 50
6.4 Návrhy šetrného rozvoje a doporučení ke zlepšení 53
7. Diskuze 55
8. Závěr 57
9. Seznam použité literatury 59
10. Seznam příloh 64

Seznam použitých zkratek

CR	Cestovní ruch
ČR	Česká republika
ČŠ	České Švýcarsko
HDP	Hrubý domácí produkt
CHKO	Chráněná krajinná oblast
EAO	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EVL	Evropsky významná lokalita
IUCN	Mezinárodní unie na ochranu přírody
NP	Národní park
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek (územní celky vytvořené pro statistické účely Eurostatu)
PO	Ptačí oblast
UNEP	Program OSN pro životní prostředí
ŽP	Životní prostředí

1. Úvod

Dostatek volného a atraktivního přírodního rekreačního prostoru, přírodní atraktivity, příznivé klima, čistota ovzduší a vody jsou na jednu stranu důležitou podmínkou cestovního ruchu (CR), ale na druhou stranu narušené prostředí znamená ohrožení rozvoje CR. Mezi trendy související s CR patří růst významu ekologie, zvýšený zájem o destinace se zachovalou přírodou a sílící tlak na udržitelný rozvoj cestovního ruchu.

Národní park České Švýcarsko spolu se sousedním Saským Švýcarskem představují ideální místo pro odpočinek a načerpání nových sil. Přirozená krása krajiny s romantickými zákoutími, lidovou architekturou a krásnými vyhlídkami vybízí k objevování a poznání. České Švýcarsko je unikátní svou florou i faunou (Drozd et al. 2007).

Je to opravdu tak, jak uvádí ve skriptech Drozd et al. (2007)? Jaký je skutečný stav přírody v Národním parku (NP) České Švýcarsko? Je na území uskutečňován CR šetrný k životnímu prostředí? Jak vnímají NP návštěvníci? Jak jsou spokojeni se službami souvisejícími s CR? Jak se mění názory návštěvníků o NP České Švýcarsko a službách poskytovaných na daném území v horizontu posledních několika let? Jaké jsou silné a slabé stránky oblasti? Jakým rizikům a hrozbám čelí? Které příležitosti by se daly využít k šetrnému rozvoji CR?

Na tyto a další otázky bych ráda našla odpovědi v této bakalářské práci. Práce by měla přinést vyobrazení současného stavu NP České Švýcarsko s vlivy CR na okolní přírodu a krajinu, zhodnotit názory návštěvníků na NP a kvalitu služeb poskytovaných v oblasti. Výsledky vlivů CR na životní prostředí by mělo přinést několik na sobě nezávislých metod, které se skládají z analýzy současného stavu a z ní vyplývající SWOT analýzy a anketního šetření. Závěrem práce vyhodnotím nejzávažnější problémy a navrhnu možnosti šetrného rozvoje.

Existuje mnoho aktérů, kteří mají různé zájmy, různé pohledy na únosnost a způsob využití území NP. Je těžké najít rovnováhu mezi vnímáním jednotlivých aktérů v kontextu ochrany přírody a cestovního ruchu. I já bych prostřednictvím této práce chtěla přinést další názory aktérů - návštěvníků, aktérů - zaměstnanců Správy NP, aktérů - zaměstnanců České Švýcarsko o.p.s. a především vlastních názorů, které se budu snažit zachytit co možná nejobjektivněji.

2. Cíle práce

Cílem práce je kritické posouzení aktuálního stavu cestovního ruchu a jeho projevů v lokalitě NP České Švýcarsko, a to na základě podkladů, metodických postupů práce a vlastního šetření.

Dílčí cíle zahrnují:

- zjištění struktury návštěvníků, jejich názorů a potřeb pomocí anketního šetření v turistické oblasti NP České Švýcarsko,
- provedení analýzy současného stavu na základě vlastního šetření a sekundárních informací v NP jako podkladových dat a informací pro SWOT analýzu,
- vyhodnocení anketního šetření, vyvození klíčových závěrů a porovnání výsledků šetření s výsledky šetření uvedené v Koncepci rozvoje CR v Českém Švýcarsku z roku 2005,
- vyhodnocení SWOT analýzy,
- návrhy šetrného rozvoje cestovního ruchu a doporučení ke zlepšení.

3. Literární rešerše

3.1 Ochrana přírody

Odjakživa byl člověk určitým způsobem spojen s životním prostředím, které potřeboval ke svému životu. Nicméně během posledních několika desetiletí přistupoval k životnímu prostředí (ŽP) jako k něčemu, co může přemoci nebo zkrotit, a přitom zapomněl, že on sám je součástí toho, co nazýváme Příroda: globální ekosystém. Postupně si však lidé začínají uvědomovat, že tento postoj je nebezpečný a pokud půjdeme touto cestou, může způsobit vážné problémy. Ochranou se v podstatě rozumí péče o naše životní prostředí takovým způsobem, aby se nám stalo i nadále vhodným místem pro život. Popularita ochrany přírody je výsledkem našeho odkládaného povědomí o vážných ekologických problémech, které byly vytvořeny bezohledným využíváním přírodních zdrojů a zvyšujícím se počtem obyvatel s jeho vedlejšími účinky (Baron 1971).

Přírodními zdroji jsou myšleny takové zdroje, které jsou poskytovány přírodou a mohou být použity pro potřeby člověka. Z tohoto pohledu se můžou přírodní zdroje rozdělit do dvou tříd: takové, které jsou dostupné v neomezeném množství a takové, které se vyskytují v menším množství a mohou způsobit současným nebo budoucím generacím nedostatek. První skupina nevyžaduje žádnou speciální pozornost. Přírodní zdroje, které jsou omezené, by měly být chráněny. Jejich ochrana by měla být v co možná nejvyšší možné míře, aby přírodní dědictví bylo zachováno i dalším generacím (Charles et Van Hise 1910).

3.1.1 Chráněná území

Chráněná území jsou ve světě nákladově nejefektivnějším nástrojem pro zachování biologické rozmanitosti a zároveň přispívají k živobytí lidí, zejména na místní úrovni, a tím pomáhají snižovat chudobu (IUCN 2011). Jejich role v pomoci zmírnit a přizpůsobit se změně klimatu je vnímána čím dál tím více. Odhaduje se, že globální sítě chráněných oblastí shromažďují nejméně 15% zemského uhlíku (IUCN 2011).

Jak uvádí Dudley (2008), chráněné území je jasně vymezený geografický prostor, právními a jinými účinnými prostředky uznávaný, určený a spravovaný tak, aby se v něm dosáhlo dlouhodobé ochrany přírody a s ní souvisejících ekosystémových služeb a kulturních hodnot.

Celkový počet a rozsah chráněných území na světě dramaticky vzrostl během minulého století (viz.Příloha 1). V roce 2010 bylo na světě přes 150 000 chráněných území pokrývajících 12,7% zemského povrchu (BIP 2011). V roce 2011 dosáhl počet Mezinárodních chráněných oblastí 130 709 a počet národních chráněných území 27188 (IUCN et UNEP-WCMC 2012).

3.2 Oborové a právní zakotvení chráněných území v ČR a ve světě

V oblasti ochrany přírody a krajiny je nejdůležitějším právním předpisem zákon 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon má velké množství prováděcích předpisů, z nichž je nejdůležitější vyhláška č. 395/1992 Sb., Vyhláška, ministerstva životního prostředí České republiky, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Zákon rozlišuje několik úrovní ochrany přírody a krajiny. Zahrnuje jak ochranu území, tak ochranu jednotlivých druhů rostlin a živočichů (Bareš et al. 2008). Jak uvádí Bareš et al. (2008) a Borovičková et Havelková (2005) podle rozsahu a významu ochrany vykonávají státní správu v oblasti ochrany přírody a krajiny různé úřady. Jsou to:

a) obecní úřady,
b) pověřené obecní úřady,
c) obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
d) krajské úřady,
e) správy národních parků a chráněných krajinných oblastí,
f) Česká inspekce životního prostředí
g) Ministerstvo životního prostředí,
h) újezdní úřady, Ministerstvo obrany.

3.2.1 Územní ochrana

Územní ochrana má v České republice tři základní formy: velkoplošná zvláště chráněná území (národní parky, chráněné krajinné oblasti [CHKO]); mapa viz. Příloha 2, maloplošná zvláště chráněná území (národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky) a území soustavy Natura 2000 (ptačí oblasti a evropsky významné lokality) (Miko et Hošek 2009).

Vstupem ČR do EU k 1. květnu 2004 byly do zákona o ochraně přírody a krajiny transponovány základní předpisy Evropské unie pro oblast ochrany přírody a krajiny - směrnice Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, směrnice Rady 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků na území České republiky. Transpozicí těchto směrnic došlo k modifikaci druhové ochrany podle ustanovení těchto směrnic, včetně seznamů zvláště chráněných druhů. Kromě toho, převzala ČR touto transpozicí závazky v oblasti územní ochrany přírody, spočívající ve vytvoření odpovídající části soustavy chráněných území evropského významu EU – Natura 2000 (MŽP 2013).

3.2.2 Zvláště chráněná území v ČR

Zvláště chráněná území v ČR zahrnují z pohledu ochrany přírody nejcennější lokality či oblasti na našem území. Největší plochu mají CHKO zaujímající 13,8 % rozlohy státu (10 887 km2), následují NP s 1,51 % (1191 km2) a maloplošná zvláště chráněná území s 1,13 % (892 km2). Celkově tvoří zvláště chráněná území

15,85 % (12 498 km2) rozlohy ČR (vzhledem k možným překryvům kategorií nejde o součet rozloh) (Miko et Hošek 2009).

3.2.3 Natura 2000

Natura 2000 je soustava chráněných území, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitou oblast (endemické) (AOPK ČR 2012). Soustava Natura 2000 sestává ze dvou typů chráněných území – ptačích oblastí (PO) a evropsky významných lokalit (EVL) (MŽP 2013).

První ptačí oblasti byly vyhlášeny v roce 2004 (28), další pak v letech 2005 (10), 2007 – účinná od roku 2008 (1) a 2009 (2). V současné době je vymezeno 41 PO pokrývajících plochu 7 034,4 km2 (8,9 % rozlohy ČR) (AOPK ČR 2012).

Evropsky významné lokality byly shrnuty do tzv. národního seznamu, který byl jako celek schválen vládou a publikován v podobě jejího nařízení pod č. 132/2005 Sb., následně novelizován nařízením č. 301/2007 Sb. pro panonskou oblast a nařízením vlády č. 371/2009 Sb. pro kontinentální oblast (MŽP 2013).V současné době je do národního seznamu zařazeno 1 082 EVL, pokrývajících plochu 7 857,3 km2 (10 % rozlohy ČR) (AOPK ČR 2012). Národní seznam je fakticky rozdělen do dvou částí podle tzv. biogeografických oblastí, do nichž ČR zasahuje: panonské (pokrývající převážnou část Jihomoravského a část Zlínského kraje) a kontinentální (96 % území ČR) (MŽP 2013).

3.2.4 Kategorie chráněných území podle IUCN

Kategorie Mezinárodní unie na ochranu přírody (IUCN) pro chráněná území jsou nejuznávanějšími mezinárodními standardy územní ochrany (Plesník 2010). Kategorie chráněných území dle IUCN (Dudley 2008) jsou rozdělena do šesti kategorií:

I.a přísné přírodní rezervace
I.b oblasti nedotčené (divoké) přírody)
II. národní park
III. přírodní památka
IV. oblast managementu stanovišť/druhů
V. chráněná krajinná/mořská oblast)
VI. chráněné území s řízeným využíváním přírodních zdrojů).

Pořadové číslo přiřazené jednotlivým kategoriím není odrazem jejich významu, pro ochranu a trvale udržitelný rozvoj jsou zapotřebí všechny kategorie (MŽP 2001). Jak uvádí Dudley (2008) všechny chráněné oblasti by se měly zaměřit na zachování složení, struktury, funkce a evolučního potenciálu biologickérozmanitosti; přispět k regionálním strategiím ochrany přírody (jako klíčové rezervy, nárazníkové zóny, koridory, odrazové můstky pro migrující druhy, atd.).

3.3 Národní parky

Národní parky jsou v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny definovány jako rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam, přičemž veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením. V současné době existují v ČR 4 národní parky, které pokrývají 1,52% rozlohy území státu (MŽP 2013).

Dudley et Stolton (2008) definují národní park jako velké přírodní nebo přírodě blízké území, ponechané ochraně velkoplošných ekologických procesů spolu se souborem druhů a ekosystémů typických pro dané území. Z hlediska životního prostředí a kultury oblast poskytuje příležitosti pro duchovní, vědeckou, výchovně vzdělávací a rekreační činnost .

Hlavním cílem je chránit přirozenou rozmanitost spolu s jeho základní ekologickou stavbou a podporovat přirozené procesy a současně podporovat vzdělávání a rekreaci (Dudley et Stolton 2008).

Historie

Koncepce rozsáhlé přírodní péče - Idea vzniku národního parku - byla připsána umělci George Catlinu. Na výletě do Dakotas v roce 1832 se bál dopadů expanze na civilizaci amerických indiánů, volně žijících živočichů a divočiny. "Mohli by být chráněni", navrhl, "nějakým ohromným ochranným vládním nařízením ... v nádherném parku .... A národní park, zahrnující i lidi i tvory, v celé svojí divoké a svěží kráse přirozené přírody! " Vize Catlina našla částečné vyjádření v roce 1864, když kongres věnoval Yosemite Valley a Mariposa Big Tree Grove Kalifornii pro zachování jako státní park (Mackintosh 1990).

1872 - 1. března, prezident Ulysses Grant svým podpisem uvedl v existence první národní park na světě, Yellowstonský národní park (Yellowstone Net 2012a).

Yellowstonský NP - někteří říkají, že je největším přínosem do světa kultury, nejlepším nápadem jaký jsme kdy měli. Přesto, když prezident Ulysses S. Grant podepsal zákon o yellowstonském parku 1. března 1872, o zachování více než 3300 čtverečních mílí, tak to bylo chápáno jako dost radikální řešení. Bylo to v době, kdy se přírodní zdroje zdály být neomezené a uchování bylo považováno za nehospodárné. Podpisem zákona začala nová éra v ochraně přírody (Yellowstone Net 2012b).

Historicky byly "parky" v Evropě ve vlastnictví bohatého obyvatelstva k soukromému využití. V rané Americe, zejména v puritánské Nové Anglii, postoj k hodnotě práce vyústil v přesvědčení, že doba nečinnosti vedla ke zkaženosti a příroda byla vnímána jako něco děsivého, co musí být zkroceno. Ale v 19. stol. se v Evropě vyvinul romantismus, který se postupně rozšířil i do Ameriky. Muži jako je Henry David Thoreau, Ralph Waldo Emerson a Henry Wadsworth Longfellow psali o přírodě novým způsobem. Popsali ji jako úžasnou, krásnou a regenerační . Dnes

park přivítá více než 3 miliony návštěvníků ročně z celého světa (Yellowstone Net 2012b).

Kongres následoval precedens Yellowstone s dalšími národními parky v letech 1890 až 1900, které zahrnovaly Sequoia a Yosemite (vrácen státní park), Mount Rainier, Crater Lake a Glacier (Mackintosh 1990). Dle NPS (2012) má v současnosti USA již 397 národních parků.

V návaznosti na Yellowston, se brzy začaly zakládat parky i v jiných zemích. V Austrálii byl v roce 1879 založen Royal National Park jižně od Sydney. Banff National Park se stal v Kanadě prvním národním parkem v roce 1885 . Nový Zéland měl svůj první národní park v roce 1887 (Sayre et King 2010).

V evropské historii se myšlenka najít území k využití pro rezervaci objevila během středověké éry, kdy šlechta vytvořila lovecká území pro vlastní potřebu. Nicméně až do devatenáctého století nebyly pozemky mimo městských oblastí určeny pro veřejnost. Francouzský les ve Fountainbleu, který byl pro své scenérie oceňován umělci, se stal rezervací v roce 1858, a to byl mezník v evropské historii na území vlastněném státem. V roce 1895 britská National Trust začala získávat půdu k využití pro soukromé rezervace. Obdobná opatření se začala i v Nizozemsku v roce 1905. V roce 1909 Francie a Německo viděli tvorbu rezervace na Sept Iles a Lüneburger Heide, později označený jako "park na ochranu přírody." Začátkem dvacátého století rezervace získaly víc než jenom hodnotu scenérií. Byla uznána potřeba vyčlenit oblasti, které přispěly k důležitým ekologických funkcím, včetně fyzikálních procesů a udržování prostředí (Pregill et Volkman 1999).

Stejně důležité jako tyto události byly skutečné národní parky, které se poprvé objevily v Evropě až v roce 1909, kdy Švédsko založilo parky na Sarek a Stora, Sjofallet a Abisko. Následně obdobným způsobem Švýcarsko založilo národní park Engadine. Poprvé v Evropě vlády vytyčily pro území parků kritéria, včetně rekreačního využití, ekosystému a vědeckého významu (Pregill et Volkman 1999).

Druhá fáze rozvoje parků začala hned po I. světové válce v roce 1919 a skončila s vypuknutím II. světové války v roce 1939. Motivem pro zřízení parků byly zpočátku potřeby rekreace (Pregill et Volkman 1999).

Léta po II. světové válce představovala třetí fázi rozvoje parků, významnou pro vznik většiny západoevropských parků a rezervací. Většina evropských zemí založila své parky v tomto období, což vedlo v roce 1970 k celkovému počtu 269 přírodních rezervací a národních parků s celkovou rozlohou 30,007,783 akrů, což bylo okolo 2,1 procent rozlohy západní a východní Evropy (Pregill et Volkman 1999).

Díky tomu, že se Evropané těší vysoké životní úrovni, v roce 1980 vlastní jeden člověk ze tří osobní automobil, poptávka po místech pro rekreaci i nadále zvyšuje tlak na krajinu, která tradičně sloužila jako zemědělská půda a otevřená oblast. Obyvatelé měst mají nyní možnost cestovat do přírody, a to má významný dopad na venkovské oblasti. Například Británie zdůrazňuje přístup veřejnosti k venkovské krajině, kde si cestovatelé mohou prohlížet pastevní a zemědělskou krajinu. V bývalém západním Německu byl přístup poněkud opačný: Více než 1100 přírodních rezervací svědčilo o tom, že byl vládou kladen důraz na ochranu přírody. Díky těmto rozdílným přístupům k venkovské rekreaci je nyní nejasný pojem národní

park, který je v současné Evropě volným označením přes oblasti pohybující se od divočiny pro veřejnost, přes oblasti uzavřené veřejnosti, po soukromé farmy, které aktivně podporují využití venkova k rekreaci. IUCN se pokusila vytvořit racionální základy pro stanovení oblasti národním parkem. Od roku 1974 byly vytvořeny směrnice, kdy oblast musela mít specifické vlastnosti, aby mohla být kvantifikována jako NP (Pregill et Volkman 1999).

3.4 Cestovní ruch

Termín cestovní ruch má kořeny v nedávné historii, jinými slovy je relativně moderního původu. Mnoho spisovatelů a vědců si po svém vytvářelo různé definice a vysvětlení cestovního ruchu. Velký rakouský ekonom, Hermann V. Schullard říká: "Cestovní ruch je soubor operací zejména ekonomického charakteru, které se přímo vztahují na vstup, pobyt a pohyb cizinců vně i uvnitř určité země, města nebo regionu." To je považováno za jednu z prvních definic CR, z roku 1910 (Jayapalan 2001).

Všeobecně platnou definici cestovního ruchu stanovila v roce 1991 v kanadském městě Ottawě Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO). „Cestovním ruchem se rozumí činnost lidí, spočívající v cestování a v pobytu mimo místo jejich obvyklého pobytu po dobu kratší jednoho uceleného roku za účelem využití volného času, obchodu a za jinými účely (ne však za účelem vykonávání výdělečné činnosti).“ (Holeček et al. 2005).

Cestovní ruch je mnohostranným odvětvím, které zahrnuje dopravu, turistická zařízení, poskytující ubytování a stravování, služby cestovních kanceláří a agentur, průvodcovské služby, turistické informační systémy a další infrastrukturu či další služby CR (Ašmerová et al. 2005).

3.4.1 Cestovní ruch jako součást světové ekonomiky a ekonomiky ČR

CR tvoří významnou složku světové ekonomiky i hospodářství jednotlivých států. V některých oblastech tvoří hlavní zdroj příjmů obyvatel. Ve 20. století se stal běžnou součástí životního stylu mnoha lidí, zejména ve vyspělých zemích (Ašmerová et al. 2005). Podle odhadů Generálního ředitelství Evropské komise pro podniky a průmysl se cestovní ruch podílí na hrubém domácím produktu (HDP) v EU-27 z více než 5 %. Odvětví turistického ubytování zaměstnává v EU-27 2,4 milionu lidí a celková zaměstnanost v odvětví cestovního ruchu v EU-27 se odhaduje na 12 až 14 milionů osob (podle předběžných odhadů ze satelitních účtů cestovního ruchu) (EUROSTAT 2012).

Česká republika (ČR)má pro rozvoj CR velmi dobré předpoklady jak přírodní, tak i kulturně-historické. Jeho postavení v národním hospodářství je možné charakterizovat na základě řady ukazatelů (Indrová 2010). I když je Česká republika někdy považována za turistickou velmoc, není toto odvětví pro národní hospodářství ČR v žádném případě odvětvím klíčovým. K tvorbě HDP přispívá zhruba třemi procenty, přičemž kolem 65 procent z celkového výkonu odvětví se uskutečňuje v hlavním městě Praze (Smrčka et al. 2011). Komplexní ekonomický přínos

pro národní hospodářství vyjadřuje satelitní účet cestovního ruchu. V roce 2008 činil podíl CR v České republice na tvorbě HDP 2,8 %, CR vytvořil pracovní příležitosti asi pro 239 465 pracovníků, což představuje zhruba 4,7 % z celkového počtu pracovníků v národním hospodářství. Do České republiky přijelo v roce 2008 asi 6 milionů turistů, průměrná doba pobytu jednoho hosta činila čtyři dny. Devizové příjmy ze zahraničního CR dosáhly v roce 2008 7 722,2 mil. USD, výdaje činily 4 588,9 mil. USD, což představuje kladné devizové saldo v celkové hodnotě 3 133,3 mil. USD. Podíl devizových příjmů z CR na HDP v roce 2008 činil 3,5 %, na exportu se podílel 5,3 % (Indrová 2010).

Během posledních desetiletí se význam CR jak pro podniky, tak pro jednotlivce, výrazně zvýšil. Na jedné straně je zdrojem přínosů, které jsou závislé na vložených nákladech. Jako s každým druhem podnikání, i s cestovním ruchem, jsou však na straně druhé spojena určitá rizika a negativní jevy, zejména v podobě škod na ŽP (Ašmerová et al. 2005).

3.4.2 Typologie cestovního ruchu

V odborné literatuře můžeme nalézt řadu různých kritérií systematiky CR, jež třídí a definují CR do forem, typů, druhů atd. (Ryglová et al. 2011). Jak uvádí Indrová et al. (2009) odborná literatura nejčastěji člení CR na:

- formy CR, v nichž dominuje především hledisko motivů účasti na CR,
- druhy CR, které zohledňují převážně jevový průběh CR a způsob jeho realizace v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách, jakož i jeho účinky.

V konkrétní praxi však dochází k prolínání obou těchto hledisek a navíc není mezi autory odborných publikací zcela jednota v tom, co je považováno za druh a co za formu CR. Vzhledem k této nejednotnosti Idrová et al. (2009) upouští od děleného členění CR podle forem a druhů, ale uplatňuje společné kritérium typu CR, jako vyjádření jeho jevové formy, které umožní blíže charakterizovat účastníka CR z hlediska jeho motivace účasti, charakterizovat způsob realizace CR i účinky, které CR pro společnost přináší (Indrová et al. 2009).

S uvážením výše uvedeného vymezení lze CR členit dle následujících kritérií (Indrová et al. 2009):

- převažující motivace účasti na CR (rekreační, kulturně poznávací, CR s náboženskou orientací, se vzdělávacími motivy, se společenskými motivy, zdravotně orientovaný, sportovně orientovaný, na poznání přírodního prostředí, s dobrodružnými motivy, s profesními motivy, specificky orientovaný);
- místo realizace (domácí, zahraniční, CR světový a světa);
- vztah k platební bilanci státu (zahraniční CR aktivní a pasivní);
- délka pobytu (krátkodobý a dlouhodobý);
- způsob zabezpečení cesty a pobytu (organizovaný a neorganizovaný);
- počet účastníků (individuální a skupinový);
- způsob financování (komerční a sociální);

- věk účastníků (CR dětí, mládeže, seniorů, rodin s dětmi, věkové skupině lidí mezi 40 - 50 rokem);
- převažující prostředí pobytu (městský, venkovský, lázeňský, ve střediscích cestovního ruchu);
- ostatní kriteria (dle ročního období, dle způsobu ubytování, dle použitého dopravního prostředku.

3.4.3 Subjekt a objekt cestovního ruchu

Cestovní ruch jako otevřený a dynamický systém tvoří dva podsystémy, a to subjekt CR a objekt CR včetně vzájemných vazeb. Vazby existují i mezi CR a vnějším prostředím (Ašmerová et al. 2005).

Subjektem cestovního ruchu je účastník CR. Z ekonomického hlediska je jím každý, kdo uspokojuje svoje potřeby spotřebou statků CR v době cestování a pobytu mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase. Je nositelem poptávky (Hesková 2006).

Turistu, neboli účastníka CR, můžeme charakterizovat jako dočasného návštěvníka, který se zdrží v navštěvované zemi alespoň 24 hodin a motivem jeho cestování je buď využití volného času, nebo vyřizování různých záležitostí. Výletníci jsou dočasní návštěvníci zdržující se pouze jeden den v navštěvované zemi, aniž by v této zemi přenocovali (Petrů et al. 1994).

Jak uvádí Ašmerová et al. (2005), účastníci CR se můžou dělit na:

- Návštěvník je účastník CR. Návštěvníci se dělí na turisty, jednodenní návštěvníky (výletníky) a návštěvníky tranzitující.
- Turista je účastník CR, který alespoň jednou přenocuje mimo své obvyklé prostředí.
- Jednodenní návštěvník se účastní CR bez přenocování.
- Tranzitující návštěvník je samostatnou kategorií, neboť může být obecně jednodenní, ale také turista. Jedná se o návštěvníky, kteří se zastaví v dané lokalitě nebo zemi na své cestě do jiného cíle cesty. Z hlediska definice zde spadají rovněž letecké transfery.

Existuje názor, kde účastníka CR dělíme na turistu a na cestovatele (objevitele). Podle něhož je turista někdo, kdo si kupuje zájezd jako balíček předem sestavených služeb, zatímco cestovatel si svoji dovolenou plánuje sám zcela nezávisle (Horner et Swarbrooke 1996). Znalost chování návštěvníka a respektování jeho požadavků je základem pro vytvoření přívětivého prostředí a stává se konkurenční výhodou pro všechny, kteří chtějí být úspěšní na trhu CR (Ašmerová et al. 2005).

Objekt cestovního ruchu tvoří cílové místo (příroda, podniky a instituce CR) a je nositelem nabídky (Hesková 2006). Stejně tak Ašmerová et al. (2005) uvádí, že objektem CR je všechno, co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka CR. Cílové místo je označováno v odborné literatuře jako destinace CR. Představuje nabídku s atraktivitami a s nimi spojenými zařízeními a službami CR, které si účastník CR nebo skupina vybírá pro svou návštěvu a které poskytovatelé přinášejí na trh (Ašmerová et al. 2005).

3.4.4 Udržitelný cestovní ruch

Jak uvádí Brundtlandská zpráva (1987), udržitelný CR můžeme souhrnně chápat jako přístup k zajišťování potřeb jeho účastníků, a to způsobem, jenž pomáhá rozvoji území s přihlédnutím k šetrnému využívání přírodních i kulturních hodnot a vede k dlouhodobé prosperitě dané oblasti, aniž by ohrozil uspokojení potřeb budoucích generací (Cooper et al. 2008).

Dle Pásková et Zelenka (2002) udržitelný je takový CR, kdy aktivity poskytovatelů služeb návštěvníkům a vlastní aktivity návštěvníků ovlivňují místní komunitu, místní ekosystémy a biosféru pouze tak, že nevratně nemění místní komunitu, místní ekosystémy a biosféru a neomezují tak funkce biosféry a lidské aktivity v budoucnosti.

Udržitelnost CR je vymezována ve vztahu k místní komunitě, k zájmům podnikatelských subjektů, k zájmovým skupinám, k přírodnímu a sociokulturnímu dědictví, k přírodnímu a sociokulturnímu prostředí, pouze výjimečně ve vztahu k přírodě. Udržitelnost CR je vymezována nejen definicemi, ale také deklarativně ve formě etických kodexů, chart a specificky také v Agendě 21 pro CR vydané Světovou radou cestovního ruchu (World Travel & Tourism Council - WTTC), UNWTO a Rady Země. Tyto principy nezávisí na druhu CR, jsou uplatnitelné v jeho každé kategorii. To znamená, že trvale udržitelný cestovní ruch není jedna z kategorií CR (jako například venkovský CR, poznávací CR, rekreace u moře apod.), ale je to přístup k CR jako takovému. Jednotlivé kategorie CR můžeme dělat „trvale udržitelné“ i „netrvale udržitelné“ (Ašmerová et al. 2005).

3.4.5 Pilíře udržitelného rozvoje

Z definice udržitelného rozvoje se odvozují tři pilíře udržitelnosti – ekologický/ environmentální (životní prostředí), sociální/společenský a ekonomický. Udržitelný rozvoj spočívá ve vyváženosti všech tří pilířů (ÚÚR 2010).

Působení CR na pilíře udržitelného rozvoje:

Jako každá hospodářská činnost i cestovní ruch znečišťuje životní prostředí. V důsledku nadměrné koncentrace turismu dochází ke znehodnocování rekreačního potenciálu krajiny se všemi negativními jevy, jakými jsou hluk, znečišťování vody a ovzduší, devastace flóry a fauny, poškozování památek, problémy spojené s likvidací odpadů (Ašmerová et al. 2005).

K nejdůležitějším environmentálním vlivům se podle programu OSN pro životní prostředí (UNEP) řadí (UNEP 2011):

- Spotřebovávání přírodních zdrojů jako je voda (především sladká a pitná), ostatní lokální zdroje (např. energetické nebo potravinové) a krajina (zábory půdy, degradace);
- znečišťování ovzduší (včetně hlukového), znečišťování tuhými odpady a jejich skládkováním, produkce odpadních vod a stavební činnost narušující krajinný ráz;

- degradace přírodního prostředí narušováním ekologické rovnováhy často citlivých ekosystému turisticky atraktivních míst (např. pláže, říční břehy, svahy atd.).

Podle Heydendael (2002) do skupiny environmentálních vlivů patří:

- ovlivnění využití země a zdrojů,
- vliv na vegetaci,
- vliv na divokou zvěř,
- vliv na horské prostředí,
- vliv na mořské a pobřežní oblasti,
- vliv na vodní zdroje,
- odpadové hospodaření,
- vliv cestování.

Vedle prostředí přírodního působí CR neméně intenzivně i na prostředí společenské, na místní obyvatele a jejich způsob života. Jeho vlivem dochází ke změnám v systému hodnot a chování místních obyvatel. Změny často nastávají i ve struktuře komunity, v rodinných vztazích, v tradičním životním stylu a morálce; CR může způsobit změny v místní komunitě a hodnotách prostřednictvím přímého a nepřímého kontaktu návštěvníků s obyvateli regionu. V porovnání s vlivy CR na přírodní složky krajinného prostředí se společensko-kulturní dopady neprojevují zpravidla tak zřetelně a bezprostředně, jsou hůře identifikovatelné a měřitelné, méně medializované a zatím ne důsledně zkoumané (Galvasová et al. 2008).

Jak uvádí Feret et Foretová (2001), CR má „nezanedbatelné ekonomické rozměry“. Základem tohoto významu jsou přímé zdroje – výdaje domácích a zahraničních turistů v oblasti a zdroje nepřímé – vytváří pracovní místa, výdaje turistů zvyšují příjmy také podnikatelům mimo sektor CR, díky daním a poplatkům přináší příjmy veřejných rozpočtům (Foret et Foretová 2001). CR realizovaný v destinaci má i význam komunikační, neboť přispívá ke zviditelnění cílového místa a může přispět k jeho propagaci i za jinými účely, než je rozvoj CR (Navrátil 2012).

3.4.6 Cestovní ruch v regionech

NUTS

EU rozděluje územní celky podle systému tzv. NUTS (fr. La Nomenelature des Unités Territoriales Statistiques, nomenklaturní jednotky teritoriální statistiky). Systém NUTS byl zaveden jednotně v celé EU pro potřeby statistiky a hodnocení úrovně regionů i pro stanovení způsobu a výše jejich podpory ze společných prostředků EU. V běžné praxi cestovního ruchu se s termínem NUTS setkávají zejména žadatelé o dotace (Ryglová et al. 2011). Česká republika je na jednotlivé úrovně NUTS rozdělena následovně: NUTS 0 a NUTS I je celá ČR (například v Německu ale odpovídá NUTS 0 celé území Německa a NUTS I jsou jednotlivé spolkové země), NUTS II (mapa viz. Příloha 3) jsou regiony soudržnosti (územní jednotky bez vlastní správy uměle vytvořené pro potřeby nomenklatury NUTS, v ČR tzv. sdružené kraje), NUTS III jsou kraje, NUTS IV okresy a NUTS V obce (MMR 2009).

Turistický region a turistická oblast

Cestovní ruch sehrává značnou roli při rozvoji regionů, proto je této problematice dlouhodobě věnována mimořádná pozornost ze strany Ministerstva pro místní rozvoj ČR i agentury CzechTourism ve strategických materiálech rozvoje této oblasti (Indrová et al. 2009). CzechTourism rozdělil v roce 1999 zemi ČR (tedy před vznikem samosprávních krajů) pro potřeby propagace a regionální koordinace turistické nabídky na turistické (marketingové) regiony a turistické oblasti. Začátkem roku 2010 zveřejnil CzechTourism aktualizované rozdělení ČR. Turistických regionů je nově 17 a turistických oblastí 40 (Ryglová et al. 2011).

Turistický region (mapa viz. Příloha 4)

Územní celek, jehož nabídka CR svým množstvím, kvalitou, rozmanitostí a atraktivitou vyvolává návštěvnost. Potenciál území vytváří vhodné předpoklady pro realizaci konkurenceschopné nabídky produktů CR s důrazem na příjezdový CR a pro vybrané z nich jsou součástí národních produktů. Území je v oblasti CR řízeno profesní organizací a jsou za území shromažďovány statistické informace. Je základní jednotkou národní propagace a marketingu CR republiky. Mohou se členit na turistické oblasti (Ašmerová et al. 2005).

Turistická oblast (mapa viz. Příloha 5)

Územní celek specifických potenciálem převážně stejných přírodních, resp. kulturně-historických podmínek a vlastností pro rozvoj CR a rekreace. Potenciál daného území vytváří vhodné předpoklady pro realizaci konkurenceschopné nabídky produktů CR se zaměřením především na domácí CR. Území je v oblasti rozvoje CR koordinováno profesní organizací a jsou za území shromažďovány statistické informace (Ašmerová et al. 2005).

Euroregiony (mapa viz. Příloha 6)

S větší intenzitou přeshraničních kontaktů většinou přichází potřeba spolupráci systematicky řídit a rozvíjet. To vede k vytváření struktur podporujících přeshraniční spolupráci. Nejvyspělejšími přeshraničními strukturami jsou euroregiony (Branda 2009).

Jak uvádí Ryglová et al. (2011) euroregion je oblast přeshraniční spolupráce, která vznikla na základě vzájemné dohody příhraničních regionů dvou nebo více zemí. Funguje na základě vlastních stanov. Podporuje zájmy měst a obcí, sdružení organizací i fyzických osob, cílem je především překonat problémy ztěžující evropskou integraci. Euroregiony řeší např. společný strategický postup v oblasti dopravy, životního prostředí nebo cestovního ruchu a problematika je většinou řešena na poměrně obecné úrovni. Členství v euroregionu je dobrovolné (Ryglová et al. 2011).

4. Metodika práce

4.1 Vymezení území

Pro bakalářskou práci byla zvolena turistická oblast NP České Švýcarsko. NP (viz. Příloha 7) leží v turistickém regionu Severozápadní Čechy a v Ústeckém kraji, na území okresu Děčín. Rozkládá se na 16 katastrálních územích náležících k 9 správním obcím: Hřensko, Mezná u Hřenska (obec Hřensko), Janov u Hřenska (obec Janov), Kamenická Stráň, Růžová (obec Růžová), Srbská Kamenice (obec Srbská Kamenice), Jetřichovice u Děčína, Rynartice, Všemily, Vysoká Lípa (obec Jetřichovice), Dolní Chřibská (město Chřibská), Doubice (obec Doubice), Kyjov u Krásné Lípy, Vlčí Hora (město Krásná Lípa), Brtníky a Kopec (obec Staré Křečany). Na území NP zasahuje správa tří pověřených obcí: Děčín, Rumburk a Varnsdorf. NP České Švýcarsko leží na území NUTS II – Severozápad a patří do 2 euroregionů:

• k Euroregionu Labe náleží západní část NP České Švýcarsko s katastry obcí Hřensko, Janov, Růžová, Srbská Kamenice a Jetřichovice, tato část má rozlohu cca 5 500 ha,

• do Euroregionu Nisa spadá východní část NP s katastry obcí Krásná Lípa, Doubice, Staré Křečany a Chřibská, tato část má rozlohu cca 2 500 ha.

Z důvodu dostupnosti statistických dat jsou v práci hranice NP České Švýcarsko upraveny v souladu s hranicemi obcí, které zasahují svým katastrálním územím do národního parku. Zahrnuty jsou obce: Hřensko, Janov, Růžová, Srbská Kamenice, Jetřichovice, Chřibská, Doubice, Krásná Lípa a Staré Křečany. ČSÚ ani žádné jiné instituce bohužel nezpracovávají souhrnná data týkající se CR za turistickou oblast České Švýcarsko, ale pouze data o krajích a o turistických regionech. Statistická data jsou vyhledána samostatně za jednotlivé obce.

4.2 Sběr dat a informací

V projektech marketingového výzkumu se obvykle pracuje se dvěma zdroji dat: sekundárními a primárními. Základní rozdíl mezi nimi vychází z účelu, pro který byla data shromážděna. Sekundární informace jsou takové, které již byly shromážděny pro nějaký jiný účel a jsou i nadále k dispozici. Jestliže nejsou potřebné informace běžně k dispozici, nebo jsou nespolehlivé, nekompletní či nepřesné, musejí výzkumníci přikročit ke sběru informací primárních (Malý 2004).

Sekundární informace jsem čerpala z odborné literatury a široké škály internetových zdrojů jako stránky Českého statistického úřadu, Agentury Czech Tourism, Správy Národního parku České Švýcarsko, Obecně prospěšné společnosti České Švýcarsko, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva životního prostředí a mnoha dalších. Prostudovala jsem si Plán péče o Národní park České Švýcarsko 2009-2016 (Härtel et al. 2007a), Plán opatření nutných ke zlepšení životního prostředí v obci Jetřichovice (Paroha et al. 2006), Koncepci rozvoje cestovního ruchu v Českém Švýcarsku (DHV CR 2005), Závěrečnou zprávu - Kategorizace

a zhodnocení vlivu rekreačního a turistického ruchu na ekosystémy Národního parku České Švýcarsko (KOLPRON CZ 2007).

K zajištění odborné literatury jsem využila knihoven České zemědělské univerzity na SIC a na katedře humanitních studií na ekonomické fakultě. Další odbornou literaturu jsem si vypůjčila v Domě Českého Švýcarska v Krásné Lípě. Během letní sezóny jsem nashromáždila velké množství propagačních a informačních materiálů o Českosaském Švýcarsku, turistických a sportovních aktivitách, společenských akcích, atd., které se týkaly Českosaského Švýcarska. Materiály mi byly poskytnuty převážně na inforcentrech Českého Švýcarska.

Primární informace jsem získala z anketního šetření ve formě písemného dotazníku, které probíhalo v období od 4. července do 31. října 2012 v NP České Švýcarsko a jeho bezprostředním okolí.

Anketní šetření je jedním z nástrojů, jak lze zjistit názory návštěvníků NP a slouží k analýze struktury zákazníků a jejich potřeb v NP České Švýcarsko.

4.3 Anketní šetření

Jak uvádí Malý (2004) nejpoužívanější metody kvantitativního výzkumu jsou pozorování a dotazování. Dotazování (šetření) označuje "královskou metodou“ marketingového výzkumu. Mezi techniky šetření patří: písemné dotazování, osobní dotazování, telefonické dotazování a elektronické dotazování. Technika šetření byla vybrána formou písemného dotazování. Malý (2004) vidí výhody techniky písemného dotazování např. v možnosti průzkumu na rozsáhlá území, dostatku času a péče, neovlivnění tazatelem, větší upřímnosti odpovědí, menší organizaci. Naopak mezi nevýhody řadí delší dobu průzkumu, většinou uzavřené otázky, rozsah průzkumu relativně omezený (krátký dotazník), reprezentativnost výběru (vrácené dotazníky) (Malý 2004).

Většina autorů stejně jako Malý (2004) ve svých pracích neuvádí nic o anketním šetření, ale obecně hovoří o dotazníkovém šetření. V definicích anketního i dotazníkového šetření v podstatě nejsou velké rozdíly. Nový et. al (2006) rozdíl uvádí v předání ankety/dotazníku. Zatímco dotazník je určen k předání pro vyplnění konkrétním osobám, od kterých se dotazníky vybírají, a to organizovaně tak, aby každý respondent dotazník určitě obdržel, resp. jej odevzdal, tak anketa bývá předávána zpravidla přesně nevymezitelnému a nezajistitelnému základnímu souboru a případný výběr respondentů se vymyká možnostem výzkumníka jej řídit.

V práci kvůli správnosti terminologie používám termín/y anketa/anketní šetření.

Velkou část otázek pro anketu jsem převzala z dotazníku, který je součástí Koncepce rozvoje CR v Českém Švýcarsku (DHV CR 2005). Účelem převzetí otázek z Koncepce bylo porovnání výsledků šetření a kritické posouzení rozvoje CR v Českém Švýcarsku za posledních sedm let (2005-2012), zda došlo ke zlepšení, stagnaci nebo dokonce ke zhoršení vybraných ukazatelů anketního šetření. Počet a struktura otázek v anketě byly upraveny pro účely vlastního využití v bakalářské práci.

Šetření probíhalo v období od 4. července do 31. října 2012. Anketní dotazníky v počtu 200 ks byly rozmístěny do čtyř informačních středisek (mapa viz. Příloha 8): v oblasti NP do informačního centra Saula (Dolní Chřibská), do informačního centra v Jetřichovicích, do Domu Českého Švýcarska v Krásná Lípě) a do městského informačního střediska v České Kamenici. Zaměstnanci infocenter byli seznámeni s účelem anketního šetření a požádáni, aby byli nápomocni návštěvníkům při vyplňování dotazníků. Infocentra jsem během léta obcházela a vyplněné anketní dotazníky si průběžně stahovala. Ze začátku léta byla návratnost vyšší, postupem léta se snižovala pravděpodobně z důvodu toho, že na infocentrech postupně přibýval počet "konkurenčních" anket/dotazníků, v kterých byli respondenti například motivováni výhrou zajímavých cen za vyplnění.

Anketní dotazníky byly zpracovány do excelovského souboru a na katedře sociologie s pomocí paní inženýrky Maříkové vyhodnoceny ve statistickém programu IBM SPSS Statistics Data Editor.

Výsledky anketního šetření jsou shrnuty v kapitole 7.2.1. Podrobněji jsem se zaměřila na problémy, které vidí návštěvníci jako ty nejzávažnější a navrhla řešení šetrné k životnímu prostředí.

4.4 Analýza současného stavu

Analýzu současného stavu jsem zpracovala na základě sekundárních informací, vlastního terénního šetření - pozorování v dané lokalitě a diskuzí jak s laickou, tak s odbornou veřejností zejména ze Správy NP a Obecně prospěšné společnosti České Švýcarsko. V roce 2012 jsem strávila v NP České Švýcarsko převážně o víkendech a letních prázdninách cca 3 měsíce. Čas jsem využila jak k rekreaci, tak právě k pozorování, diskuzi a shromažďování informací a dat k bakalářské práci.

Struktura analýzy současného stavu je zformulována na základě seznamu vybraných podkladů ze Souboru informací k vybraným ukazatelům pro potřeby územně analytických podkladů (ČSÚ 2012), kterou jsem upravila pro potřeby Analýzy současného stavu v turistické oblasti České Švýcarsko do tří rozhodných oblastí:

- Přírodní poměry
- Obyvatelstvo a trh práce
- Cestovní ruch

4.5 SWOT analýza

SWOT analýza je nástrojem dlouhodobého plánování, protože komplexně hodnotí fungování firmy (nebo čehokoliv jiného) a pomáhá nalézt problémy nebo nové příležitosti k růstu (CRPR, 2012).

Jádro metody spočívá v klasifikaci a ohodnocení jednotlivých faktorů, které jsou rozděleny do 4 základních skupin [tj. faktory vyjadřující SILNÉ (Strengths) nebo

SLABÉ (Weaknesses)vnitřní stránky posuzovaného regionu a faktory vyjadřující PŘÍLEŽITOSTI (Opportunities) a HROZBY (Threats) jako vlastnosti vnějšího prostředí]. Analýzou vzájemné interakce jednotlivých faktorů silných a slabých stránek na jedné straně vůči příležitostem a hrozbám na straně druhé lze získat nové kvalitativní informace, které charakterizují a hodnotí úroveň jejich vzájemného střetu (CRPR 2012; Fotis Fotopulos 2011).

Interní část nám říká, jak jsme na tom uvnitř. Externí část nám říká, jak jsme na tom ve vztahu k okolnímu prostředí. Na jedné straně externí prostředí umožňuje využít příležitostí, ale na druhé straně z externího prostředí vyplývají hrozby/rizika, které nás z okolí ohrožují (Charvát 2006).

Struktura SWOT analýzy (viz. Tabulka 1) je definována na základě metody tří pilířů udržitelného rozvoje (Environmentální, Společenský, Ekonomický), viz. kapitola 4.4.5 Pilíře udržitelného rozvoje.

Tabulka 1: Schéma SWOT analýzy

Environmentální	**Silné stránky (S)**	**Slabé stránky (W)**
	•	•
	•	•
	Příležitosti (O)	**Hrozby (T)**
	•	•
	•	•

Společenský	**Silné stránky (S)**	**Slabé stránky (W)**
	•	•
	•	•
	Příležitosti (O)	**Hrozby (T)**
	•	•
	•	•

Ekonomický	**Silné stránky (S)**	**Slabé stránky (W)**
	•	•
	•	•
	Příležitosti (O)	**Hrozby (T)**
	•	•
	•	•

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data kapitola 4.4.5 a 4.5

Vyhodnocení SWOT analýzy (viz. kapitola 7.3) je výstupem analýzy současného stavu (viz. kapitola 7.1) doplněná o poznatky z anketního šetření (viz. kapitola 7.2).

5. Charakteristika zájmového území

5.1 Zřizovací právní předpis a poslání národního parku

Národní park České Švýcarsko byl zřízen zákonem č. 161/1999 Sb. ze dne 1. července 1999, kterým se vyhlašuje Národní park České Švýcarsko a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Zákon nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2000.

Národní park České Švýcarsko byl zřízen k zajištění ochrany přírody a krajiny v nejcennější části Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce. Posláním národního parku je uchování a zlepšení přírodního prostředí, ochrana jedinečných geomorfologických hodnot, planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a zachování typického vzhledu krajiny (Zákon 161/1999 Sb.).

5.2 Poloha NP

Národní park České Švýcarsko se rozkládá při státní hranici mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo (resp. Svobodným státem Sasko) v Ústeckém kraji v severozápadní části okrasu Děčín na pravém břehu řeky Labe. Na území Národního parku leží pouze jeden sídelní útvar a tím je Mezná (s místní částí Mezní Louka), místní část obce Hrensko. Další obce a místní části (Hřensko, Janov, Růžová, Kamenická Stráň, Srbská Kamenice, Všemily, Vyskoká Lípa, Jetřichovice, Rynartice, Dolní Chřibská, Doubice, Kyjov u Krásné Lípy, Vlčí hora, Brtníky, Kopec) zasahují na území NP pouze svým katastrem.

Národní park České Švýcarsko je obklopen chráněnými krajinnými oblastmi Labské pískovce a Lužické hory, které plní funkci ochranného pásma NP. Na německé straně navazuje na území NP České Švýcarsko Nationalpark Sächsische Schweiz (NP Saské Švýcarsko) a Ladschaftschutzbebiet Sächsische Schweiz (CHKO Saské Švýcarsko).

Rozloha NP České Švýcarsko činí asi 80,5km2 (Drozd et al. 2007).

5.3 Historický a kultrurní vývoj

5.3.1 Vznik názvu České Švýcarsko

Název České Švýcarsko bývá vykládán tím, že sousední, v podstatě stejně utvářená část saského území, byla v období romantismu (v 18. až 19. stol.) přirovnávána ke Švýcarsku a toto přirovnání pak bylo rozšířeno i na dotčenou oblast v severních Čechách, takže se od té doby mluvilo o Česko-saském, event. Sasko-českém Švýcarsku, nebo odděleně o Saském Švýcarsku a ČŠ (Drozd et al. 2007).

5.3.2 Historie osídlování

První stopy člověka se na teritoriu Českého Švýcarska objevují ve střední

době kamenné (mezolit), tedy přibližně kolem 9,5 tisíce let př.n.l., kdy se zde pohybovaly skupiny lovců-sběračů. Období mezolitu bylo ukončeno zemědělskou revolucí, která stála na počátku tzv. mladší doby kamenné (neolit). Lidé opouštěli svůj dosavadní způsob obstarávání potravy sběrem a lovem a začali se usazovat a zakládat první zemědělské vesničky. Zdejší skalnatá krajina však neposkytovala dobré podmínky pro nový způsobu života. Lze tedy předpokládat, že dlouhé časové období od prvních zemědělců až do prvních století našeho letopočtu byla zdejší krajina téměř neosídlená (ne však neprostupná) a vliv člověka na přírodní rovnováhu byl nadále prakticky nulový. Zlom v osídlení a využívání krajiny Českého Švýcarska nastal ve 13. a 14. století. I v této době velkých celospolečenských změn si však zdejší krajina zachovala v rámci státu svá specifika (Drozd et al. 2007).

Pro své velmi výhodné situování podél zemských hranic zde ve středověku vzniklo množství skalních hrádků, sloužících k obranným účelům i k ostraze obchodních stezek). Hrádky byly dřevěné a dodnes se z nich dochovaly pouze části vytesané do pískovcových skal (Drozd et al. 2007; Patzelt 2008).

5.3.3 Lidová architektura a drobné památky

Území Českého Švýcarska je součástí rozsáhlé oblasti, v níž docházelo ke komplikovanému kulturnímu soužití a prolínání dvou etnik (Čechů a Němců). Důležitým historickým faktorem, který měl zásadní vliv na podobu zdejších staveb, byla německá kolonizace území (13./14. stol.). Noví osadníci přicházeli do zdejší krajiny z oblasti hrázděného domu. Zatímco stěny původních roubených domů byly složeny z trámů kladených vodorovně na sebe, stěny hrázděné konstrukce byly tvořeny trámovou kostrou, vyplněnou výpletem. Ve styčném pásmu dvou etnických kultur tak vznikl zcela nový stavební typ: podstávkový dům s hrázděným patrem (Drozd et al. 2007).

Na území Českého Švýcarska se nachází řada drobných památek, které jsou významné především z pohledu paměti krajiny a jako hmotné doklady místní historie. Mezi drobné památky patří mezníky a hraničníky, smírčí kříže, pamětní nápisy, rytiny, pamětní desky, skalní kaple, výklenky pro obrázky, boží muka, sochy, apod. (Drozd et al. 2007).

5.4 Ochrana přírody

Přírodní hodnota a krásy Českého Švýcarska podnítily již před více než 80 lety snahy ochránců přírody o vyhlášení chráněného území v této oblasti. Území Českého Švýcarska je hodnotné nejen v národním, ale i v celoevropském a světovém měřítku, a tak je logicky součástí chráněných území evropského významu NATURA 2000 a v současné době je snaha o zařazení území na seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. NP České Švýcarsko žádá o zařazení na seznam UNESCO společně se saskou stranou (Drozd et al. 2007).

5.4.1 Hlavní předmět ochrany v NP České Švýcarsko

Hlavním předmětem ochrany je ochrana reprezentativní ukázky pískovcového fenoménu České křídové pánve, tj. charakteristického reliéfu kvádrových pískovců a na něj vázaných specifických ekologických podmínek určujících biodiverzitu (rozmanitost druhů). Svou rozlohou, zalesněním a minimálním osídlením tvoří Národní park České Švýcarsko společně s Národním parkem Saské Švýcarsko (Nationalpark Sáchsische Schweiz) unikátní pískovcové území, které nemá obdoby nejen v rámci České křídové pánve, ale ani v rámci celé Evropy (Drozd et al. 2007; Härtel et al. 2007b).

5.4.2 Územní ochrana (Härtel et al. 2007b)

Na území celého Českosaského Švýcarska leží čtyři velkoplošná chráněná území: NP České Švýcarsko, NP Saské Švýcarsko, CHKO Labské pískovce, CHKO Saské Švýcarsko.

Zonace člení území NP podle přírodních hodnot a na základě odpovídajícího režimu ochrany jednotlivých zón (viz. Příloha 8).

Nejvyšší stupeň ochrany zahrnuje I. zóna, nejnižší pak III. zóna:

I. zóna zaujímá 21 % plochy NP České Švýcarsko a představuje převážně ty lesní porosty, které lze označit za přírodní či za přírodě blízké ekosystémy s vysokou biologickou a geologickou rozmanitostí. Rovněž v I. zóně je nutné provádět lokální lesnické zásahy, např. za účelem odstranění jednotlivých exemplářů invazních druhů.

II. zóna pokrývá 78 % rozlohy NP České Švýcarsko a je tvořena téměř výhradně lesními porosty.

III. zóna pokrývá 1 % území NP České Švýcarsko a zahrnuje části NP tvořené zastavěným územím obce a zemědělskou půdou.

5.4.3 Mezinárodní význam - Zařazení NP dle IUCN (Härtel et al. 2007)

Strategickým cílem ochrany Národního parku České Švýcarsko je zařazení a certifikace národního parku do kategorie II (národní park) podle kritérií IUCN.

Podle směrnic pro interpretaci a aplikaci kategorií IUCN v Evropě (EUROPARC and IUCN 2000) jsou hlavní cíle chráněných území kategorie II následující:

- chránit přírodní a krajinné hodnoty území národního a mezinárodního významu pro duchovní, vědecké, rekreační, výchovné a turistické účely;
- uchránit v tak přirozeném stavu, jak je možné, reprezentativní ukázky fyzicko-geografických regionů, biotických společenstev, genetických zdrojů a druhů, s cílem zajistit ekologickou stabilitu a diverzitu;
- řídit využívání území návštěvníky pro inspirativní, výchovné, kulturní a rekreační účely na úrovni, která udrží území v přirozeném nebo přírodě blízkém stavu;

- eliminovat a poté zabránit exploataci či zabrání území, které je neslučitelné s cíly, kvůli kterým bylo území vyhlášeno;
- udržet ohled na ekologické, geomorfologické, duchovní nebo estetické rysy území, které oprávnily vyhlášení;
- vzít v úvahu potřeby místních obyvatel, včetně využívání zdrojů, a to do té míry, která nepříznivě neovlivní jiné předměty managementu území.

5.4.4 Natura 2000

V rámci evropské soustavy chráněných území Natura 2000 je celý Národní park České Švýcarsko součástí Evropsky významné lokality České Švýcarsko a Ptačí oblasti Labské pískovce. Ptačí oblast Labské pískovce byla vyhlášena nařízením vlády č. 683/2004 Sb. a vedle celého národního parku zahrnuje i sousední CHKO Labské pískovce a malou část CHKO Lužické hory. K tomuto území patří ještě oblast přírodních rezervací Velký rybník a Světlík nedaleko Krásné Lípy (Bareš et al. 2008).

Celková rozloha PO Labské pískovce je 35570 ha a na celém jejím území bylo zjištěno 140 druhů hnízdících ptáků. Předmětem ochrany ptačí oblasti jsou populace sokola stěhovavého, chřástala polního,výra velkého a datla černého včetně jejich biotopů. EVL České Švýcarsko v sobě zahrnuje celý Národní park České Švýcarsko a navazující nejcennější části CHKO Labské pískovce a CHKO Lužické hory. Tato lokalita byla původně navržena na ochranu 10 typů přírodních stanovišť a 2 druhů živočichů – vydry říční a lososa obecného, nově byly přidány dva předměty ochrany EVL ČŠ: mihule potoční a kapradina vláskatec tajemný. Chráněnými typy přírodních stanovišť pak jsou nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*, evropská suchá vřesoviště, jeskyně nepřístupné veřejnosti, bučiny asociace *Luzulo-Fagetum*, bučiny asociace *Asperulo-Fagetum*, Lesy svazu *Tilio-Acerion* na svazích, sutích a v roklích, Acidofilní smrčiny – *Vaccinio-Piceetea*, atd. (Bareš et al. 2008).

6. Výsledky

6.1 Analýza současného stavu

6.1.1 Přírodní poměry

6.1.1.1 Geomorfologie území

Geologická a geomorfologická stavba je hlavním faktorem, který dodává krajině Českého Švýcarska neopakovatelnou tvářnost, rozmanitost (tzv. geodiverzitu) a osobitý charakter a velkou měrou předurčuje biodiverzitu (rozmanitost druhů) na tomto území (Drozd et al. 2007).

Celá oblast Českosaského Švýcarska tvoří jeden rozsáhlý tzv. geologicko-morfologický celek, který v porovnání s ostatními pískovcovými oblastmi České křídové tabule (např. Český ráj. Broumovské stěny, Kokořínsko) vykazuje určité specifické rysy. K těm patří zejména existence hlubokých soutěsek protékaných vodními toky, mohutného kaňonu Labe i četných výrazných stolových hor na saské straně území

Dnešní podoba oblasti se formovala již od doby po ústupu křídového moře, kdy byly mořské usazeniny postupně rozrušovány a odnášeny. V závěru třetihor a během čtvrtohor došlo k dramatické přeměně krajiny a k utváření charakteristicky členitého reliéfu. tektonický zdvih (důsledek mohutného tzv. alpinského vrásnění) i střídání dob ledových a meziledových podmínily intenzivní hloubkovou říční erozi, odnos materiálu a odstranění méně zpevněných partií a poloh v pískovcích. Vznikla tak široká škála forem skalního reliéfu, která je mimořádná i ve srovnání s dalšími pískovcovými oblastmi Evropy

Z velkých forem se vyskytují hlavně strukturní plošiny a hluboké kaňony řeky Labe a říček Kamenice a Křinice, skalní stěny, které jsou často rozdělené úzkými skalními plošinami a skalní města či skalní bludiště. Nejrozsáhlejší souvislý komplex pískovcových skal tvoří Jetřichovické stěny, překrývající se do značné míry s územím NP České Švýcarsko. Z tvarů střední velikosti je nejznámějším útvarem Pravčická brána Typickým geomorfologickým útvarem jsou i samostatně stojící věže jako Velký Pravčický kužel, nebo Teufelsturm v Sasku (Patzelt 2006).

Přesto, že geologický vývoj krajiny neustále pokračuje, jedná se vzhledem k jeho pomalosti o proces lidským okem nepostřehnutelný (Patzelt 2008). Je zřejmé, že pískovcové skály stárnou, pomalu ale jistě se drolí, ulamují a rozpadávají. Jde o přirozený vývoj pískovcové krajiny Českého Švýcarska, kterému nelze zabránit a návštěvníky NP by nemusel znepokojovat. Mnohem vážnější je však nebezpečí s tímto dějem související, a to ohrožení bezpečnosti návštěvníků a místních obyvatel možným skalním řícením (Drozd et al. 2007).

Krajina Českého Švýcarska se člení do tří pater. Spodní patro je tvořeno kaňonem Labe a soutěskami jeho přítoků, střední patro plošinami a horní patro tvoří pískovcová skalní města a stolové hory. Vrcholy většiny kopců v NP ČŠ mají nadmořskou výšku okolo 450 až 480 metrů. Celé území je navíc

charakteristické relativně velmi nízkou nadmořskou výškou spodního patra pískovcové oblasti. Hřensko s kótou 114m představuje nejnižší bod ČR, naopak nejvyšším bodem a dominantou kraje je zde výrazný kužel Růžovského vrchu (619 m n.m.) (Drozd et al. 2007).

6.1.1.2 Hydrologie

Na povrchové vody je vzhledem k vysoké propustnosti pískovců území dosti chudé. Z větších vodních toků se zde vyskytují pouze Kamenice a Křinice. V údolních polohách dochází k vývěrům podzemních vod či zadržování povrchových srážkových vod a vod z tajícího sněhu. Vznikají zde malé tůňky, mokřady a rašeliniště, které mají nenahraditelný význam pro vývoj mnoha druhů živočichů a rostlin vázaných na tyto biotopy (Drozd et al. 2007).

Oblast Národního parku České Švýcarsko představuje z hydrogeologického hlediska mimořádně významné území, kde dochází k tvorbě a oběhu velké množství kvalitních podzemních vod. Celé území je součástí Chráněné oblasti přirozené akumulace podzemních vod Severočeská křída (CHOPAV) (Drozd et al. 2007).

Občas dojde k mimořádným situacím, kdy se vodní toky rozvodní a zatopí své nejbližší okolí. V roce 2002 bylo Hřensko postiženo ohromnou povodní, odpovídající pětisetleté vodě, kdy oproti normálu stoupla hladina Labe o více než 12 metrů (Patzelt 2008). Další škody ale vzápětí napáchaly povodně v lednu 2003, březnu 2006, březnu 2009, červenci 2009, červnu a srpnu 2010. Poslední povodeň způsobila v Hřensku škody za 145 milionů korun a hlavně zničila turistickou atrakci v místních soutěskách, která významně pomáhá plnit obecní pokladnu (Angermannová 2012).

6.1.1.3 Klima

Převážná část území NP České Švýcarsko náleží ke klimatické jednotce MT7, pro niž je typické normálně dlouhé, mírné až mírně suché léto a normálně dlouhá, mírná až mírně chladná a suchá zima s krátkým trváním sněhové pokrývky (Drozd et al. 2007). Nejbližší stanice Hinterhermsdorf (v Sasku) vykazuje průměrnou roční teplotu 6,9℃ (Härtel et al. 2007). Vzhledem k mimo řádné členitosti terénu mají větší význam lokální klimatické podmínky, tj. mikroklima než makroklima. Zvláštnost mikroklimatických podmínek se projevuje typickou klimatickou inverzí často spojenou s výskytem ranních mlh. V důsledku chladného a vlhkého vzduchu se zde vyskytují některé druhy rostlin a živočichů, které za normálních podmínek nalézáme pouze na horách, kdežto zde je lze spatřit v malých nadmořských výškách okolo 150-200 m n.m. (Drozd et al. 2007). Díky termickým stoupavým proudům kolem stolových hor a Pravčické brány se zde mísí proudy vzduchu až od Severního moře. Pro jejich blahodárné účinky bývají tato místa nazývána "Větrné lázně". Pobyt ve zdejším prostředí má blahodárný vliv na lidský organismus (Anonymus 2010).

6.1.1.4 Flóra a fauna

Pestrost biotopů Českého Švýcarska závisí především na jeho geologické a geomorfologické stavbě. S typickými druhy se setkáváme na kyselých pískovcích a s jinými zase v okolí vulkanitů. Značné rozdíly panují mezi květenou a zvířenou osluněných jižních strání a naopak severních svahů s hlubokými roklemi,

kam slunce nepronikne. Velký vliv na biodiverzitu národních parků České a Saské Švýcarsko má i skutečnost, že více než 95% jejich území pokrývají lesy (Patzelt 2008).

České Švýcarsko neoplývá takovým množstvím rostlinných druhů jako např. naše krasové nebo horské oblasti. Je to dáno tím, že pískovec tvořící většinu geologického podloží, ani půdy na něm vznikající nejsou tak bohaté na živiny jako např. půdy vápencové (Drozd et al. 2007). Jak uvádí Patzelt (2008) k těm nejvzácnějším druhům patří violka dvoukvětá, čípek objímavý, sedmikvítek evropský, mateřídouška úzkolistá, třezalka tečkovaná, atd.

Na území NP bylo zjištěno 300 druhů mechorostů (tj. 35% druhů vyskytujících se v České republice), z nichž celá 1/4 je zařazena do Červeného seznamu vzácných mechorostů ČR (Drozd et al. 2007). Také lišejníků zde bylo dosud nalezeno na 200 druhů (Patzelt 2008). V letech 2001 - 2004 zde bylo dokonce objeveno 7 nových druhů lišejníků pro ČR! Do konce r. 2005 zde bylo nalezeno také okolo 600 druhů hub. Nejvzácnější druhy rostou v chladných roklích (chladnomilné horské druhy) (Drozd et al. 2007).

Současné lesy Českosaského Švýcarska se jen málo podobají jejich přirozenému stavu neovlivněnému zasahováním člověka. Ještě přibližně do počátku středověku byly lesy téměř nepozměněny a jejich pestrou dřevinnou skladbu tvořily především buk lesní (cca 55 % oproti dnešním 6 %), borovice lesní (cca 7 % oproti dnešním 20 %) a jedle bělokorá (cca 20 %! oproti dnešním pouze cca 700 jedincům), v menší míře pak smrk ztepilý (cca 5 % oproti dnešním 62 %!), duby, javory, jilmy, jasany, lísky, břízy, jeřáby,habry a další vtroušené druhy (Patzelt 2006). V Českém Švýcarsku se vyskytuje řada nepůvodních druhů. Ze stromů jsou nejvýznamnějšími nepůvodními druhy borovice vejmutovka, modřín opadavý, dub červený a douglaska tisolistá, na březích Labe topol kanadský, z keřů a bylin křídlatka, netýkavka žláznatá, netýkavka malokvětá či janovec metlatý. Z hlediska ochrany přírody je největším problémem invaze vejmutovky, která vytlačuje původní vegetaci (Drozd et al. 2007).

Jednu z největších hrozeb pro lesy Českého Švýcarska představuje oheň. Téměř 90 % všech lesních požárů lze připsat právě nezodpovědným návštěvníkům (NPCS 2012).

Na složení fauny Českosaského Švýcarska se vedle přírodních podmínek uplatňuje působení člověka, který zde v minulosti vyhubil četné druhy zvířat. Dnes se naopak vynakládá velké úsilí na znovunavrácení alespoň některých druhů, které byly pro zdejší oblast typické. V posledních letech se to již podařilo u sokola stěhovavého či lososa obecného a probíhají přípravy na reintrodukci jeřábka lesního a tetřeva hlušce (Drozd et al. 2007).

Na celém území Českého Švýcarska žije více než 330 druhů obratlovců.

Z hlediska druhového bohatství ryb patří k nejvýznamnějším přirozený tok řeky Labe s typickými představiteli parmou obecnou, ohroženým mníkem jednovousým či úhořem říčním. Ostatní toky Českého Švýcarska náleží většinou k tzv. pstruhovému pásmu (žije zde např. pstruh obecný, lipan podhorní, vranka obecná) (Drozd et al. 2007).

Na území Českého Švýcarska žije 10 druhů obojživelníků. Vyskytuje se zde i kriticky ohrožený skokan skřehotavý a silně ohrožení skokan štíhlý a skokan ostronosý (Drozd et al. 2007).

Hnízdění na území této oblasti bylo prokázáno u více než 130 druhů ptáků. pravidelně v celé oblasti hnízdí silně ohrožený čáp černý a od poloviny devadesátých let také kriticky ohrožený sokol stěhovavý, jehož hnízdní populace v Česko-saském Švýcarsku je největší ve střední Evropě (Drozd et al. 2007)!

Na území Českého Švýcarska bylo zatím zjištěno 62 druhů savců, z nichž však část byla vyhubena již před několika stoletími. K těmto druhům patří vlk, kočka divoká, medvěd hnědý nebo los evropský. Hojně se vyskytuje srnec obecný, jelen lesní a prase divoké (Drozd et al. 2007).

Rovněž fauna bezobratlých živočichů je na území Českosaského Švýcarska velice bohatá a rozmanitá. Vyskytuje se zde řada druhů střevlíkovitých, kovaříkovitých, tesaříkovitých, mandelinkovitých a nosatcovitých brouků , z nichž některé, žijící v chladných roklích, patří mezi chladnomilné a horské druhy přežívající zde od poslední doby ledové (Drozd et al. 2007).

6.1.2 Přírodní pozoruhodnosti

Cílem většiny návštěvníků NP jsou především přírodovědně nebo historicky atraktivní lokality, z nichž většina je intenzivně navštěvována již od 19.století.

Pravčická brána

Pravčická brána je největší přirozená skalní brána na našem kontinentu, národní přírodní památka. Je považována za nejkrásnější přírodní útvar Českého Švýcarska a tvoří symbol celé oblasti (Patzelt 2008). Je výsledkem milióny let trvajícího zvětrávání v méně odolné části skalního masivu, tvořeného kvádrovými pískovci turonského stáří (Anonymus 2013).

Hřensko a soutěsky na Kamenici

Hřensko leží 12 kilometrů severně od Děčína, těsně u hranic s Německem. Svojí polohou na soutoku řek Labe a Kamenice je Hřensko se svými 115 m.n.m. nejníže položeným místem v České republice. První zmínka o Hřensku pochází z 15. století, kdy zde stála krčma sloužící vorařům. Velkou atrakcí je výlet do soutěsek říčky Kamenice. Návštěvníky čeká procházka romantickou přírodou podél říčky a projížďka ve člunech. Jízda soutěskami je možná v obou směrech na dvou úsecích - Edmundově a Divoké (ULK 2012).

Jetřichovice a okolí

Po polovině 19. stol. byly z iniciativy knížete Kinského upraveny promenádní stezky a přístupy k zajímavým objektům (např. skalní hrádek Falkenštejn) (Drozd et al. 2007). Nejpůvabnější je však cesta přes známé skalní vyhlídky. Kouzelný je výhled z Mariiny vyhlídky z dřevěného altánu, který zde nechali v 19. století postavit majitelé tehdejšího panství z rodu Kinských. Za zmínku stojí i bývalý Dolský mlýn, který leží v kaňonu říčky Kamenice a je známý hlavně z natáčení dvou pohádek - Pyšné princezny a Pekla s princeznou (ULK 2012).

6.1.3 Obyvatelstvo a trh práce

6.1.3.1 Obyvatelstvo

České Švýcarsko patří k oblastem nejvíce zasaženým poválečným odsunem obyvatel. Po 2. světové válce řada obcí v ČŠ zcela zanikla. Na území NP to byly Zadní Jetřichovice a Zadní Doubice, kde byl zbořen i vyhlášený hotel Český mlýn. Zanikla i naprostá většina továren a došlo tak k celkovému úpadku kraje. Situace s úbytkem počtu obyvatel viz. Tabulka 1. Ve většině obcí se po 2. svět. válce odsunuly celé 2/3 obyvatel a klesající trend pokračoval. S otevřením hranic se poměry začaly postupně zlepšovat. Celkově se počet obyvatel ve všech obcích vybraného území od roku 1991 zvýšil o 57%. K výraznému nárůstu přispěla určitě i atraktivita území z hlediska cestovního ruchu a z toho vyplývající možnosti podnikatelské aktivity nebo získání pracovního místa.

Tabulka 2: Vývoj počtu obyvatel.

Obec	1930	1950	1971	1991	2001	2011	Vývoj 1991 - 2011 v %
Hřensko	904	311	204	198	255	347	175%
Janov	962	361	242	116	178	305	263%
Růžová	1487	437	518	199	338	406	204%
Srbská Kamenice	932	346	270	172	178	216	126%
Jetřichovice	1490	610	445	300	370	404	135%
Chřibská	4788	1864	1664	1405	1433	1437	102%
Doubice	846	282	107	53	80	103	194%
Krásná Lípa	9385	4368	3613	3433	3628	3560	104%
Staré Křečany	6021	2014	1326	1138	1173	1262	111%
Obce celkem	26815	10593	8389	7014	7633	8040	157%

Zdroj: ČSÚ, Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005.

6.1.3.2 Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti se v jednotlivých obcích Českého Švýcarska výrazně liší (viz. Obr. 1) i při zohlednění toho, že se jedná o malé územní jednotky, u nichž statistické údaje o nezaměstnanosti v čase výrazně kolísají. V malých obcích může i jeden další nezaměstnaný udělat velké výkyvy. Například v Doubici bylo k 31.12.2011 pouze 49 EAO(ekonomicky aktivních obyvatel, počet nezaměstnaných byl 6, což činilo 12,2%. V případě, že by přibyl jeden nezaměstnaný, míra nezaměstnanosti by byla již 14,2%. Patrné jsou velké rozdíly mezi letním a zimním obdobím. Nejvyšší nezaměstnanost mají obce na SV územ (Staré Křečany, Chřibská a Krásná Lípa)í, tedy dále od hlavních atraktivit. V těchto obcích je zaznamenán i nejmenší přírůstek obyvatel. Nejnižší míra nezaměstnanosti je zaznamenána v turisticky nejnavštěvovanějších obcích (Hřensko a Jetřichovice).

Obrázek 1: Míra nezaměstnanosti v obcích hraničících s NP

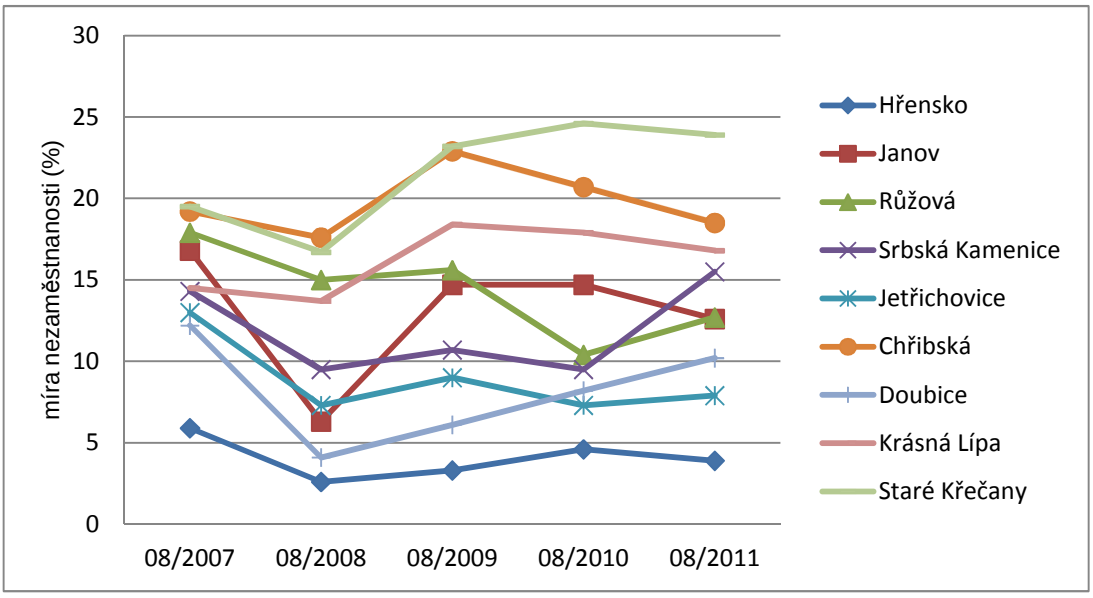

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: MPSV k 31.12.2012.
Pozn.: Podíl nezaměstnaných osob je počítán jako podíl počtu uchazečů o zaměstnání a počtu EAO a vyjádřená je v procentech.

6.1.3.3 Podnikatelské aktivity

V obcích, které spadají svým katastrálním územím do NP České Švýcarsko působí na 1760 podnikatelských subjektů (viz. Tabulka 3). Opět nejvyšší podnikatelskou aktivitu vykazují obce, které jsou nejblíže turistickým atraktivitám a jednoznačně jim vévodí Hřensko. Hřensko bývá zpravidla výchozím místem na největší turistické lákadlo - Pravčickou bránu. Naopak na chvostu podnikání jsou obce v SV oblasti, které vykazují nejnižší přírůstek obyvatel a nejvyšší míru nezaměstnanosti. V celorepublikovém měřítku je podnikatelská aktivita ve vymezené oblasti nadprůměrná.

Tabulka 3: Počet podnikatelských subjektů v roce 2011

Obec	podnikatelské subjekty		podnikající osoby	
	počet	na 100 obyv.	počet	na 100 obyv.
Hřensko	229	57,4	105	26,3
Janov	85	27,4	70	22,6
Růžová	112	27,3	93	22,6
Srbská Kamenice	68	31,8	58	27,1
Jetřichovice	160	39,3	134	32,9
Chřibská	243	16,7	193	13,3
Doubice	46	42,2	33	30,3
Krásná Lípa	608	16,5	474	12,9
Staré Křečany	209	16,1	166	12,8
průměr za obce	1760	31	1326	22
Česká republika	**2 570 611,00**	**24,5**	**1 806 370,00**	**17,2**

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: ČSÚ k 31.12. 2012.

6.1.4 Cestovní ruch

6.1.4.1 Turistický profil oblasti

Rozvoj turistiky jako způsobu trávení volného času a poznávání krajiny sahá do 19. století. První turistické stezky vznikaly na levém břehu Labe a zřídil je roku 1818 správce lázní v Horním Žlebu jako doplněk léčebného areálu. Kinští začali od třicátých let 19. století systematicky zpřístupňovat své panství. Byly zbudovány vyhlídkové chatky na Černé (Vilemíně) stěně, na Vysokém (Rudolfově) kameni a na Velkém Ostrém (Mariině skále). V roce 1881 byl pod Pravčickou bránou vybudován hotel Sokolí hnízdo. Mezníkem v rozvoji turistiky bylo v roce 1890 otevření Edmundovy soutěsky, kterému předcházely průkopnické plavby mladých odvážlivců. Nezištný podíl na turistickém zpřístupňování oblasti měli i členové místních horských spolků. Horský spolek pro České Švýcarsko (Gebirgsverein für die Böhmische Schweiz) vznikl v Děčíně po vzoru podobných alpských spolků v roce 1878. Po druhé světové válce nastává útlum turismu. Naproti tomu se začal rozvíjet nový způsob rekreace - chataření a chalupaření, díky kterému se podařilo zachránit část cenných staveb lidové architektury (osady Vysoká Lípa a Kamenická Stráň se dokonce staly vesnickými památkovmi zónami) (Drozd et al. 2007).

V souvislosti s vyhlášením NP České Švýcarsko dochází k oživení a rozvoji turistického a CR (Drozd et al. 2007). České Švýcarsko je od května 2009 nositelem významného ocenění, kterým je titul Evropská destinace nejvyšší kvality za Českou republiku a řadí se tak mezi dvacet jedna nejvýznamnějších evropských turistických regionů (EDEN 2009).

Turisticky atraktivní místa (Pastva 2011):

- Pravčická brána (New 7 Wonders of Nature – semifinále 2009)
- Soutěsky Kamenice s plavbou
- Kaňon Labe (výletní lodě, rafting)
- Tiské stěny
- Rozhledny: Vlčí hora, Tanečnice, Studenec (po rekonstrukci opět přístupná rozhledna, druhá nejstarší kovová v ČR), Děčínský Sněžník, Jedlová a další
- Jetřichovické skály
- Kyjovské údolí

6.1.4.2 Monitoring návštěvnosti

Návštěvnost přímo i nepřímo ovlivňuje stav a rozvoj národního parku.

Správa NP České Švýcarsko provádí ve spolupráci s Partnerstvím, o.p.s. dlouhodobý monitoring návštěvnosti národního parku. K monitoringu jsou využívány v ČR dosud ojedinělé automatické sčítače, které zaznamenávají počty průchozích nepřetržitě v hodinových intervalech. Získané trendy následně hrají důležitou roli při plánování opatření k ochraně přírody (časové či prostorové omezení vstupu), plánování priorit údržby turistických tras a výběr lokalit pro umístění turistické infrastruktury. Pro monitoring návštěvnosti byly vybrány lokality, které leží na nejvýznamnějších turistických trasách, přeshraničních cestách do NP Saské Švýcarsko a výběrově i v první zóně národního parku. Hlavním záměrem je v prvním případě pozorování toku turistů jednotlivými lokalitami v čase, v druhém

sledování vzájemné výměny turistů mezi oběma národními parky a konečně v posledním monitoring ilegálních průchodů územím s nejvyšším stupněm ochrany. Při spuštění automatického sčítacího systému v dubnu 2005 bylo obsazeno 9 lokalit. V roce 2008 došlo díky grantu z Finančních mechanismů EHP/Norsko k rozšíření na 15 lokalit (Příloha 9), což odpovídá současnému stavu (Kala et Salov 2011).

Automatické sčítače v oblastech:

- Hřensko/Mezná: Tři prameny, Gabrielina stezka, Edmundova soutěska, Mezná Soorgrund
- Jetřichovicko: Ozdravovna, Kamenická Stráň, Šaunštejn, Zadní Jetřichovice
- Krásnolipsko: Kyjovský hrádek/Sýrový potok, Turistický most, Zadní Doubice
- Vnitřní části NP: Eustach, Panenská jedle, Velký Zschand

Nejnavštěvovanější oblastí je bezesporu Hřensko/Mezná (počty návštěvníků v jednotlivých oblastech viz. Obrázek 1). Sčítače jsou umístěny na turistické trase: Hřensko-Pravčická brána-Mezní louka-Edmundova soutěska-Hřensko. V roce 2012 oblast navštívilo více jak 0,5 mil. turistů. V srpnu roku 2010 se na návštěvnosti podepsaly povodně, kdy soutěsky byly zavalené a nepřístupné. Opět se návštěvníkům otevřely na jaře 2011, kdy je vidět nárůst.návštěvnosti. V roce 2012 byla v soutěskách zaznamenána rekordní návštěvnost 167 177. turistů. Rekordním dnem byl pátek 6.7., kdy soutěsky přivítaly 1789 návštěvníků. Potvrzuje to trend vysokého počtu návštěvníků ve dnech státních svátků. Oproti tomu počet návštěvníků v oblasti Pravčické brány rok od roku pozvolně klesá, nicméně stále patří k nejnavštěvovanějším místům. V oblasti Jetřichovicka můžeme vidět téměř vyrovnaný počet návštěvníků. Nejnižší návštěvnost je monitorovaná na místech vzdálených od hlavních turistických atrakcí (Eustach, Panenská jedle, Velký Zschand). Obrázky s návštěvností na jednotlivých monitorovacích místech a po měsících, viz. Příloha 10.

Obrázek 2 : Počet návštěvníků v oblastech NP České Švýcarsko

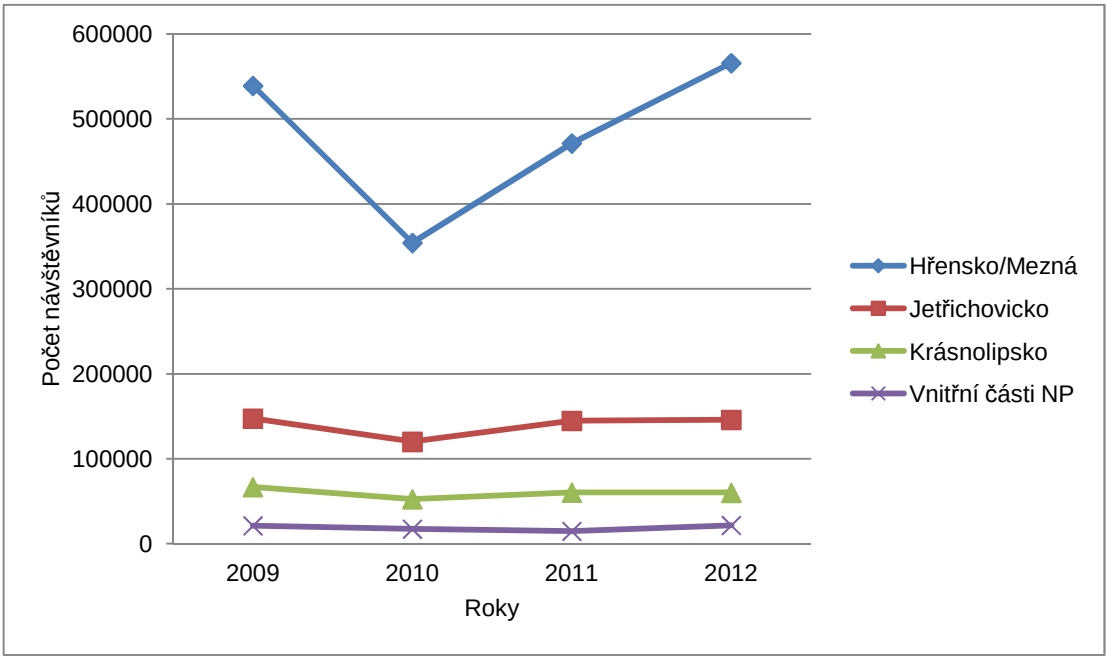

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: Správa NP.

6.1.4.3 Ubytování a stravování

Ubytovací služby představují základní podmínku pro rozvoj cestovního ruchu. Můžeme je charakterizovat jako umožnění přechodného ubytování mimo místo trvalého bydliště (Indrová et al. 2009).

První hotel - Sokolí hnízdo byl v Českém Švýcarsku vybudován v roce 1881 pod Pravčickou bránou. Dnes je v přízemí Sokolího hnízda umístěna stylová restaurace s původní dřevěnou podlahou a obložením stěn.

V současné době se na vymezeném území nachází 55 hromadných. ubytovacích zařízení, z kterých více jako polovina funguje celoročně (viz.Tabulka 4). Nejvyšší počet hr. ubyt. zařízení má obec Jetřichovice. Obec je vyhledávaná jako strategické výchozí místo ke všem největším turistickým atrakcím. Ve srovnání s celorepublikovým průměrem je dle klasifikace úroveň poskytovaného ubytování na nižší úrovni.

Tabulka 4: Hromadná ubytovací zařízení podle kategorie

Obec	Hotely				Penziony	Kempy	Ostatní	Počet hr. ubyt. zařízení
	****	***	**	*				
Hřensko	1 (1)	1 (1)			3 (1)	1 (0)	2 (0)	8(3)
Janov					3(1)			3(1)
Růžová		1 (1)		1 (1)				2(2)
Srbská Kamenice					4 (2)	1 (0)	1 (1)	6(3)
Jetřichovice		2 (2)	1 (0)	1 (1)	8 (3)	1 (0)	2 (1)	15(7)
Chřibská			1 (0)	1 (0)	2 (2)		1 (0)	5(2)
Doubice		1 (1)			2 (1)			3(2)
Krásná Lípa		1 (0)			3 (3)		3 (2)	7(5)
Staré Křečany					1 (1)	1 (0)	1 (1)	3(2)
celkem	**1 (1)**	**5 (4)**	**4 (2)**	**2 (1)**	**29 (17)**	**4 (0)**	**10 (5)**	**55(30)**
Česká rep.	467	1156	211	139	2477,0	487	2371	7657

Poznámka: Informace o obcích s 1 až 3 zařízeními Český statistický úřad (ČSÚ) z důvodu ochrany individuálních údajů neposkytuje. Dále pak neposkytuje údaje o ubytovacích zařízeních s méně než pěti pokoji nebo 10ti lůžky. Obce na okraji Českého Švýcarska mají menší množství větších hr. ubyt. zařízení a poměrně vysoké zastoupení rekreačních objektů s menším množstvím lůžek k pronájmu, proto data nemají úplnou vypovídající hodnotu.

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: ČSÚ, stav k 31.12.2011.

Počet příjezdů a přenocování hostů (viz. Obr. 3) se s počátkem globální ekonomické krize začal snižovat. Kontinuální pokles hostů byl umocněn v roce 2010 ničivými povodněmi, které v srpnu zasáhly celou oblast. V roce 2011 je vidět opětovný nárůst. Hosté v roce 2011 přenocovali v celém okrese průměrně 2,4 dní, což je v rámci celé republiky podprůměrný výsledek. V České republice hosté přenocují průměrně 3 dny. Nejdéle (téměř 7 dní) zůstávají v Karlovarském kraji, kde díky lázeňství nemají takové sezónní výkyvy. Z regionálního hlediska dochází k velkým diferenciacím, což je pro cestovní ruch typické (ČSÚ 2012).

Obrázek 3: Počet příjezdů hostů do hr. ubyt. zařízení (2006 - 2011).

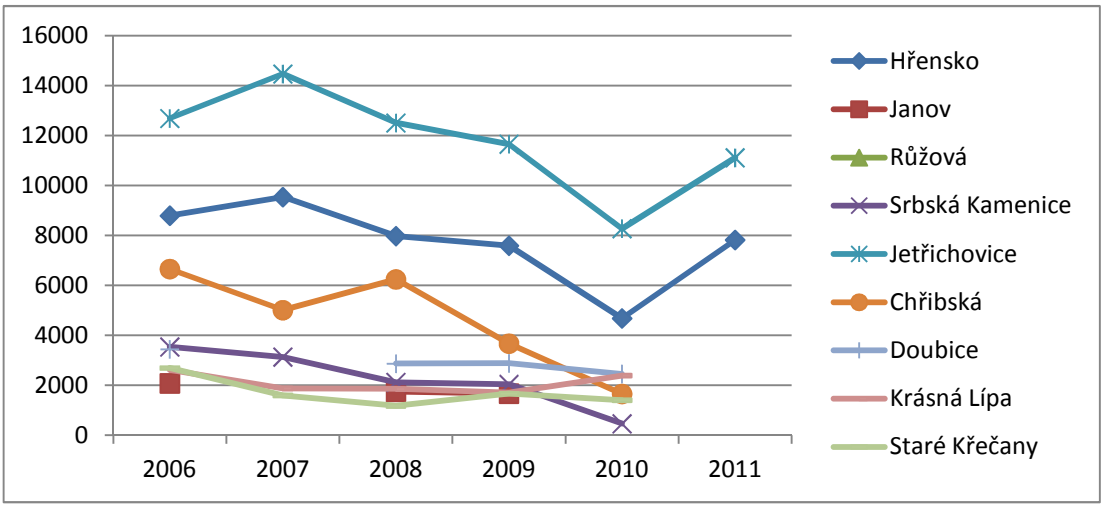

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: ČSÚ k 31.12.2012.

Stravovací služby

S účastí na CR jsou nezbytně spojeny i další základní služby - služby stravovací . Na základě terénního šetření lze konstatovat, že v celé oblasti Českého Švýcarska je poměrně rozsáhlá síť provozoven. Nicméně úroveň poskytovaných stravovacích služeb není stejně jako ubytovacích služeb na vysoké úrovni. V celé oblasti se najde pouze několik kvalitních restaurací.

6.1.4.4 Dopravní infrastruktura

Silniční dopravní infrastruktura a parkování

Širší obchvat NP tvoří jeden krátký úsek silnice I. třídy a dvě silnice II. třídy. Samotný obchvat národního parku je tvořen silnicemi III. třídy a místními komunikace. Jedinou silnicí, která prochází národním parkem a je v turistické sezóně značně frekventovaná, je silnice v úseku Jetřichovice-Vysoká Lípa-Mezní Louka-Hřensko.

Snahou je vybudovat vhodná parkoviště s následnou návazností veřejné hromadné dopravy. Parkovacích míst, zejména v turisticky atraktivních lokalitách jako Jetřichovice a Hřensko, je nedostatek. Návštěvníci odstavují auta kde se dá, což má negativní vliv na ŽP i vnímání místních obyvatel. V Jetřichovicích si dokonce majitelé jednoho pozemku přilehlého k hlavní komunikaci otevřeli vlastní parkoviště s provozní dobou "kdy zrovna byli doma". Hřensko je sevřeno ze všech stran řekou a strmými skalními bloky, takže další rozvoj parkování bez extrémních zásahů do okolního přírodního prostředí není již možný.

Železniční síť

Železniční tratě procházejí pouze po širším obchvatu oblasti Českého Švýcarska. Snahou je spoje navázat na síť veřejné autobusové dopravy, zejména turistické linky, která v sezóně směřuje do turisticky významných míst Českého Švýcarska, a tím eliminovat pohyb návštěvníků vlastním automobilem. V destinaci jezdí i turistický vlak na trase Rumburk - Krásná Lípa - Panský a dále Brtníky - Mikulášovice (-Dolní Poustevna). Nicméně trasa je dost vzdálená jádrové zóně

Českého Švýcarska a není tolik zajímavá z hlediska turistických cílů.

Veřejná autobusová doprava

Linková autobusová doprava je provozována Dopravním podnikem města Děčín, a.s. Má pokrytí v celém regionu. V roce 2008 byla zavedena turistická autobusová linka 434, která jezdí po obvodu NP České Švýcarsko na trase Děčín-Hřensko-Mezná-Jetřichovice-Doubice-Krásná Lípa a zpět (mapa viz. Příloha 11). Jízdní řád linky se mění v závislosti na turistické sezóně. Po celé délce trasy je linka návazná jak na vlakové, tak na autobusové spoje. V Hřensku autobus navazuje i na lodní dopravu do Německa. Linkové autobusy jsou bezbariérové a splňují přísné emisní limity.

Pro sezónu 2013 zůstávají u linky 434 čtyři spoje za den tam a zpět. Monitoring předchozích let neukazuje extrémní výkyvy v počtu přepravovaných osob na jednotlivých linkách. O něco více bývají obsazované linky v ranních hodinách, které přepravují turisty na výchozí místa pěších výletů a naopak odpolední spoje, které svážejí turisty zpět. Počet přepravovaných osob o letních prázdninách v jednotlivých letech viz. Příloha 12.

Cyklobusy

Jediná linka cyklobusu jezdí z Děčína na nejvyšší stolovou horu v okolí Děčína, Děčínský Sněžník. Autobus má za sebou vlek pro 16 kol. V minulosti byl vyzkoušen provoz i v hraniční linii NP, ale vzhledem k úzkým, klikatým a nepřehledným silnicím se neosvědčil. Řidiči cyklobusů se obávali nezvládnutí jízdy a ohrožení pěších účastníků silničního provozu a cyklistů na silnicích. Dalším důvodem pozastavení cyklobusů byl malý zájem o přepravu.

6.1.4.5 Rekreace a sport

Pěší turistika

Pěší turistika patří k nejoblíbenějším aktivitám v NP České Švýcarsko. V celé oblasti se nachází poměrně hustá síť turisticky značených tras. Nejnavštěvovanější trasou je červená: Hřensko-Tři Prameny-Mezní louka-Edmundova soutěska-Hřensko (16km). V NP se na nacházejí pouze 2 přeshraniční turistické stezky.

Cykloturistika

Jízda na kole v národních parcích je v České republice zákonem zakázaná. Nicméně Správa NP vyšla cyklistům vstříc a na území vytyčila více než 50 km značených tras, které navazují na poměrně hustou síť cyklotras v okolních oblastech. Charakter území s vysokým převýšením není bohužel úplně vhodný pro cyklotrasy a navíc velikost území nedovoluje oddělené vytvoření dostatečné sítě pěších a cyklistických tras kvůli zabránění kolizí. Některé cyklotrasy bohužel vedou po úzkých a nepřehledných silnicích, které jsou v sezóně dost frekventované.

Hipostezky

V rámci podpory trvale udržitelného cestovního ruchu Správa NP povolila vytvoření několika hipostezek. Návštěvníci mohou tedy objevovat krásy NP ze sedla koní.

Horolezectví

V Národním parku České Švýcarsko je horolezectví povoleno vyhláškou a podmínky jsou vymezeny v návštěvním řádu. Lezení je omezováno zejména kvůli nevratnému poškozování skal, jejich urychlující erozi a hnízdění vzácných ptáků. Horolezeckou činnost na území NP mohou provozovat pouze členové Českého horolezeckého svazu (ČHS) a členských organizací U.I.A.A. (Union Internationale des Associations d'Alpinism).

Sportoviště a další sporty

Možnosti sportovní zábavy jsou v oblasti NP dosti omezené. Kromě pěší turistiky, cyklistiky, horolezectví, hipoturistiky se možnosti sportovního vyžití téměř nenajdou. Na Tokáni je možnost zapůjčit si koloběžky a vychutnat si několikakilometrové sjezdy. V Doubici jsou tenisové kurty a v Krásné Lípě se nachází víceúčelový sportovní areál. Co se týká možnosti koupání, tak se v regionu nachází několik bazénů a koupališť. Např. v Jetřichovicích je možné využít koupaliště u hotelu Bellevue a přírodní koupaliště v kempu. Problémem zůstávají doplňkové služby, které jsou buď nedostačující (např. katastrofální stav sociálního zázemí na koupališti v Jetřichovicích), nebo úplně chybí (např. sociální zázemí u Kyjovské přehrady).

Turistická atraktivnost oblasti v zimních měsících má souvislost s nízkou nadmořskou výškou a nestálou sněhovou pokrývkou. Přímo v NP se nenachází žádné středisko zimních sportů, ale v regionu je lyžařských areálů hned několik. V Janově se pak nalézá běžkařský areál. Nicméně oblast nemůže nabídnout takové zázemí pro lyžařské sporty jako např. Krkonoše nebo Šumava.

Možnosti kulturní a společenské zábavy

Českosaské Švýcarsko je poměrně bohaté na rozhledny, skalní hrádky, lidovou architekturu, muzea. V regionu se nachází i několik divadel a kin, které ale ne zcela odpovídají dnešním standardům. Co se týká nočních barů a klubů, tak ve vymezeném území se téměř žádný nenachází.

6.1.4.6 Podpora cestovního ruchu

Marketingovou podporu cestovního ruchu má na starost agentura CzechTourism.

Hlavním propagátorem oblasti je České Švýcarsko o.p.s. Stará se o vydávání informačních letáků, map, průvodců a brožur, spravuje webové stránky Českého Švýcarska, organizuje akce pro veřejnost, pořádá semináře a workshopy, vzdělává místní obyvatelstvo, propaguje šetrnou turistiku a jednou z priorit je přeshraniční spolupráce. Usiluje o vytvoření efektivní spolupráce mezi jednotlivými subjekty (místní podnikatelé, obce, České Švýcarsko o.p.s.). Organizuje se řada podpůrných akcí, jako je prezentace NP na veletrzích CR. V loňském roce (2012) v Praze proběhly Dny Českého Švýcarska. V NC Eden byla nainstalována výstava fotek (České Švýcarsko 2012).

V celém regionu je rozsáhlá síť informačních center, které mají k dispozici širokou škálu informačních a propagačních materiálů.

I správa NP pořádá akce pro veřejnost, a to většinou v terénu.

Finanční podpora je zajišťována ze zdrojů státu, kraje, EU a Destinačního fondu Českého Švýcarska. České Švýcarsko usiluje o rozvoj CR s pomocí dotačních programů jako je ROP Severozápad [v současné chvíli je vyplácení dotací z programu ROP Severozápad pozastaveno kvůli nezaplacené sankci za špatné hospodaření s dotacemi (4/2012)], MAS Šluknovsko - program Leader, program, nebo Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce 2007-2013. V celé oblasti působí velký počet různých spolků a sdružení jako Svazek obcí Českého Švýcarska a Mikroregion České Švýcarsko.

6.2 Vyhodnocení anketního šetření

V návaznosti na analytické kapitoly jsou v následujícím textu interpretovány výsledky anketního šetření, které bylo směřováno k samotným návštěvníkům NP České Švýcarsko. Anketní dotazník viz. Příloha14.

Cílem anketního šetření bylo zjištění struktury návštěvníků, jejich názorů a potřeb během rekreace v NP České Švýcarsko.

Z celkového počtu 200 anketních dotazníků rozmístěných do čtyř informačních center se vrátilo 69 dotazníků, z toho 3 byly vyřazeny pro neúplnost.

6.2.1 Výsledky anketního šetření

Otázky č. 1 - 3: Struktura návštěvníků

- Do Českého Švýcarska přicestovalo 91% návštěvníků individuálně, 9% organizovaně.
- Průzkumu se zúčastnil stejný počet žen a mužů, tzn. 50%: 50%.
- Vysokoškolského vč. bakalářského vzdělání dosáhlo 54% dotázaných, 38% středoškolského s maturitou a 8% dotázaných bylo bez maturity.
- Nejvíce zastoupená byla věková kategorie návštěvníků 25-34 let (62%), dále 35-49let (15%), do 24 let 11%, 50-59 let (8%) a 60 a více let (4%).
- Manželské páry tvořily 44% respondentů, 38% rodiny s dětmi, 5% studenti, 3% penzisti a zbytek připadal na trempy, svobodné a skupiny přátel.
- Návštěvníci vzhledem k jednojazyčné verzi anketního dotazníku pocházeli téměř všichni z České republiky, pouze tři byli ze Slovenska a jeden z Německa.
- Z Prahy nebo Středočeského kraje přijelo 50% návštěvníků, z Ústeckého kraje 9%, z Libereckého kraje 8%, z Jihočeského a Moravskoslezského kraje 6%. Z dalších krajů přijeli spíše jednotlivci.

Otázky č. 4 - 8: Návštěvník a České Švýcarsko

- České Švýcarsko přivítalo 30% návštěvníků poprvé, nicméně 24% návštěvníků přijelo již po šesté a víc; viz. Obrázek 4.

Obrázek 4: Frekvence návštěvnosti v NP České Švýcarsko.

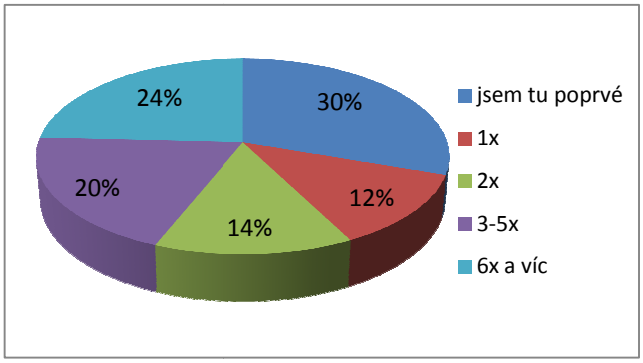

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: anketní šetření 2012.

- Z těch co přijeli poprvé se o Českém Švýcarsku 78% návštěvníků dozvědělo od známých či příbuzných.
- Poznání - návštěva turistických atraktivit je pro 82% návštěvníků důvodem příjezdu. Nicméně nejdůležitějším podnětem k příjezdu je pro 44% návštěvníků relaxace - rekreace, pobyt v přírodě, procházky, odpočinek apod. Celkem relaxaci shledává důležitou 74% respondentů. Třetím nejdůležitějším důvodem příjezdu je turistika a sport. Naopak nákupy za důvod návštěvy neuvedl žádný z respondentů; viz. Obrázek 5.

Obrázek 5: Hlavní důvod návštěvy ČŠ dle důležitosti.

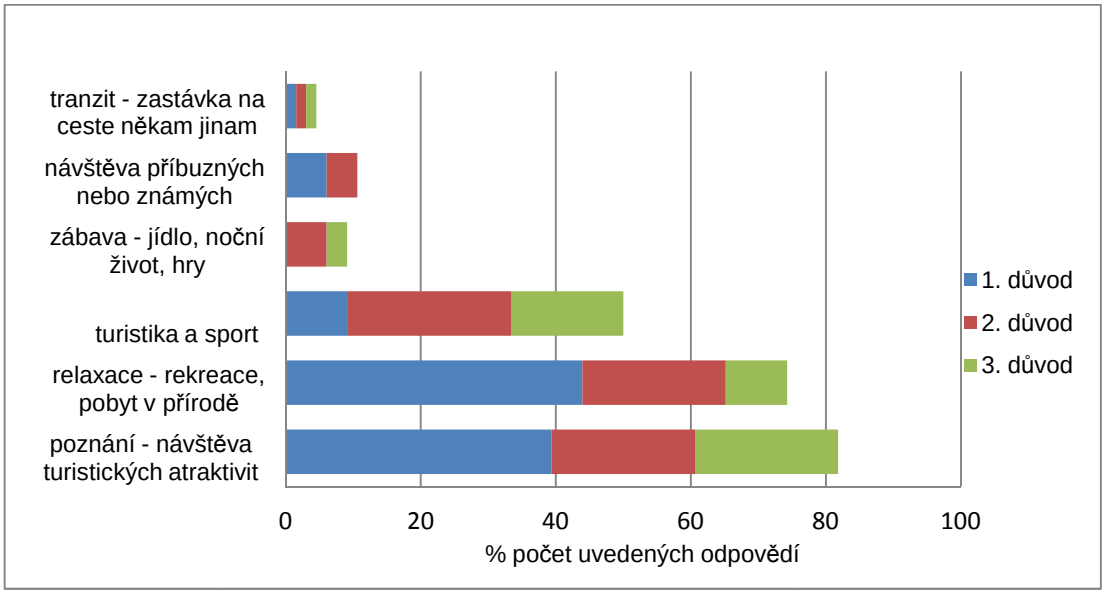

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: dotazníkové šetření 2012.

- V otázce, zda návštěvníci hodlají navštívit i Saské Švýcarsko, odpovědělo 55% návštěvníků ano. Druhá část otázky, která se ptala na destinace návštěvy zodpovědělo již jen 20% respondentů. Nejčastěji zaznívalo městečko Bad Schandau a skalní terasa s vyhlídkou Bastei.
- Spolupráce Českého a Saského Švýcarska si všimlo 44% návštěvníků. Návštěvníci většinou zaznamenali společné informační a propagační materiály jak v českém, tak v německém jazyce, několik z nich si všimlo propojených turistických tras mezi oběma státy.

Otázky č. 9 - 11: Doprava a formy turistiky

- Vlastním automobilem do destinace přicestovalo 83% návštěvníků, 6% využilo vlak a 5% linkový autobus, 3% návštěvníků dorazila na kole.
- Během pobytu se vlastním automobilem po oblasti pohybovalo 62% návštěvníků, jízdní kolo využilo 42% návštěvníků a linkový autobus 35%, loď stejně jako "žádné" dopravní prostředky byly využity 14% návštěvníků. Někteří návštěvníci během pobytu využili více dopravních prostředků, viz. Obrázek 6.

Obrázek 6: Dopravní prostředky využívané během pobytu v NP ČŠ.

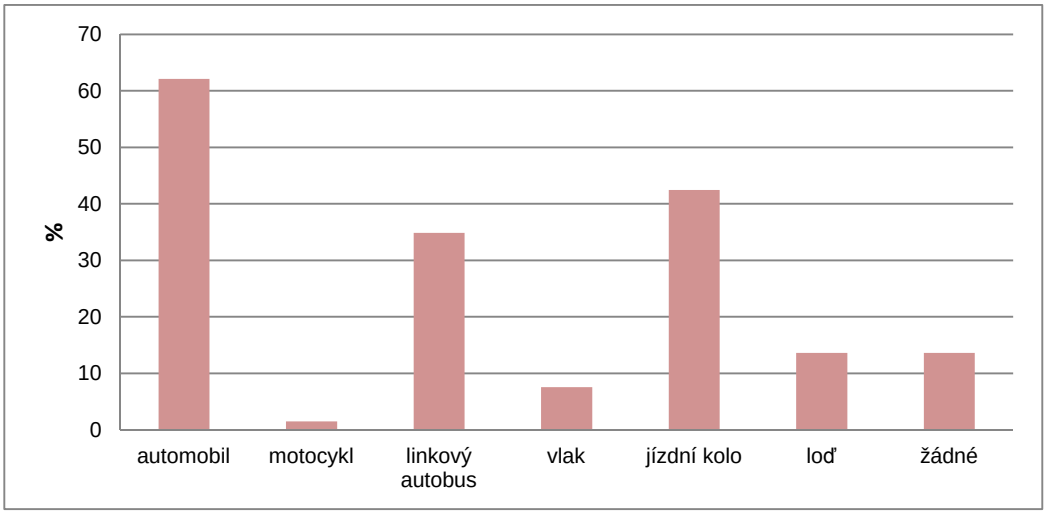

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: dotazníkové šetření 2012.

- Podle výsledků šetření 89% návštěvníků v NP České Švýcarsko podniká pěší turistiku a 71% turistů řadí pěší turistiku na 1. místo v pořadí důležitosti mezi provozovanými aktivitami, více jak polovina návštěvníků přicestovala i kvůli poznávací turistice, téměř polovina návštěvníků provozuje cykloturistiku, koupání a vodní sporty provozují převážně návštěvníci, kteří v Českém Švýcarsku stráví 5-7 dní; viz. Obrázek 7.

Obrázek 7: Aktivity provozované během pobytu v NP ČŠ.

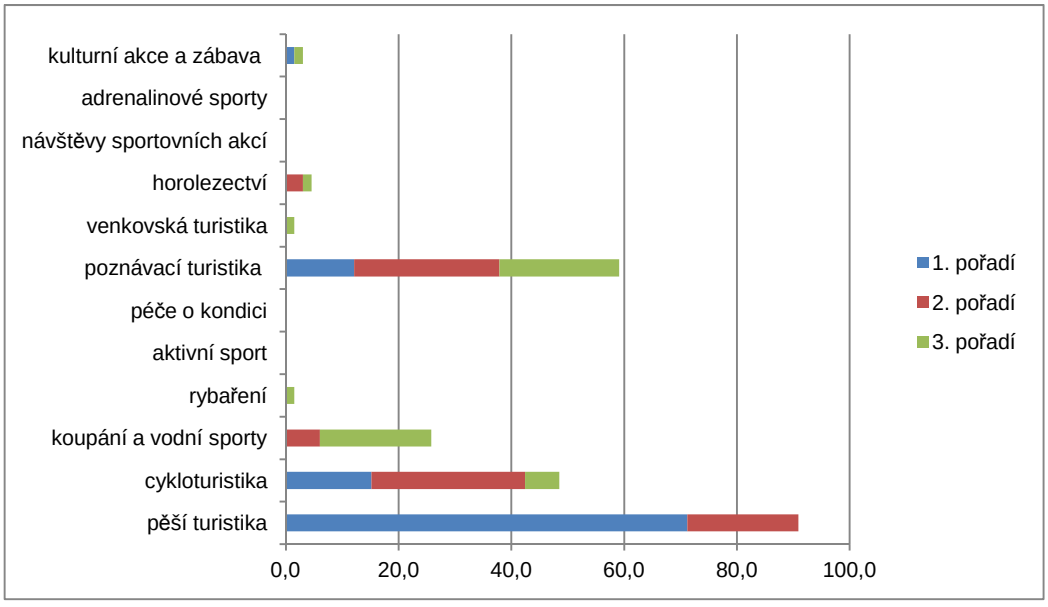

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: anketní šetření 2012.

Otázky č. 11 - 13: Ubytování

- Více jak polovina respondentů zůstává v Českém Švýcarsku déle než 3 noci, 18% respondentů zůstává 2 noci a 8% přicestuje kvůli jednodennímu výletu.
- Nejvyužívanějším typem ubytování je pension nebo ubytování v soukromí. Tohoto typu ubytování využilo 26% respondentů. Dům nebo chatu si pronajalo 21% respondentů. U známých nebo ve vlastním se pak ubytovalo 15% návštěvníků. Pouze 15% návštěvníků se ubytovalo v 3* nebo 4*hotelech, nepotvrzuje to celorepublikový průměr, kde návštěvníci využívají lepší ubytovací kategorie. Pravděpodobně to bude i kvůli nedostatku vyšších ubytovacích kategorií. 11% návštěvníků se ubytovalo v kempu.

Otázka č. 14: Hodnocení kvality služeb

Celkem respondenti hodnotili kvalitu 13 služeb. Každá služba byla ohodnocena v čtyřstupňové škále (1-velmi dobře, 2-spíše dobře, 3-spíše špatně, 4-velmi špatně) nebo odpovědí "nevím".

Hodnocení služeb návštěvníky od nejlépe hodnocené po nejhůře hodnocené služby:

1. Informační centra (1,39)
2. Informační systém v terénu (1,7)
3. Čistota a pořádek (1,92)
4. Ubytování (2,00)
5. Veřejná doprava (2,09)
6. Stravování (2,12)
7. Atrakce pro děti (2,19)
8. Cenová hladina služeb (2,19)
9. Vybavení pro sportovní aktivity (2,26)
10. Služby pro motoristy (2,29)
11. Příležitosti pro zábavu a společenské vyžití (2,41)
12. Nákupní možnosti (2,48)
13. Kvalita silnic vč. parkování (2,55)

Otázka č. 15: Co se vám v regionu Českého Švýcarska nejvíce líbí?

Na otázku návštěvníci odpověděli téměř jednotně, a to příroda. Pozitivně byla hodnocena i místní lidová architektura a památky jak kulturní, tak přírodní. Návštěvníci oceňují i klid a málo turistů.

Otázka č. 16: Co vám v regionu Českého Švýcarska nejvíce chybí/vadí?

Odpovědi nebyly již tak jednoznačné. Nejčetnější negativa se projevila ve spojitosti s dopravou a parkováním. Návštěvníci zmínili obecně špatné možnosti parkování, ale i parkování konkrétně v Jetřichovicích. Negativně hodnoceny byly úzké silnice, přílišná osobní doprava a nedostatek spojů u veřejné hromadné dopravy. Návštěvníkům také nevyhovují brzké poslední spoje turistických autobusů. V několika případech se poukazuje na nedostatek cyklostezek a absenci cyklobusů.

Určité připomínky se vyskytly ve spojitosti se stravováním - kvalita restauračních zařízení, síť občerstvení, chybějící kavárna, nespokojenost s personálem. 3x byly zmíněny chybějící koše na odpadky, nedostatek atrakcí pro děti a absence vyhrazených míst pro táboření v NP. Další negativní dojmy byly zaznamenány spíše u jednotlivců.

Seznam výsledků jednotlivých otázek, viz. Příloha 15

Klíčové závěry z anketního šetření**:**

- Podle výsledků šetření mezi návštěvníky dominují vzdělaní, převážně mladí lidé, s vysokým podílem manželských/partnerských párů a rodin s dětmi.
- Přibližně 1/4 návštěvníků přicestovala do Českého Švýcarska po šesté a víc; návštěvníci, kteří přijeli poprvé se o ČŠ dozvěděli převážně od příbuzných a známých.
- Důvodem návštěvy byla prioritně příroda a s tím spojená relaxace, pěší turistika a poznání turisticky atraktivních míst.
- Většina návštěvníků (83%) přicestovala vlastním autem, kdy převážná většina (62%) automobil používala i během svého pobytu, necelá polovina (42%) návštěvníků během pobytu využívala kola a 1/3 jezdila linkovým autobusem.
- Nejzávažnější problémy návštěvníci pozorovali ve spojitosti s dopravou a parkováním, negativně byla hodnocena nadměrná osobní doprava, úzké silnice a nedostatek spojů veřejné dopravy.

6.2.2 Srovnání závěrů s výstupy z Koncepce rozvoje CR v ČŠ (DHV CR 2005)

- Do Českého Švýcarska v porovnání současné struktury návštěvníků (2012) s minulou (2005) přijelo více mladších návštěvníků s vysokým procentem dokončeného vysokoškolského vzdělání, zůstalo vysoké procento manželských/partnerských párů, návštěvnost rodin s dětmi se zvýšila o 7%.
- V roce 2005 přicestovalo 47,6% návštěvníků poprvé a 38% po čtvrté a víc, zatímco v roce 2012 přicestovalo 30% návštěvníků poprvé a 44% po čtvrté a víc. Výsledná procenta by mohla znamenat, že se návštěvníci do Českého Švýcarska vrací opakovaně a nepřibývá již tak vysoký počet nových návštěvníků vzhledem ke stále nízkému povědomí občanů o Českém Švýcarsku.
- Nezanedbatelně se navýšilo % českých návštěvníků, kteří se o Českém Švýcarsku dozvěděli od příbuzných a známých (o 41%). Tento trend bychom mohli přiřadit na jedné straně dobré pověsti oblasti, ale na druhé straně malé propagaci.
- Důvody návštěvy zůstaly stejné. Nejdůležitějším důvodem návštěvy přetrvala relaxace. Poznání a turistika si pouze vyměnily 2. a 3. pořadí (aktuálně relaxace 2. v pořadí a poznání 3. v pořadí). Stejně jako v šetření z roku 2005, tak ani v roce 2012 pro žádného návštěvníka nebyly důležité nákupy.
- Narostl počet návštěvníků, kteří plánovali navštívit Saské Švýcarsko.

- K příjezdu do Českého Švýcarska stouplo využití osobních automobilů a nepatrně se snížil počet návštěvníků, kteří využíili veřejnou hromadnou dopravu.
- Zvýšil se jak počet návštěvníků využívajících osobní automobil, tak počet návštěvníků provozujících cykloturistiku během svého pobytu.
- Pořadí aktivit provozovaných v Českém Švýcarsku se nezměnil. Suverénně na prvním místě vedla pěší turistika, následovaná poznávací turistikou a cykloturistikou.
- Nejvyužívanějším typem ubytování zůstalo ubytování v penzionu nebo v soukromí. Na druhé místo se zařadilo ubytování v pronajatých domech/chatách (z 6% v r. 2005 na 21% v r. 2012). Poměrně vysoké číslo potvrzuje trend současnosti v pronajímání rekreačních objektů turistům. V kempu se ubytovalo cca o 10% návštěvníků míň.
- Důležité srovnání nám přináší hodnocení kvality služeb. Na obrázku 8 je vidět jaké změny v subjektivním hodnocení návštěvníků nastaly v rozmezí sedmi let. Celkově návštěvníci ohodnotili služby v roce 2012 o něco horšími známkami. Průměrně služby získaly známku 1,95 v roce 2005 a 2,12 v roce 2012. Pozitivnější hodnocení obdržely pouze veřejná doprava a atrakce pro děti. Přibližně stejné hodnocení zůstalo informačním centrům, péči o čistotu a pořádek a nákupním možnostem, které byly ohodnoceny jako jedna z nejhorších služeb. Nicméně ani v jenom roce, ani jeden z návštěvníků neuvedl nákupy důvodem příjezdu. Naopak informační centra a péče o čistotu a pořádek si stále drží slušné hodnocení.

Obrázek 8 Srovnání hodnocení služeb návštěvníky v letech 2005 a 2012.

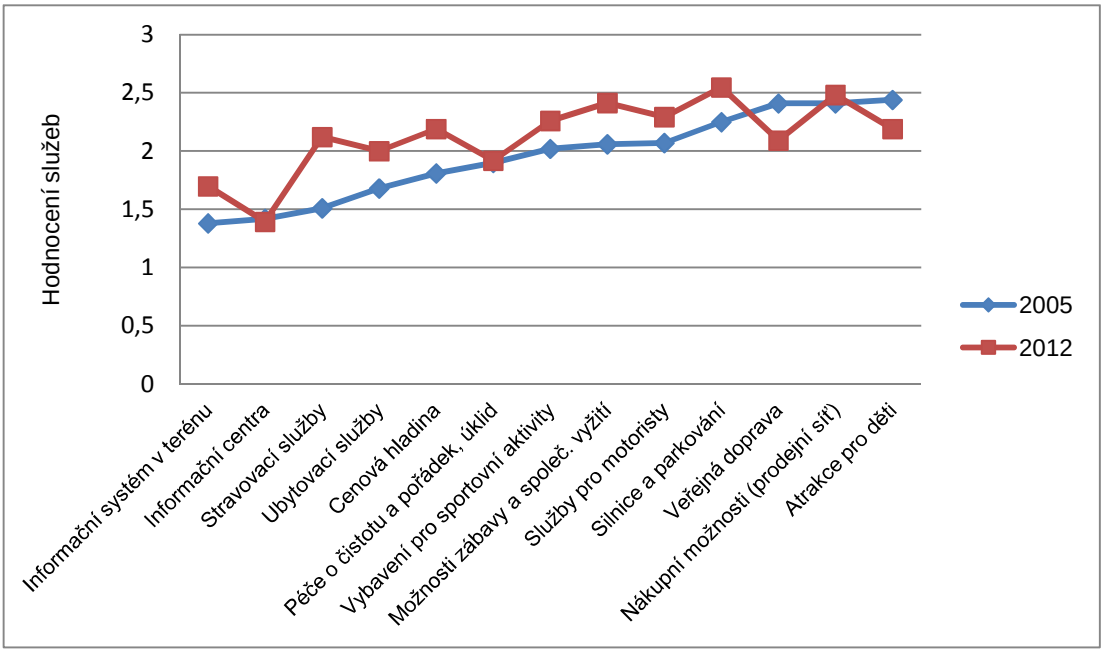

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: dotazníkové šetření 2012 a DHV CR 2005.

Důvodem horšího hodnocení služeb jako ubytování, stravování, možnosti zábavy a společ. vyžití, může být zvyšující se náročnost zákazníků, kterou způsobuje vysoká konkurence. a žádné nebo malé investice do obnovy a rozvoje služeb a s tím spojené zhoršení kvality služeb.

6.3 Vyhodnocení SWOT analýzy

Tabulka 5: Vyhodnocení SWOT analýzy podle jednotlivých pilířů udržitelného cestovního ruchu.

ENVIRONMENTÁLNÍ	
Silné stránky (S)	**Slabé stránky (W)**
• unikátní pestrost krajiny a forem jejího povrchu • zachovalá příroda a jedinečné přírodní pozoruhodnosti • velké množství podzemních vod • vysoké procento pokrytí lesy (96%) • výskyt celé řady vzácných živočichů a rostlin • ochranné pásmo tvořené NP a CHKO • území zařazené do Natury 2000 • péče o čistotu a pořádek	• znečištění některých úseků vodních toků • chybějící kanalizace a ČOV v některých obcích • topení tuhými palivy v zimních měsících • pozměněná skladba lesů člověkem • nadměrná osobní doprava v hlavní sezóně a o víkendech
Příležitosti (O)	**Hrozby (T)**
• nástroje k regulaci cestovního ruchu (monitorovací zařízení pro sledování pohybu návštěvníků) • přeshraniční spolupráce v ochraně přírody • ochrana vyplývající ze zákona o NP České Švýcarsko a ze zákona o ochraně přírody a krajiny	• nedostatek finančních prostředků • neregulovaný rozvoj CR • poškozování pískovcových skal a jejich okolí v důsledku nedodrž. pravidel (horolezectví, cykloturistika) • Intenzivní rozvoj nekoordinovaných aktivit v území vedoucích k devastaci přírody a památek vytvářejících atraktivitu regionu • urychlená eroze skal kvůli horolezectví • zařazení území mezi památky UNESCO - nekontrolovatelné zvýšení návštěvnosti nad hranici destinační kapacity • invaze některých nepůvodních druhů rostlin a živočichů (např. borovice vejmutovka, psík mývalovitý) • nárůst odpadů • růst zátěže území automobilovou dopravou

Tabulka 5 (pokračování na straně 51 a 52)

SPOLEČENSKÝ	
Silné stránky (S)	**Slabé stránky (W)**
• zvyšující se celkový počet obyvatel • možnosti levného bydlení • možnost zapojení se do projektů v NP	• vysoká nezaměstnanost • nedostatek prac. příležitostí zejména v zimních měsících (sezónnost) • nedostatečná dopravní obslužnost • etnické problémy Šluknovského výběžku a zvyšující se počet nepřizpůsobivých obyvatel • nedostatek zařízení pro volnočasové aktivity
Příležitosti (O)	**Hrozby (T)**
• potenciál pracovních příležitostí • zvýšení jazykové vybavenosti místních obyvatel • tradiční formy hospodaření (např. včelařství, ovce)	• odliv mladých a kvalifikovaných lidí do větších měst na lépe placená místa • propad nezaměstnanosti na místní, ale i na regionální a celostátní úrovni

EKONOMICKÝ	
Silné stránky (S)	**Slabé stránky (W)**
• výhodná poloha u hranic s Německem • image ČŠ - opakovaná návštěvnost, vysoké doporučení k návštěvě od příbuzných a známých • oblast s velmi vysokým potenciálem rozvoje CR • nadprůměrná podnikatelská aktivita v celorepublikovým měřítku • zachovalá lidová architektura • hustá síť značených pěších tras • vyznačené trasy pro hipoturistiku • efektivní koordinace na regionální úrovni (destinační management) • významné úspěchy a ocenění za práci v oblasti marketingu (České	• omezení vyplývající z existence NP (např. omezená možnost výstavby, chovů dobytka) • velký počet nevyužívaných zdevastovaných ploch a objektů (“brownfields”) • chybí nabídka ubytování vyšší kvality (např. čtyřhvězdičková zařízení, wellness zařízení) • nedostatečný marketing - spolupráce jednotlivých podnikatel. subjektů - chybějící balíčky služeb, málo atraktivní způsob prezentace ubytovacích zařízení a chybějícími odkazy na nabídku okolí • nevyvážená struktura podnikatelských subjektů • nedostatek kvalifikované pracovní síly • omezená nabídka obchodů a služeb • nedostatek zařízení pro sportovní aktivity a trávení volného času pro návštěvníky • chybějící zařízení pro zábavu

	a společenské vyžití • nedostatek atrakcí pro děti • menší počet vyznačených cyklistických tras • úzké silnice nevhodné pro cyklobusy • omezené a nesystematické možnosti parkování • nerovnoměrná koncentrace návštěvníků na území Českého Švýcarska • sezónní výkyvy • nestálá sněhová pokrývka v zimních měsících - omezené možnosti zimních sportů
Příležitosti (O)	**Hrozby (T)**
• zařazení území mezi památky UNESCO - zvýšené povědomí o NP, více návštěvníků, více finančních prostředků • zvýšení úrovně nabídky služeb - ubytování, stravování • propagace a prezentace destinace Českosaské Švýcarsko jako celku • vytvoření jednotného internetového informačního a rezervačního systému pro Českosaské Švýcarsko • možnost vytvoření přeshraničního trhu práce • příprava kvalitních rozvojových projektů a efektivní využívání finančních nástrojů EU a národních dotačních politik a krajských grantů • revitalizace nevyužívaných objektů • potenciál pro wellness a ozdravné pobyty ("Větrné lázně") • zvýšení atraktivity území výstavbou atrakcí pro děti, rozšířením nabídky služeb pro sportovní vyžití, zábavu a společenské vyžití • lepší využití mimosezónních období a prodloužených pobytů • regulace osobní dopravy vytvořením sítě záchytných parkovišť s návazností na veřejnou hr. dopravu a turistické trasy • nabídka ekolog. produktů z regionu	• přírodní katastrofy (nebezpečí řícení skal, povodně, požáry) - stav přírody je pro místní existenčně důležitý - na cestovním ruchu jsou závislí • nízký příliv turistů • hospodářská krize - pokles kupní síly obyvatel • odliv movitějších skupin návštěvníků do destinací s kvalitnějším ubytováním a službami • snižující se příjmy obcí ze státního rozpočtu • snížení dotací (ohrožení hr. veřejné dopravy, akcí pro veřejnost, atd.) • nalezení konsenzu mezi rozvojem cestovního ruchu a ochranou přírody • narušení přirozené urbanistické koncepce obcí - stavba velkých objektů nebo objektů, které svým vzhledem nekorespondují s krajinným rázem

Komentář ke SWOT analýze:

Přiřazení některých faktorů do jednotlivých pilířů není zcela jednoznačné. Z různých úhlů pohledu by mohly zasahovat současně i do několika pilířů udržitelného cestovního ruchu jako např. přírodní katastrofy. Zařazeny jsou do ekonomických hrozeb, i když jsou i jasnou environmentální hrozbou. Z hlediska CR mají obrovský význam zejména pro místní obyvatele. Jasným příkladem jsou neustálé povodně v obci Hřensko. Z environmentálního hlediska mohou mít negativní vliv např. na místní habitaty, nicméně místní obyvatelé jsou na soutěskách v Hřensku existenčně závislí a po každé rozsáhlejší povodni ztrácejí svojí obživu z turistického ruchu. Výkyvy jsou přímo měřitelné pomocí automatických sčítačů umístěných na 15 místech NP (viz. Obr. 2, kapitola 7.1.4.2). Dalším příkladem může být nedostatek atrakcí pro děti. Zařazeny jsou do slabých stránek ekonomického pilíře. Nicméně i místní rodiny s dětmi by atrakce jistě ocenily, tzn. mělo by to i společenský přínos pro místní obyvatele.

6.4 Návrhy šetrného rozvoje a doporučení ke zlepšení

Dle výsledků anketního šetření a SWOT analýzy patří mezi největší problémy parkování a doprava, proto je tato činnost zvolena pro návrhovou část šetrného CR.

Návrhy šetrného rozvoje v rámci udržitelného CR a doporučení ke zlepšení:

- **Vybudování systematického parkování**
  - Vybudování centrálních parkovacích ploch

V NP existuje centrální parkoviště na Mezní Louce (120 míst) a parkoviště u Hotelu Klepáč v Hřensku (78 míst), které je ale v sezóně zaplněno již brzy ráno. Charakter území v Hřensku bohužel nedovoluje výstavbu dalších parkovacích ploch. Další centrální parkoviště by bylo třeba vybudovat v Jetřichovicích, které slouží jako jedno z nejfrekventovanějších výchozích míst k turistickým cílům. V Jetřichovicích je parkoviště naplánováno u bývalé dětské zotavovny. Zatím ale chybí vůle, personál i finanční prostředky parkovací plochu vybudovat.

  - Vybudování malých parkovacích ploch

navazujících na turistické a cyklistické trasy, které budou doplňovat základní parkoviště v obcích. Příkladem by mohl být projekt "Zaparkuj a jdi dál" zrealizovaný v NP Šumava. Program nabízí možnost ponechat automobil na malém parkovišti a odtud vyrazit na pěší, cyklo, či lyžařský výlet do okolí. Je-li v místě zastávka „Zelených autobusů", lze zde odstavit automobil a využít autobusové dopravy k dosažení vzdálenějších cílů a následně k návratu zpět. Na každém tomto malém parkovišti se najde mapka blízkého okolí s nabídkou možné vycházky po okolí a zajímavostí, která je možno navštívit (Správa NP 2009). Součástí projektu je i brožura s mapou, která ukazuje počet míst pro parkování a pyktorgamy s východišti pro pěší, cyklistické nebo lyžařské trasy.

V NP České Švýcarko je podél trasy turistického autobusu 434 několik vhodných ploch pro vybudování malých parkovišť. Některé plochy jsou dokonce

již zpevněné a slouží pro účely parkování. Nicméně nikde není možné najít informaci o tom, že tato místa existují →

- vyznačení parkovacích ploch do aktuálních verzí map nebo vytvoření podobné brožury s mapou jako v NP Šumava a případně využít spojení s jízdním řádem turistické autobusové linky 434, který vychází v tištěné podobě,
- zveřejnění parkovacích možností na internetových stránkách NP a nabídkou zajímavých míst v okolí parkovcích ploch.

Tyto kroky mohou přispět k soustředění turistů do širšího okolí NP a menší zátěže na turisticky nejatraktivnější místa

- **Veřejná hromadná doprava**

I když ze statistických údajů Dopravního podniku města Děčín, a.s. vyplývá nárůst přepravených turistů linkou 434 (viz. Příloha 13), bohužel se stále zvyšuje i podíl návštěvníků využívajících při poznávání NP České Švýcarsko vlastní automobil. V rámci udržitelného cestovního ruchu je žádoucí co nejvíce omezit osobní dopravu a navýšit veřejnou hromadnou dopravu.

- Zvyšování povědomí o turistickém autobusu - zviditelnění autobusu vhodnými polepy v rámci corporate designu, informace o autobusu na internetových stránkách Českého Švýcarska, obcí a podnikatelských subjektů, propagace v informačních centrech, na parkovištích, ubytovacích kapacitách, stravovacích zařízení;
- zefektivnění spojů autobusu a návaznosti na parkovací plochy a další spoje veřejné hromadné dopravy;
- posílení spojů pozdější linkou 434 pro přepravu návštěvníků do ubytovacích zařízení a k parkovacím plochám (na základě monitoringu návštěvníků);
- propojení autobusového spojení se Saským Švýcarskem → zvýšení atraktivity celého území;
- zefektivnění vlakových spojů - vytvoření turisticky atraktivního spoje jak pro pěší, tak pro cyklisty.

<u>Doplňující navrhovaná opatření k šetrnému rozvoji:</u>

- Instalace stojanů pro kola v místech, kde by návštěvníci mohli pokračovat pěšky, např. na vyhlídku nebo rozhlednu
- vytvoření kvalitního zázemí a doplňkových služeb u koupališť
- prodloužení turistické sezóny prostřednictvím atraktivních balíčků služeb a vytvořením kvalitních doplňkových služeb, např. wellness,
- rozšíření nákupních možností o prodejny s tradičními výrobky a produkty lokální výroby, atd.

7. Diskuze

Národní park České Švýcarsko patří v kontextu historických událostí minulého století k území českého pohraničí nejvíce poznamenaného sociální a kulturní diskontinuitou způsobenou druhou světovou válkou a směnou obyvatelstva v poválečných letech. Hlediskem vlivu regionální identity se zabýval Zich (2008). Specifika oblasti je dána především historickým faktem odsunu německého obyvatelstva a příchodem nových osídlenců do tohoto prostoru. Vztah obyvatel k regionu můžeme právem považovat za důležitý faktor, který ovlivňuje procesy přijímání, či odmítání zkušeností, podnětů a inspirací přeshraničních aktivit působících na místní společesntví v pohraničí. Lze oprávněně předpokládat, že stav regionální identity hraje významnou roli v tom, jak jsou přijímány různé aktivity místních obyvatel i obyvatel sousední země k navazování kontaktů a vazeb (Zich 2008).

Vlivem transformačního procesu započatého v roce 1991 došlo ke značným změnám, které jsou charakterizované zánikem (utlumením výroby) velkých podniků jako např. Bytex, Mikov, Desta a Elite. Zanikly i některé tradiční podniky sklářského průmyslu jako v Horní Čribské zřejmě nejstarší sklárna v Evropě s nepřetržitým provozem, zmiňovaným již k roku 1414. V okrese Děčín za posledních dvacet let zaniklo více než 22 000 pracovních míst. Projevuje se negativní vliv globální ekonomické krize - řada firem provedla redukci svých kapacit, přesunula své aktivity do lokalit s nižšími náklady nebo se vrací zpět do mateřských sídel (Zoser 2011)

Jak uvádí ve své studii Zoser (2011) v současné době je možné region obecně charakterizovat jako chudý kraj s omezenými pracovním příležitostni a s nízkými mzdami. Region navíc trápí zvýšený nárůst počtu sociálně nepřizpůsobivých občanů (přichází díky levnému bydlení), o čemž svědčí i nárůst kriminality. Nicméně je třeba podotknout, že tyto problémy se týkají zejména oblasti na SV od NP a do šetřeného území přímo zatím nijak zvlášť nezasahují.

Navzdory všem těmto nepříznivým událostem s vyhlášením NP České Švýcarsko se otevřely i nové možnosti. Z šetření vyplývá, že NP České Švýcarsko disponuje nádhernou přírodou, která přináší návštěvníkům vysoké hodnoty, což se u každého NP v České republice říct nedá. Mám na mysli masovou turistiku např. v Krkonoších. NP České Švýcarsko nabízí turistům zachovalou přírodu a klid.

Cestovní ruch je v současnosti jediné odvětví, které výrazně může pomoci regionu s ekonomickými a sociálními problémy. Jak uvádí Indrová et al. (2009) mezi přínosy CR pro zaměstnanost patří i skutečnost, že vytváří pracovní místa v široké škále profesí a různorodé náročnosti, od méně kvalifikovaných, přes středně až vysoce kvalifikovaná místa. Z šetření nicméně vyplývá, že až na vyjímky jedinými aktéry, kteří se aktivně snaží o rozvoj CR je České Švýcarsko o.p.s. Minimální je i spolupráce mezi jednotlivými podnikatelskými subjekty. Nezájem a nečinnost místních by mohla být připisována historickému kontextu a obavám z opakování událostí let minulých. Nicméně Zich (2008) v závěru práce věnované regionální identitě Českého pohraničí uvádí, že nejmladší generace vnuků, na rozdíl od svých prarodičů, již disponuje "rodovou" identitou a měla možnost od narození prožívat pocit domova a v něm budovat vlastní regionální identitu. Další problém jistě souvisí

se vzdělaností a kvalifikaci místních, kteří pomalu reagují na v dnešní době zkušenější a dobře informované zákazníky. Určitě pomůže i návštěva saské strany a získání určitých zkušeností s poskytováním služeb na mnohem vyšší úrovni. Saská strana disponuje i širší nabídkou doplňkových služeb CR návštěvníkům.

České Švýcarsko o.p.s. intenzivně spolupracuje se saskou stranou Tourismusverband Sächsische Schweiz e.v. Obě společnosti používají společný corporate design a spolupracují na společné marketingové strategii destinace Českosaské Švýcarsko. Zpracovaná je i Koncepce přeshraničního rozvoje cestovního ruchu do roku 2025 - východiska společné destinační agentury s názvem Excelentní turistická destinace Českosaské Švýcarsko (2012). Obě strany usilují o propojení a zvýšení počtu turistických stezek mezi oběma státy, o sjednocení veřejné hromadné dopravy, integrovaný záchranný systém, zařazení území do UNESCO atd. Existují i další projekty přeshraniční spolupráce jako spolupráce hasičů Hřensko- Kirnitzschtal.

8. Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo kritické posouzení aktuálního stavu CR a jeho projevů v lokalitě NP České Švýcarsko, a to na základě podkladů, metodických postupů práce a vlastního šetření. Podklady pro práci jsem získala díky poměrně rozsáhlé existenci informací a dat o NP. Jediný problém nastal v chybějící dostupnosti statistických dat o turistické oblasti České Švýcarsko. Data jsem musela získávat po jednotlivých obcích, které ale nejsou vždy zveřejněny. Díky chalupě, kterou pravidelně navštěvujeme, a která leží na hranici NP České Švýcarsko, jsem měla příležitost intenzivního terénního šetření přímo v místě.

Prvním dílčím cílem bylo zjištění struktury návštěvníků, jejich názorů a potřeb pomocí anketního šetření v turistické oblasti NP. Šetření ukázalo, že NP převážně navštěvují žádané skupiny vzdělaných mladých partnerských/manželských párů a rodin s dětmi. Polovina z nich přijíždí z Prahy a Středočeského kraje.

V zadání druhého dílčího cíle bylo zjištění současného stavu v NP ČŠ. Analýzu jsem provedla důkladně a podrobně s rozdělením do třech částí, které se věnují přírodním poměrům, obyvatelstvu a trhu práce a cestovnímu ruchu.

Třetí dílčí cíl byl věnován vyhodnocení anketního šetření, vyvození klíčových závěrů a porovnání výsledků šetření s výsledky šetření uvedené v Koncepci rozvoje CR v ČŠ (DHV CR 2005). Dle výsledků anketního šetření většina návštěvníků přijíždí z důvodu pěší turistiky a relaxace do prostředí, které poskytuje krásnou přírodu a krajinu a klid. Doplňkové služby CR dostaly poměrně slušné hodnocení, ale rozhodně mají co zlepšovat.

Jak ukazuje srovnání dotazníku, který je součástí bakalářské práce s dotazníkem obsaženém v Koncepci rozvoje CR v Českém Švýcarsku (DHV CR 2005), vnímání a postoje návštěvníků se nijak zvlášť nezměnily. Celkově návštěvníci hodnotili kvalitu služeb spíše kladně. Nejlépe byly v obou šetřeních hodnoceny informační centra a informační systém v terénu. Největším problémem zůstaly příležitosti pro zábavu a společenské vyžití, nákupní možnosti a kvalita silnic vč. parkování.

Udržitelnost CR byla vyhodnocena pomocí SWOT analýzy, která je definována jako čtvrtý dílčí cíl. SWOT analýza byla rozdělená do třech částí podle pilířů udržitelného rozvoje. Analýza zhodnocuje silné a slabé stránky působící uvnitř vymezeného území a příležitosti a hrozby, které mohou působit z vnějšího okolí z pohledu environmentálního, společenského a ekonomického pilíře. SWOT analýza reflektuje poznatky získané zejména z Analýzy současného stavu.

Posledním dílčím cílem byly návrhy šetrného rozvoje a doporučení ke zlepšení. Na základě výsledků SWOT analýzy a anketního šetření se jedním z největších problémů ukázalo využívání vlastních dopravních prostředků k přepravě po oblasti a s tím související nedostatečné možnosti parkování. Zde vidím velký prostor pro zlepšení a v závěru jsem navrhla možnosti šetrného rozvoje dopravní infrastruktury.

Výsledky bakalářské práce shrnuly několik na sobě nezávislých metod, které reflektují současný stav v destinaci NP České Švýcarsko. České Švýcarsko je

v České republice nejmladším NP a může čerpat bohaté poznatky a zkušenosti ostatních národních parků jak v pozitivním slova smyslu, tak v tom negativním. Jakým směrem se bude cestovní ruch v NP ubírat záleží především na samotných aktérech působících v turistické oblasti ČŠ, ať jsou to návštěvníci, Správa NP, České Švýcarsko o.p.s, nebo místní samospráva, obyvatelé a podnikatelé.

9. Seznam použité literatury

Ašmerová I., Pavlíčková T., Pavlíček L., Sztulová P., Špirková S., Tkáčová L., 2005: Didaktické metody pro výuku cestovního ruchu na základních a středních školách. Agentura CzechTourism, Praha.

Bareš B., Ezechel M., Kalčíková O., 2008: Školení pro cestovní ruch v chráněných oblastech. Česká zemědělská univerzita v Praze, Praha.

Baron W.M.M., 1971: Conservation: a Statement of the Problems. In: Gregory J.M. [ed.]: Nature Conservation. Methuen Educational Ltd, London.

Borovičková H., Havelková S., 2005: Organizace státní správy v ochran přírody a krajiny. Nástroje ochrany přírody a krajiny, edice Planeta 8/2005. MŽP: 7-9.

Branda P., 2009: Euroregiony v České republice - komparativní analýza. Současná Evropa 1/2009. Nakladatelství Oeconomica: 71-101.

Charles R. , Van Hise, 1910: The conservation of natural resources in the United States. The Macmillan company, New York.

Charvát J., 2006: Firemní strategie pro praxi. Grada Publishing, a.s., Praha.

Cooper Ch., Fletcher J, Fyall A., Gilber D., Wanhill S., 2008: Tourism: Principles and Practice. Pearson Education Limited, England.

ČSÚ, 2012: Soubor informací k vybraným ukazatelům pro potřeby územně analytických podkladů. Český statistický úřad, Praha.

DHV CR, 2005: Koncepce rozvoje cestovního ruchu v Českém Švýcarsku. DHV CR, spol. s r. o., Praha.

Drozd J. et al., 2007: Národní park České Švýcarsko - Skripta pro vzdělávací modul. Obecně prospěšná společnost České Švýcarsko, Krásná Lípa.

Dudley N. [ed.], 2008: Guidelines for applying protected area management categories. IUCN Gland, Switzerland.

Dudley N., Stolton S. [eds], 2008: Defining protected areas: an international conference in Almeria, Spain. Gland, Switzerland.

Foret M., Foretová V., 2001: Jak rozvíjet místní cestovní ruch. Grada Publishing, a.s., Praha.

Galvasová I., Binek J., Holeček J., Chabičovská K., Szczyrba Z. et al., 2008: Průmysl cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha.

Härtel H., Šteflová D., Drozd J. [eds], 2007a: Plán péče o Národní park České Švýcarsko 2009-2016. Správa Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa.

Härtel H., Šteflová D., Drozd J. [eds], 2007b: Rozbory. Správa Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa.

Hesková M. ,2006: Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy. Fortuna, Praha.

Heydendael, A., 2002: Sustainable tourism within the context of the ecosystem approach. In: Castri F., Balaji V. [eds.], Tourism, biodiversity and information (25-44). Leiden: Backhuys Publishers.

Holeček M., Mariot P., Střída M., 2005: Zeměpis cestovního ruchu. Nakladatelství České geografické společnosti, s.r.o. , Praha.

Horner S., Swarbrooke J., 1996: Marketing Tourism, Hospitality and Leisure in Europe. International Thomson Business Press, London.

Indrová J., Malá V., Mlejnková L., Netková J. Petrů Z., 2009: Cestovní ruch (základy). Nakladatelství Oeconomica, Praha.

Jayapalan N., 2001: An Introduction to tourism. Atlantic publishers and distributors, New Delhi, India.

Kala L, Salov T., 2011: Monitoring návštěvnosti a vyhodnocování dat v národním parku České Švýcarsko. In: Vrchotová M. [ed.]: Sborník recenzovaných příspěvků konference o regionálním cestovním ruchu Stop and Stay 2011. Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s r.o., Praha: 17-22

KOLPRON CZ, 2007: Závěrečná zpráva - Kategorizace a zhodnocení vlivu rekreačního a turistického ruchu na ekosystémy Národního parku České Švýcarsko. KOLPRON CZ, s.r.o., Praha.

Mackintosh B., 1990: Evolution of National Park Concept. In: Sontag W.H . [ed.]: National Park Service: The First 75 Years. Eastern National Park & Monument Association, USA.

Malý V., 2004: Marketingový výzkum. Velryba, spol. s r.o., Praha.

Miko L., Hošek M. [eds.], 2009: Příroda a krajina České republiky - Zpráva o stavu 2009. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

Navrátil J., 2012: Návštěvník jako rozvojový faktor navštíveného místa. Alfa Nakladatelství, Praha.

Nový I., Surynek A. et al., 2006: Sociologie pro ekonomy a manažery. Grada Publishing, a.s., Praha.

NPCS, 2012: Pravidla pro návštěvu NP. Správa Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa.

Paroha L. et al., 2006: Plán opatření nutných ke zlepšení životního prostředí v obci Jetřichovice. Obecně prospěšná společnost České Švýcarsko, Krásná Lípa.

Pásková M., Zelenka J., 2002: Výkladový slovník cestovního ruchu, MMR ČR, Praha.

Pastva P., 2011: České Švýcarsko. České Švýcarsko o.p.s., Krásná Lípa.

Patzelt Z., 2008: Českosaské Švýcarsko. Granit, s.r.o., Praha.

Petrů Z., Fischerová O., Holubová J. , 1994: Ekonomika cestovního ruchu. IDEA SERVIS, Praha.

Pregill P., Volkman N., 1999: Landscapes in History: Design and Planning in the Eastern and Western Traditions. John Wiley and Sons, Canada.

Ryglová K., Burian M., Vajčnerová I., 2011: Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi. Grada Publishing, a.s., Praha.

Sayre S, King C., 2010: Travel, attractions, and recreation. In: Entertainment and Society, 2nd Edition: Audiences, Trends, and Impacts. Taylor & Francis, New York.

Smrčka L., Arltová M., Schönfeld J., 2011: Ekonomická krize a vývoj cestovního ruchu v České republice. Acta Oeconomica Pragensia 5/2011: 17-33.

Správa NP, 2009: Zaparkuj a jdi dál. Správa NP a CHKO Šumava, Vimperk.

ULK, 2012: Brána do Čech - přírodní zajímavosti. Regionální operační program Severozápad, Ústecký kraj.

ÚÚR 2010: Principy a pravidla územního plánování. Ústav územního rozvoje, Brno.

Zich F., 2008: Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí. Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem

Zoser J., 2011: Ohrožené Děčínsko. Hospodářská a sociální rada okresu Děčín.

Legislativa

Zákon č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zákon č. 161/1999 Sb., o Národním parku České Švýcarsko

Internetové zdroje

Angermannová A., 2012: Hřensko se obává, že při další velké povodni doplatí na ochranu jiných, MF Dnes - Ústí a Ústecký kraj, online:http://usti.idnes.cz/povodne-2002-v-hrensku-0l2-/usti-zpravy.aspx?c=A120820_1818700_usti-zpravy_alh, vyst. 20.8.2012.

Anonymus, 2010: České Švýcarsko: Pravčická brána a Růžovský vrch, online: http://www.tyden.cz/rubriky/relax/cestovani/ceske-svycarsko-pravcicka-brana-a-

ruzovsky-vrch_173240.html, cit. 22.2.2013.

Anonymus, 2013: Historie. Pravčická brána, online: http://www.pbrana.cz/historie.php, cit. 14.2.2013.

AOPK ČR, 2012: Vrstvy soustavy Natura 2000. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, online: http://www.nature.cz/publik_syst2/files/vrstvy_lokalit_soustavy_n2k.pdf, cit. 29.6.2012.

BIP, 2011: Coverage of Protected Areas: Current Storyline. Biodiversity Indicators Partnership, Cambridge, UK, online: http://www.bipindicators.net/language/en-us/pacoverage , cit. 13.8.2012.

CRPR, o.p.s., 2012 : SWOT analýza Regionu MAS. Centrum pro podporu a rozvoj regionů, o.p.s., Olomouc, online: http://www.mrkralovstvi.cz/file.php?nid=5372&oid=782283, cit. 12.2.2013.

EDEN, 2009: Mezinárodní projekty. European Destination of Excellence. Czech tourism, Brno, online: http://www.czechtourism.cz/mezinarodni-projekty/eden-european-destination-of-excellence/, cit. 10.3.2013.

EUROSTAT, 2012: Tourism trends, online: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Tourism_trend, cit. 11.2.2013.

Fotis Fotopulos, 2011: SWOT analýza v Excelu, online: http://excel-navod.fotopulos.net/swot-analyza.html, cit. 22.2.2013.

Indrová J., 2010: Cestovní ruch. Ochrana přírody: Zvláštní číslo/2010, online: http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/cestovni-ruch.html, cit. 18.2.2012.

IUCN and UNEP-WCMC (2012): The World Database on Protected Areas (WDPA): February 2012. Cambridge, UK: UNEP-WCMC, online: http://www.wdpa.org/Statistics.aspx , cit. 13.8.2012.

IUCN, 2011: Global Protected Areas Programme. The International Union for Conservation of Nature, online: http://www.iucn.org/about/work/programmes/pa/about_protected_areas_programme/, cit. 14.9.2012.

MMR, 2009: Strukturální fondy. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha, online: http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Temp/Glosar/N/NUTS, cit. 5. 3. 2009.

MŽP, 2013: Příroda a krajina. Ministerstvo životního prostředí, Praha, online: http://www.mzp.cz/cz/priroda_krajina, cit. 20.2.2013.

NPS, 2012: About us. National park service, USA, online: http://www.nps.gov/aboutus/index.htm. cit: 11.4.2012.

Patzelt Z., 2006: Fotografický průvodce přírodou Českosaského Švýcarska, online: http://www.patzelt-foto.cz/index.php?pagename=ochrana_prirody, cit. 12.12.2012.

Plesník J., 2010: Kategorie Mezinárodní unie na ochranu přírody pro chráněná území. Ochrana přírody, Zvlášní číslo číslo/2010, online: http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/kategorie-mezinarodni-unie-na-ochranu-prirody-pro-chranena-uzemi.html, cit. 15.1.2013.

UNEP, 2011: Environmental impacts of tourism, online: www.unep.fr/scp/tourism/sustain/impacts/environmental/mainareas.htm, cit. 13.12.2012.

Yellowstone Net, 2012a: The Early Years, 1872 - 1915, online: http://yellowstone.net/history/timeline/the-early-years-1872-1915, cit 28.7.2012.

Yellowstone Net, 2012b: YELLOWSTONE IS ESTABLISHED AS THE FIRST NATIONAL PARK, online: http://yellowstone.net/history/yellowstone-is-established-as-the-first-national-park, cit. 9.8.2012.

10. Seznam příloh

PŘÍLOHA 1	Růst počtu národních a mezinárodních chráněných území
PŘÍLOHA 2	Velkoplošná zvláště chráněná území v ČR
PŘÍLOHA 3	Územní vymezení přeshraniční spolupráce NUTS II
PŘÍLOHA 4	Turistické regiony České republika
PŘÍLOHA 5	Turistické oblasti v České republice
PŘÍLOHA 6	Euroregiony v ČR
PŘÍLOHA 7	Mapa ČR s vyznačeným územím NP České Švýcarsko
PŘÍLOHA 8	Zonace NP České Švýcarsko
PŘÍLOHA 9	Monitorovací zařízení v NP České Švýcarsko
PŘÍLOHA 10	Monitoring návštěvnosti
PŘÍLOHA 11	Trasa turistické autobusové linky 434
PŘÍLOHA 12	Počty vystupujících cestujících v jednotlivých úsecích na turistické autobusové lince 434 v měsících červenec a srpen (2009 - 2012)
PŘÍLOHA 13	Přepravení cestující na turistické autobusové lince 434 v měsících červenec a srpen (2009 - 2012)
PŘÍLOHA 14	Anketní dotazník
PŘÍLOHA 15	Výsledky anketního šetření
PŘÍLOHA 16	Fotografie

PŘÍLOHA 1: Růst počtu národních a mezinárodních chráněných území
Zdroj: IUCN and UNEP-WCMC (2012) The World Database on Protected Areas (WDPA): 2/ 2012. Cambridge, UK: UNEP-WCMC.

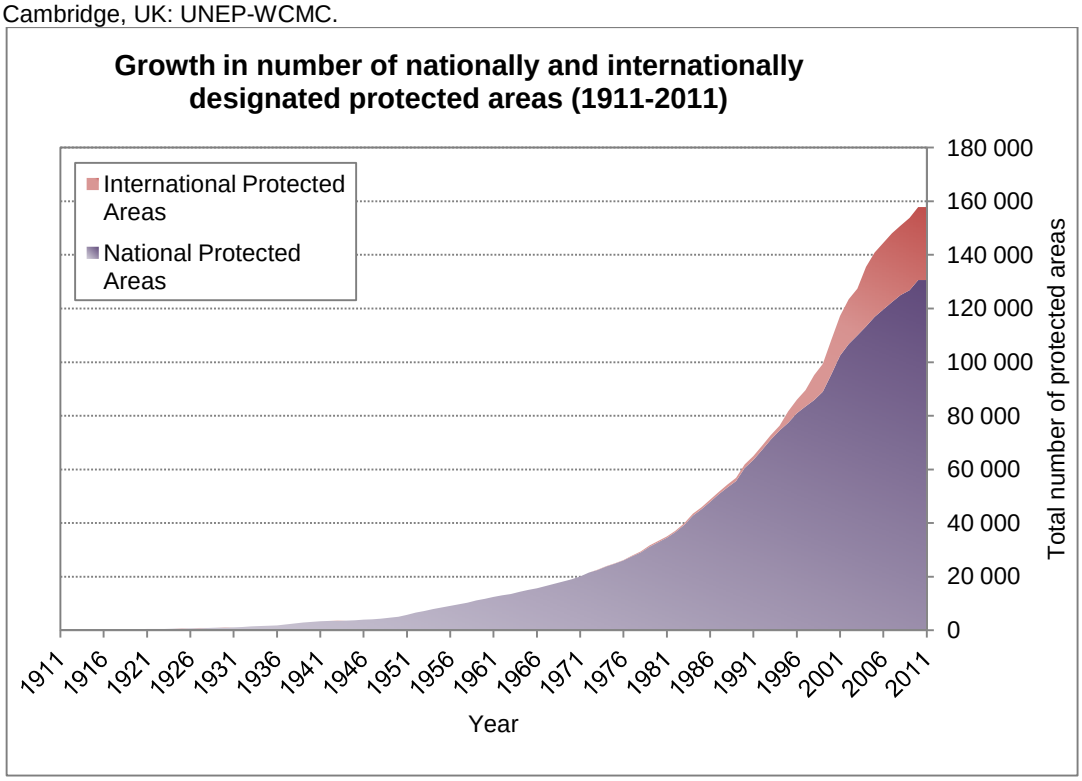

PŘÍLOHA 2: Velkoplošná zvláště chráněná území v ČR
Zdroj: Ochrana přírody a krajiny v České republice, AOPK ČR, MŽP

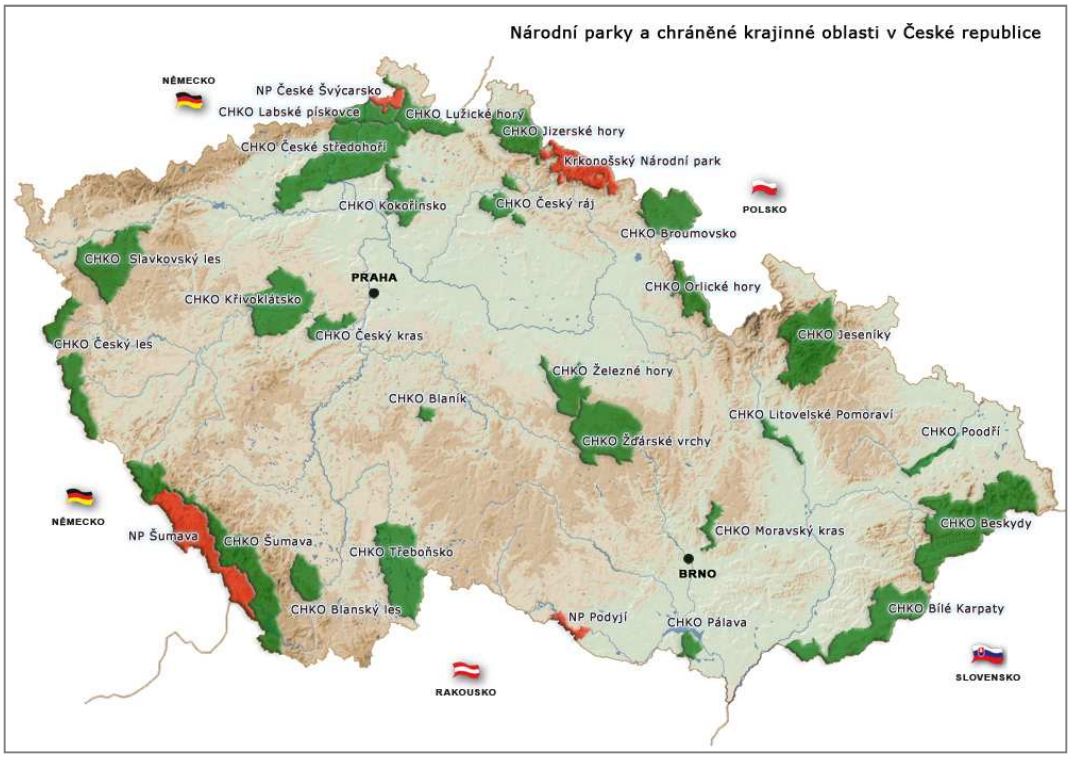

PŘÍLOHA 3: Územní vymezení přeshraniční spolupráce NUTS II

Zdroj: RIS, http://www.risy.cz/cs/mapy-ke-stazeni, 31.3.2013

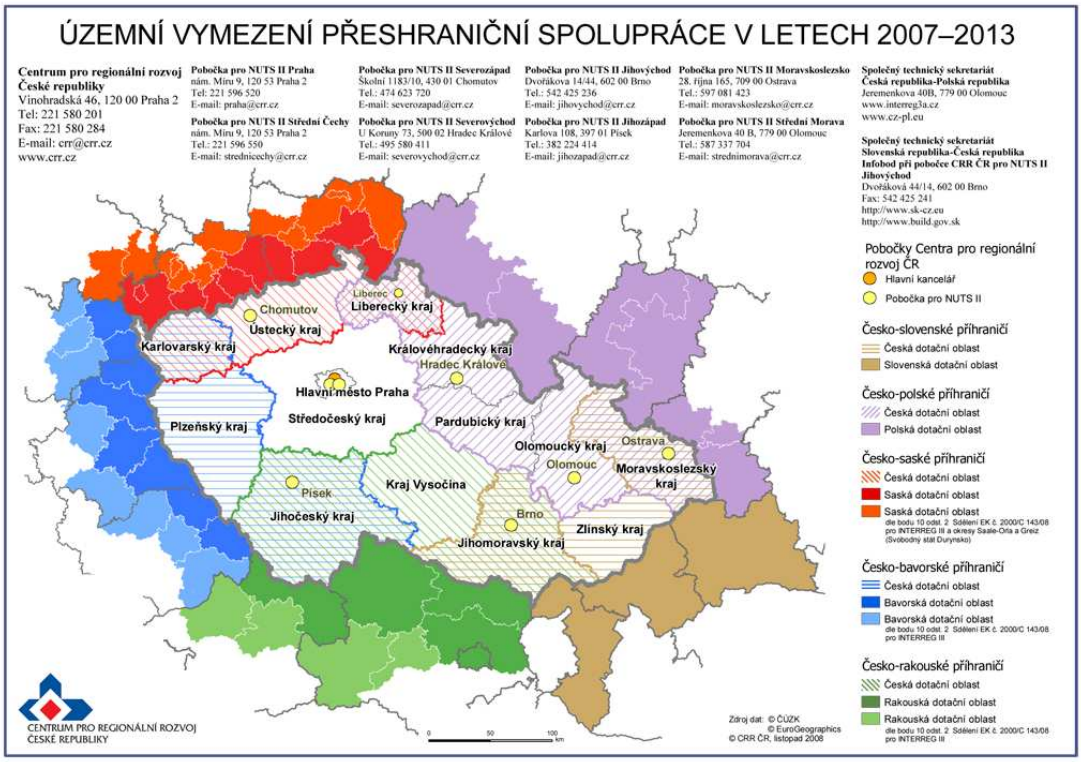

PŘÍLOHA 4: Turistické regiony České republiky

Zdroj: Czechtourism, http://www.czechtourism.cz/regiony/mapa-turistickych-regionu-a-oblasti/, 31.3.2013

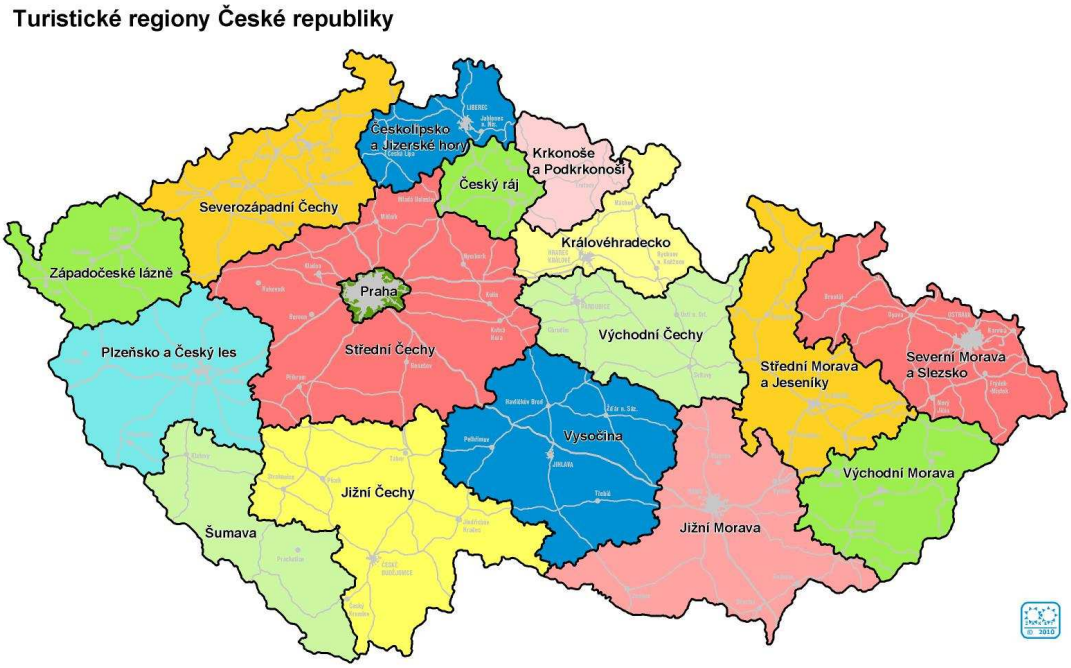

PŘÍLOHA 5: Turistické oblasti České republiky

Zdroj: Czechtourism, http://www.czechtourism.cz/regiony/mapa-turistickych-regionu-a-oblasti/, 31.3.2013

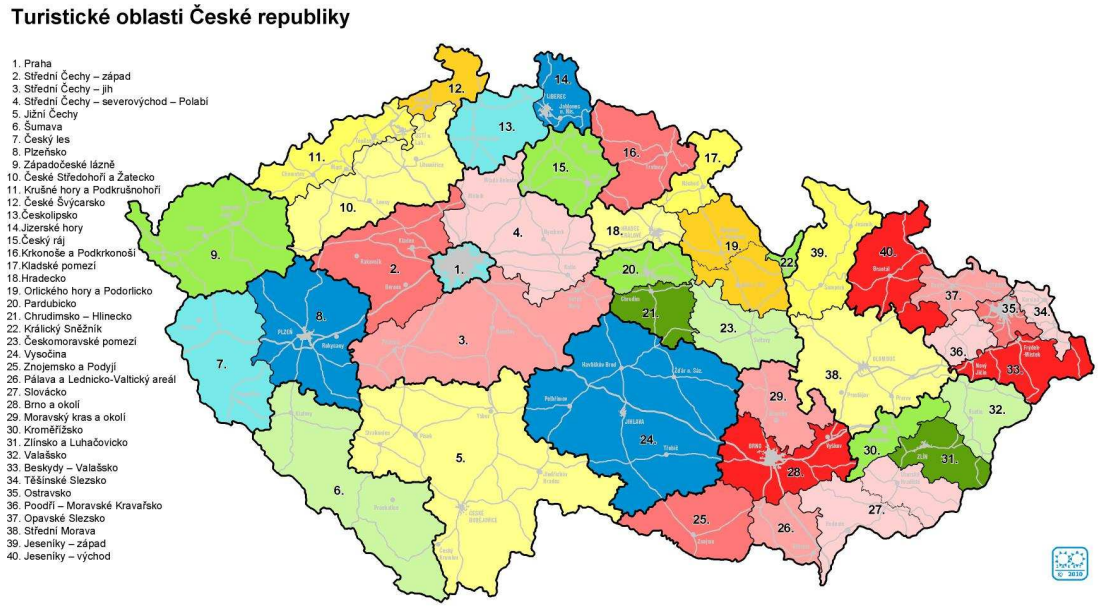

PŘÍLOHA 6: Euroregiony v ČR

Zdroj: ČZSO, http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/mapa/$File/Euroregiony2010.jpg, 31.3.2013

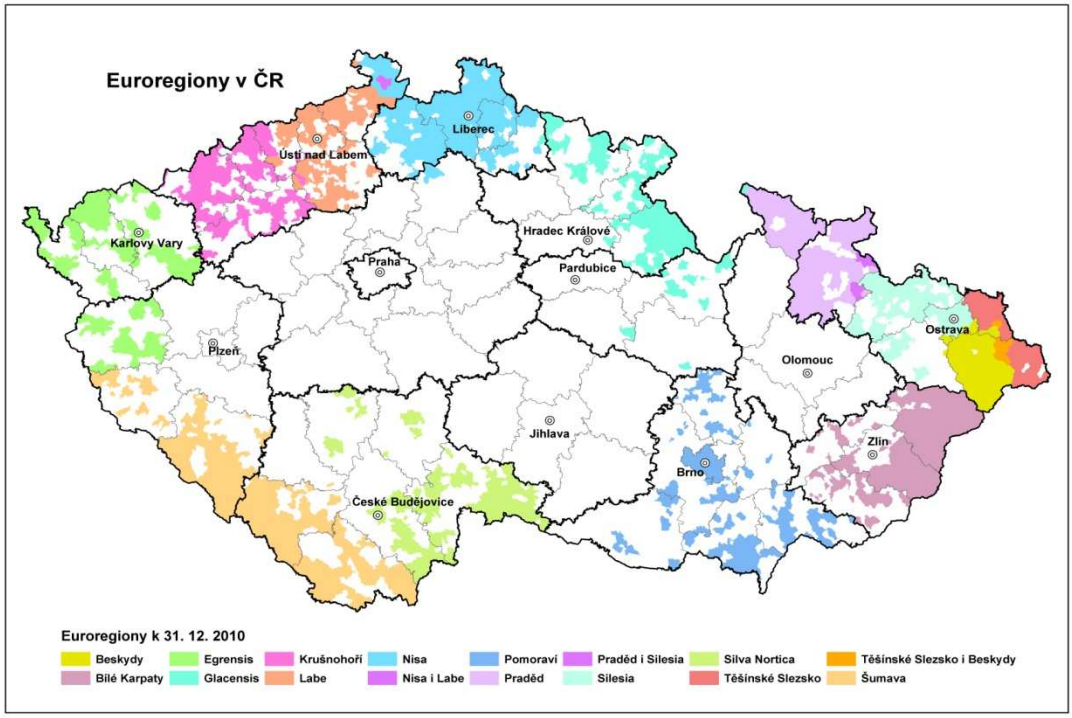

PŘÍLOHA 7: Mapa ČR s vyznačeným územím NP České Švýcarsko

Zdroj: www.geoportal.cenia.cz

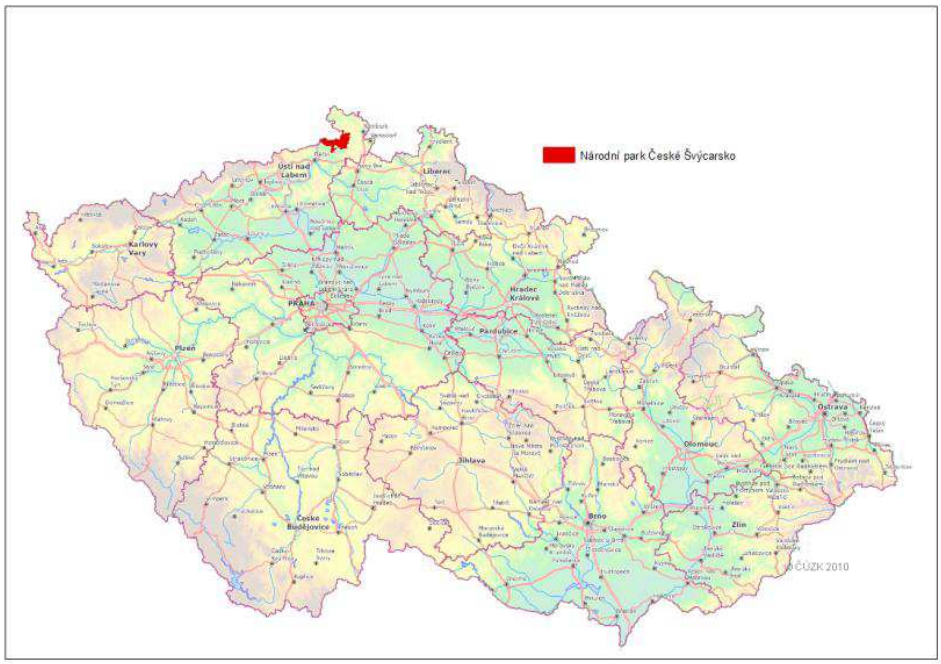

PŘÍLOHA 8: Zonace NP České Švýcarsko

Zdroj: Správa NP, 2013

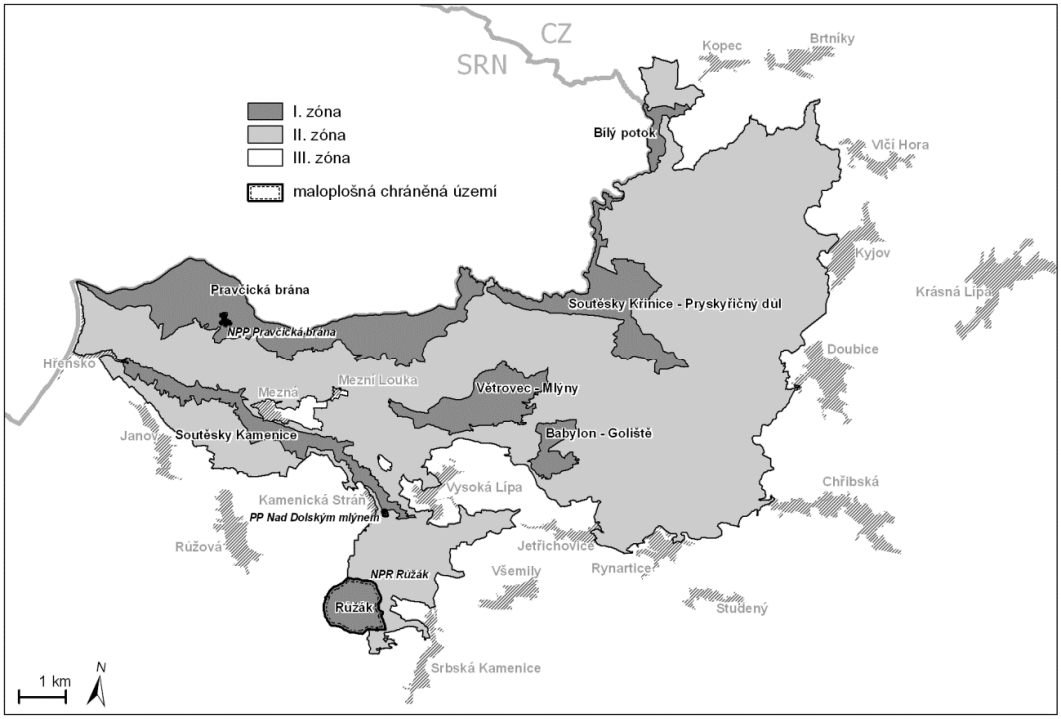

PŘÍLOHA 9: Monitorovací zařízení v NP České Švýcarsko

Zdroj: Správa NP České Švýcarsko, 2012

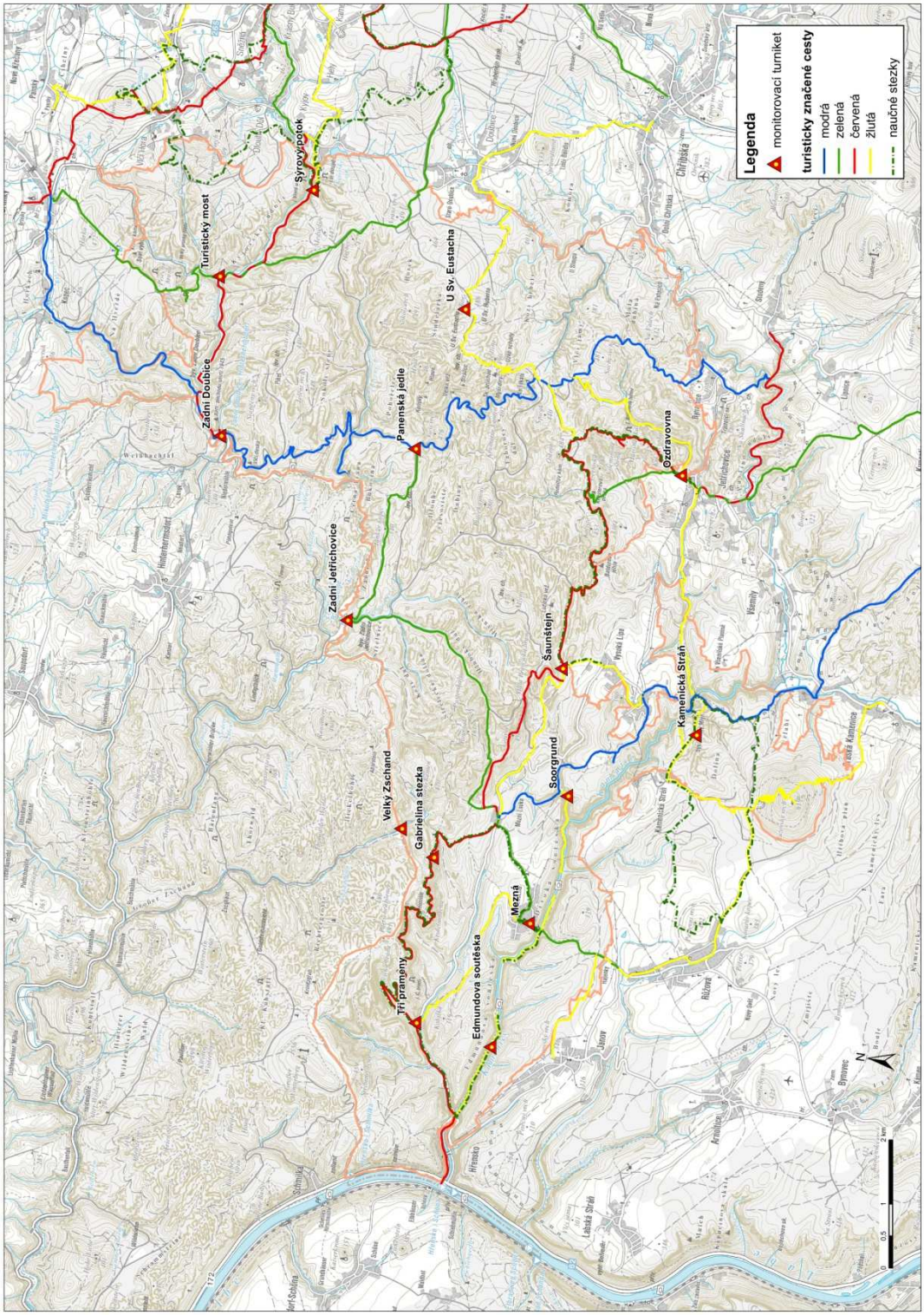

PŘÍLOHA 10: Monitoring návštěvnosti

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: Správa NP, (výstupy z monitorovacích turniketů)

Obr. 1: Návštěvnost oblasti Hřensko/Mezná 2006 - 2012.

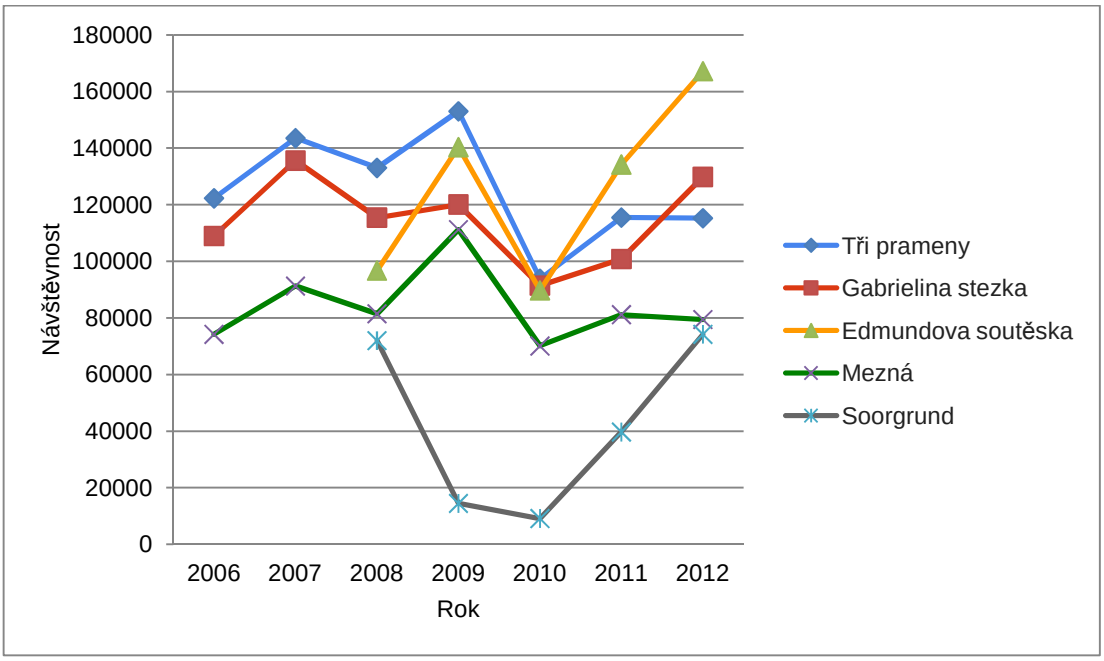

Obr. 2: Návštěvnost oblasti Jetřichovicka 2007 - 2012.

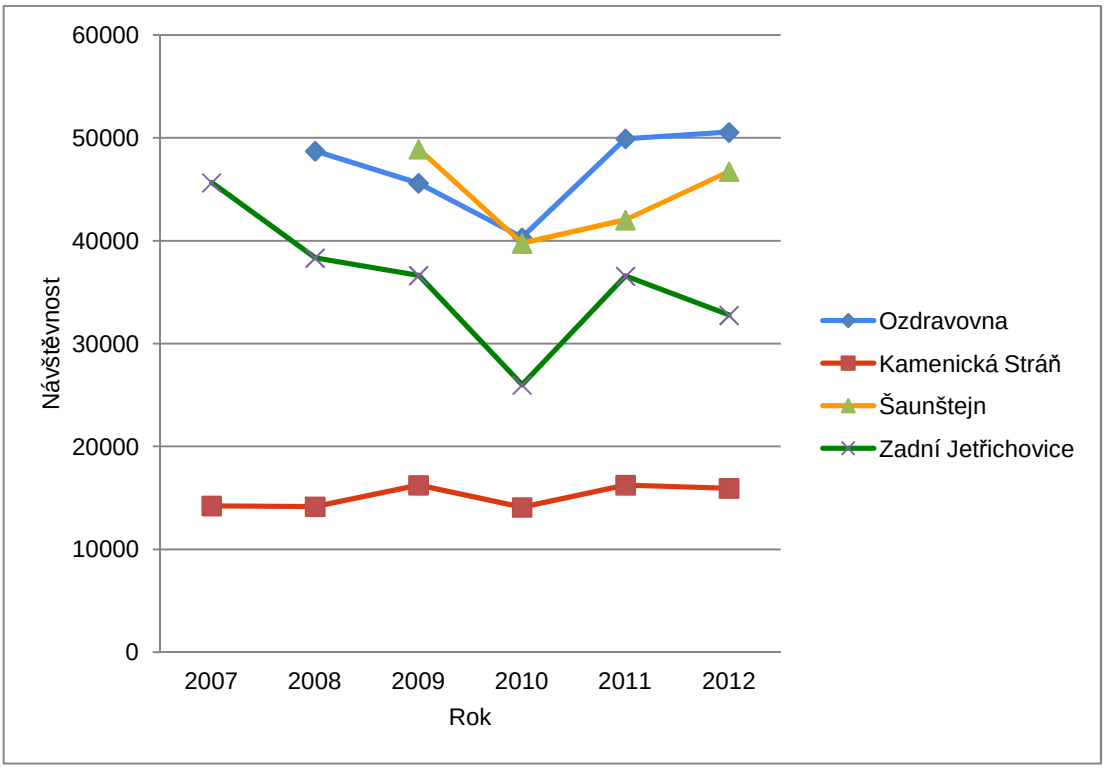

Obr. 3: Návštěvnost oblasti Krásnolipska 2007 - 2012.

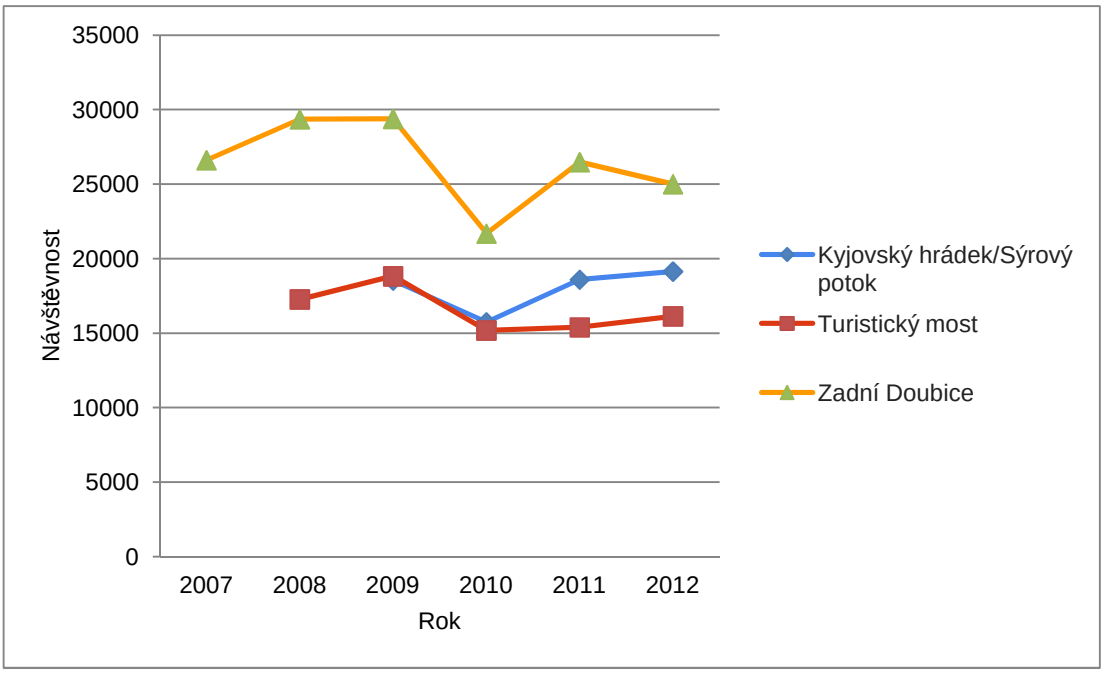

Obr. 4: Návštěvnost vnitřních částí národního parku 2007 - 2012.

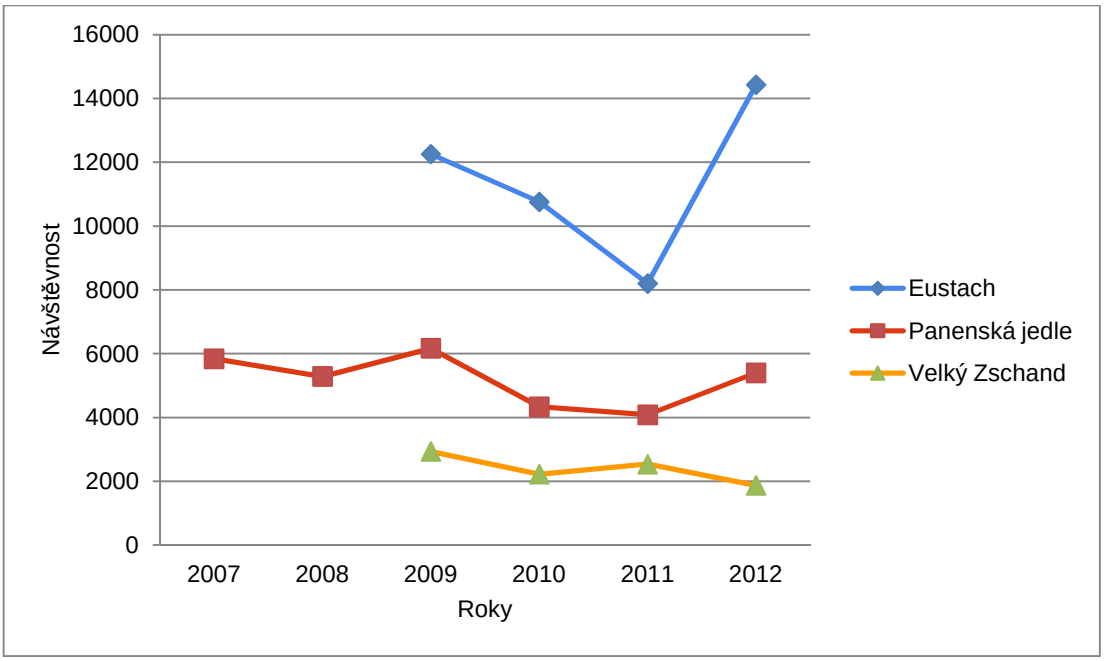

Obr. 5: Počet návštěvníků v jednotlivých lokalitách (2006 - 2012).

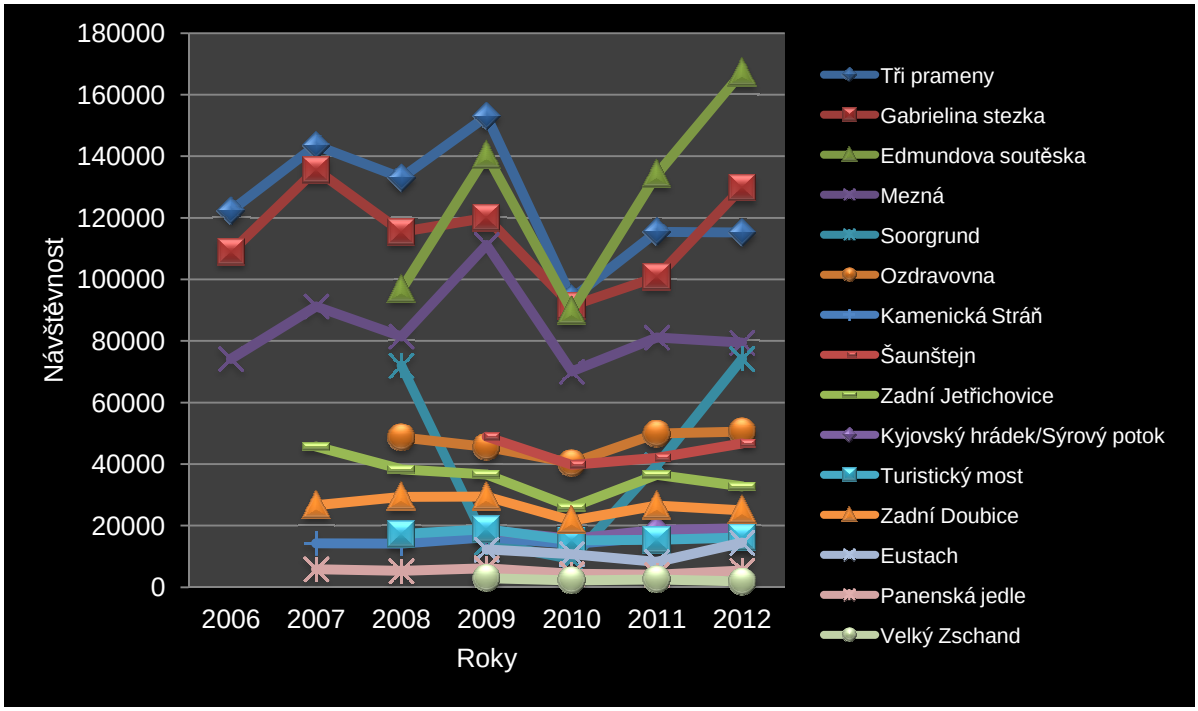

Edmundova soutěska																
rok / měsíc	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec		sezóna I	sezóna II	rok
2007	0	0	0	0	0	0	0	439	1 530	1 710	364	334		439	1969	4377
2008	277	1045	1086	1236	5582	2855	25 248	34 036	13 309	10 178	1 291	619		67721	82266	96762
2009	645	470	803	10179	20923	15443	27 279	38 227	17 068	7 628	1 273	410		101872	129119	140348
2010	475	491	887	8235	14210	16453	34 690	7 892	2 763	2 951	504	191		73245	84243	89742
2011	880	616	815	9088	11158	18122	31 430	32 237	17 735	10 576	918	624		92947	119770	134199
2012	607	857	6425	13255	19216	19881	35 735	39 548	18 104	11 169	1 767	613		114380	145739	167177

Tři prameny																
rok / měsíc	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec		sezóna I	sezóna II	rok
2007	793	1254	2213	14204	16200	15143	30 057	35 287	14 619	11 562	930	1 259		96687	125510	143521
2008	579	1641	3163	4404	22633	14276	26 383	30 652	14 099	12 180	1 827	1 176		93944	112447	133013
2009	756	514	881	10845	15990	15427	33 724	40 740	20 205	10 261	2 557	1 119		105881	136931	153019
2010	442	663	1409	9168	12705	14976	30 051	10 272	6 829	5 782	1 012	501		68004	84001	93810
2011	415	513	1078	8557	8715	11531	24 515	26 370	14 663	13 890	4 541	673		71131	94351	115461
2012	765	598	2454	6979	4826	12142	28 673	28 665	16 201	10 484	2 173	1 255		74306	97486	115215

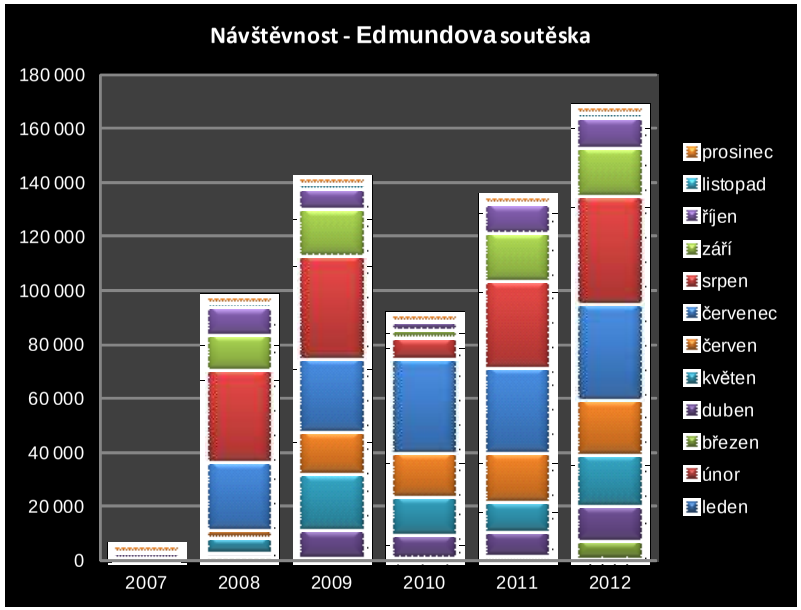

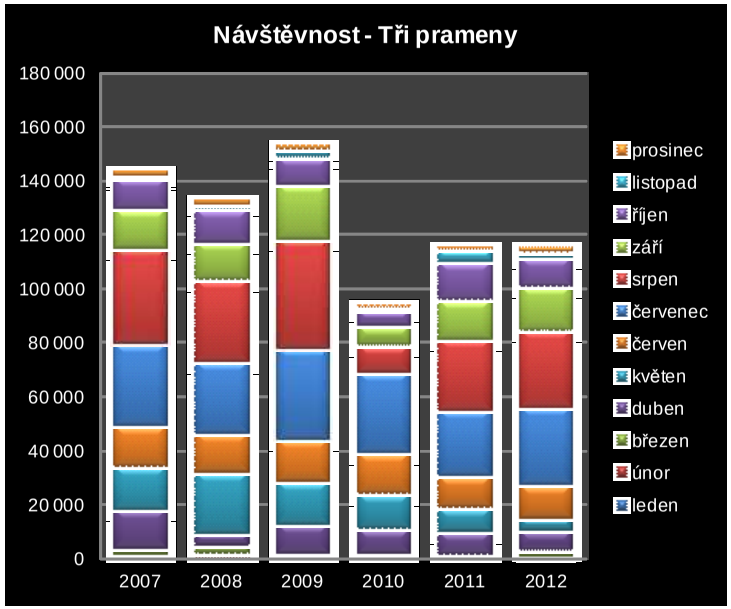

Sezónní měření

Sezóna I hlavní sezóna, květen až srpen

Sezóna II prodloužená sezóna, duben až září

Obr. 6: Monitoring návštěvnosti za jednotlivé měsíce v letech 2007 - 2012

PŘÍLOHA 11: Trasa turistické autobusové linky 434.

Zdroj:DPMD a.s.

PŘÍLOHA 12: Počty vystupujících cestujících v jednotlivých úsecích na turistické autobusové lince 434 v měsících červenec a srpen (2009 - 2012)

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data: DPMD a.s.

Linka 434 Děčín - Hřensko - Mezní Louka - Jetřichovice - Chřibská - Doubice - Krásná Lípa

Zastávky

1 - 15	Děčín,aut.nádr.	Hřensko,k soutěskám
16 - 20	Hřensko,úpravna vody	Mezní Louka,hotel
21 - 25	Vysoká Lípa,rest	Jetřichovice,host.
26 - 29	Rynartice	Chřibská,nám.
30 - 37	Rybniště,Nová Chřibská	Krásná Lípa,Kyjov,host.
38 - 41	Krásná Lípa,Kyjov,rozc.	Krásná Lípa,nám.

2009

červenec

Sobota + neděle a státem uznaný svátek

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	203	**207**	**213**	**217**		**206**	**208**	**214**	**218**	
1 - 15	161	129	62	28	380	280	258	451	570	1559
16 - 20	146	175	204	267	792	182	62	40	74	358
21 - 25	40	133	183	199	555	62	45	59	133	299
26 - 29	21	28	59	46	154	16	15	17	8	56
30 - 38	38	26	69	27	160	25	5	16	26	72
39 - 42	52	24	45	38	159	7	1	1	13	22
Celkem	458	515	622	605	2200	572	386	584	824	2366
Celkem tam a zpět										4566

Pracovní den

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	103	**107**	**113**	**117**		**106**	**108**	**114**	**118**	
1 - 15	478	388	190	125	1181	950	755	1174	1051	3930
16 - 20	369	515	632	594	2110	723	388	135	157	1403
21 - 25	269	312	541	852	1974	157	200	182	170	709
26 - 29	105	55	101	199	460	30	38	54	73	195
30 - 38	229	51	135	204	619	39	40	135	68	282
39 - 42	102	90	124	126	442	13	1	15	5	34
Celkem	1552	1411	1723	2100	6786	1912	1422	1695	1524	6553
Celkem tam a zpět										13339

srpen

Sobota + neděle a státem uznaný svátek

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	203	**207**	**213**	**217**		**206**	**208**	**214**	**218**	
1 - 15	165	213	67	39	484	490	336	672	738	2236
16 - 20	211	324	250	283	1068	184	96	28	112	420
21 - 25	96	291	213	268	868	71	138	59	124	392
26 - 29	32	28	39	24	123	20	16	29	16	81
30 - 38	33	54	97	86	270	24	28	36	30	118
39 - 42	44	36	58	92	230	12	2	4	0	18
Celkem	581	946	724	792	3043	801	616	828	1020	3265
Celkem tam a zpět										6308

Pracovní den

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	103	**107**	**113**	**117**		**106**	**108**	**114**	**118**	
1 - 15	362	409	223	143	1137	1056	702	1178	1185	4121
16 - 20	370	600	601	736	2307	691	381	92	194	1358
21 - 25	233	377	575	842	2027	231	178	161	190	760
26 - 29	105	97	126	172	500	32	28	51	32	143
30 - 38	117	110	118	180	525	87	47	148	98	380
39 - 42	125	130	160	117	532	6	6	6	5	23
Celkem	1312	1723	1803	2190	7028	2103	1342	1636	1704	6785
Celkem tam a zpět										13813
	3903	4595	4872	5687	19057	5388	3766	4743	5072	18969

2010

červenec

Sobota + neděle a státem uznaný svátek

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	203	**207**	**213**	**217**		**206**	**208**	**214**	**218**	
1 - 15	209	147	87	66	509	442	296	464	729	1931
16 - 20	150	283	301	358	1092	183	121	99	153	556
21 - 25	173	211	164	237	785	31	70	40	114	255
26 - 29	16	40	48	56	160	2	8	15	31	56
30 - 37	86	36	56	26	204	11	56	83	12	162
38 - 41	58	39	102	83	282	3	2	2	3	10
Celkem	692	756	758	826	3032	672	553	703	1042	2970
Celkem tam a zpět										6002

Pracovní den

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	103	**107**	**113**	**117**		**108**	**110**	**118**	**120**	
1 - 15	475	360	131	154	1120	589	602	1004	323	2518
16 - 20	380	508	743	556	2187	318	48	178	11	555
21 - 25	265	284	589	534	1672	172	18	121	0	311
26 - 29	123	57	133	146	459	26	0	19	0	45
30 - 37	203	53	61	123	440	80	0	69	0	149
38 - 41	205	44	144	219	612	4	0	7	0	11
Celkem	1651	1306	1801	1732	6490	1189	668	1398	334	3589
Celkem tam a zpět										10079

srpen

Sobota + neděle a státem uznaný svátek

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	203	**207**	**213**	**217**		**206**	**208**	**214**	**218**	
1 - 15	113	27	16	31	187	195	94	176	184	649
16 - 20	55	44	59	61	219	86	41	34	10	171
21 - 25	54	70	82	119	325	32	41	32	28	133
26 - 29	5	48	23	16	92	6	2	13	0	21
30 - 37	26	48	6	13	93	5	8	60	5	78
38 - 41	38	74	22	61	195	0	3	7	5	15
Celkem	291	311	208	301	1111	324	189	322	232	1067
Celkem tam a zpět										2178

Pracovní den

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	103	**107**	**113**	**117**		**108**	**110**	**118**	**120**	
1 - 15	272	128	171	113	684	331	123	495	129	1078
16 - 20	137	189	182	197	705	251	9	103	21	384
21 - 25	121	216	324	342	1003	196	6	141	0	343
26 - 29	62	96	82	89	329	51	0	29	0	80
30 - 37	114	85	86	70	355	47	0	62	0	109
38 - 41	66	88	150	131	435	5	0	20	0	25
Celkem	772	802	995	942	3511	881	138	850	150	2019
Celkem tam a zpět										5530
	3406	3175	3762	3801	14144	3066	1548	3273	1758	9645

2011

červenec

Sobota + neděle a státem uznaný svátek

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	203	**207**	**213**	**217**		**206**	**208**	**214**	**218**	
1 - 15	170	185	85	41	481	297	326	602	674	1899
16 - 20	141	363	265	195	964	224	115	50	76	465
21 - 25	193	271	293	336	1093	130	145	128	178	581
26 - 29	26	20	54	53	153	15	22	16	13	66
30 - 37	44	61	43	46	194	6	37	38	23	104
38 - 41	51	48	57	57	213	3	9	6	3	21
Celkem	625	948	797	728	3098	675	654	840	967	3136
Celkem tam a zpět										6234

Pracovní den

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	103	**107**	**113**	**117**		**106**	**108**	**114**	**118**	
1 - 15	343	270	156	130	899	845	661	1014	897	3417
16 - 20	222	447	397	409	1475	602	358	141	128	1229
21 - 25	299	303	575	697	1874	302	471	157	218	1148
26 - 29	78	41	103	109	331	23	49	47	85	204
30 - 37	126	75	89	152	442	14	36	112	87	249
38 - 41	143	110	147	200	600	2	9	18	15	44
Celkem	1211	1246	1467	1697	5621	1788	1584	1489	1430	6291
Celkem tam a zpět										11912

srpen

Sobota + neděle a státem uznaný svátek

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	203	**207**	**213**	**217**		**206**	**208**	**210**	**218**	
1 - 15	116	134	38	30	318	225	237	279	479	1220
16 - 20	69	126	254	188	637	99	63	7	25	194
21 - 25	116	121	213	187	637	100	77	6	124	307
26 - 29	29	6	19	9	63	1	9		20	30
30 - 37	19	23	40	16	98	16	32		13	61
38 - 41	42	9	47	35	133	1				1
Celkem	391	419	611	465	1886	442	418	292	661	1813
Celkem tam a zpět										3699

Pracovní den

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	103	**107**	**113**	**117**		**106**	**108**	**110**	**118**	
1 - 15	333	354	189	132	1008	920	607	705	918	3150
16 - 20	224	507	578	574	1883	576	369	74	206	1225
21 - 25	378	315	747	1160	2600	341	555	58	140	1094
26 - 29	55	44	51	35	185	29	56		41	126
30 - 37	79	62	47	38	226	38	31		64	133
38 - 41	68	78	138	276	560	6	24		10	40
Celkem	1137	1360	1750	2215	6462	1910	1642	837	1379	5768
Celkem tam a zpět										12230
	3364	3973	4625	5105	17067	4815	4298	3458	4437	17008

2012

červenec

Sobota + neděle a státem uznaný svátek

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	203	**207**	**213**	**217**		**206**	**208**	**214**	**218**	
1 - 15	202	104	46	34	386	303	289	667	619	1878
16 - 20	154	246	269	195	864	274	144	58	50	526
21 - 25	88	223	345	372	1028	79	91	132	65	367
26 - 29	67	26	87	98	278	12	23	15	12	62
30 - 37	80	83	66	132	361	10	32	66	19	127
38 - 41	30	25	70	79	204	3	4	2	2	11
Celkem	621	707	883	910	3121	681	583	940	767	2971
Celkem tam a zpět										6092

Pracovní den

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	103	**107**	**113**	**117**		**106**	**108**	**114**	**118**	
1 - 15	300	316	132	104	852	690	576	1340	1151	3757
16 - 20	300	645	472	572	1989	729	393	153	144	1419
21 - 25	188	239	629	574	1630	121	263	125	120	629
26 - 29	81	88	137	150	456	20	70	43	62	195
30 - 37	156	59	79	93	387	34	77	129	69	309
38 - 41	55	86	160	265	566	2	20	14	13	49
Celkem	1080	1433	1609	1758	5880	1596	1399	1804	1559	6358
Celkem tam a zpět										12238

srpen

Sobota + neděle a státem uznaný svátek

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	203	**207**	**213**	**217**		**206**	**208**	**214**	**218**	
1 - 15	126	133	46	27	332	260	184	484	237	1165
16 - 20	89	227	127	126	569	159	100	48	20	327
21 - 25	121	167	133	205	626	44	57	63	116	280
26 - 29	76	21	37	49	183	10	13	6	5	34
30 - 37	30	31	59	76	196	20	22	60	10	112
38 - 41	51	22	36	92	201	1	0	1	0	2
Celkem	493	601	438	575	2107	494	376	662	388	1920
Celkem tam a zpět										4027

Pracovní den

Zastávky					Celkem tam					Celkem zpět
	103	**107**	**113**	**117**		**106**	**108**	**114**	**118**	
1 - 15	371	487	165	136	1159	1012	858	1654	1826	5350
16 - 20	388	843	730	714	2675	740	602	212	128	1682
21 - 25	400	271	591	846	2108	173	242	163	118	696
26 - 29	115	97	185	175	572	17	61	31	82	191
30 - 37	112	81	115	157	465	37	45	91	61	234
38 - 41	93	94	169	223	579	2	16	15	13	46
Celkem	1479	1873	1955	2251	7558	1981	1824	2166	2228	8199
Celkem tam a zpět										15757
	3673	4614	4885	5494	18666	4752	4182	5572	4942	19448

PŘÍLOHA 13: Přepravení cestující na turistické autobusové lince 434 v měsících červenec a srpen (2009 - 2012)

Zdroj: vlastní zpracování, podkladová data DPMD a.s.

Tabulka 1: Počet přepravených osob v pracovní dny, o víkendech a celkové počty

měsíc/rok	so, ne + svátky	prac. den	celkem týden	celkem rok
7/2009	4566	13339	17905	
8/2009	6308	13813	20121	38026
7/2010	6002	10079	16081	
8/2010	2178	5530	7708	23789
7/2011	6234	11912	18146	
8/2011	3699	12230	15929	34075
7/2012	6092	12238	18330	
8/2012	4027	15757	19784	38114

Obr. 1: Cestující přepravení na lince 434 v pracovní dny a o víkendech

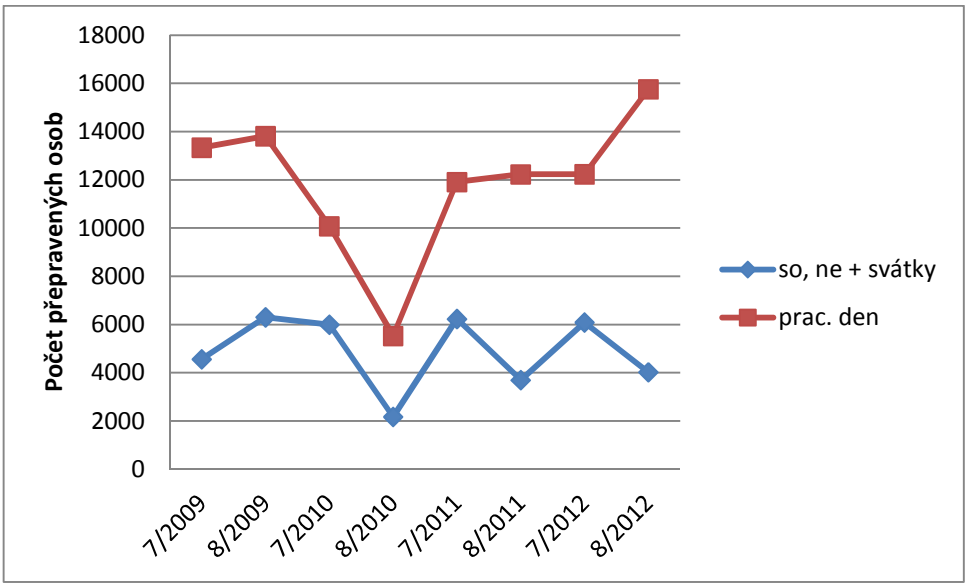

Dotazníkové šetření návštěvníků Českého Švýcarska

Dobrý den, jmenuji se Ivana Nováková a jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze. Ráda bych vás požádala o zodpovězení několika dotazů v rámci **průzkumu návštěvníků pro účely bakalářské práce** „Analýza vlivu cestovního ruchu na životní prostředí v Českém Švýcarsku". Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a zabere okolo 5 minut.
Předem vám mockrát děkuji za spolupráci a váš čas!
Správné odpovědi prosím kroužkujte.

Otázka 1 Jste v Českém Švýcarsku individuálně nebo jako organizovaná skupina?

1	individuální turista/turisté		
2	organizovaná skupina (zájezd apod.)	Kolik členů má vaše skupina?	....

Otázka 2

a) pohlaví		b) vzdělání		c) věk	
1	muž	1	bez maturity	1	do 24 let
2	žena	2	středoškolské s maturitou	2	25-34 let
		3	vysokoškolské vč. bakalářského	3	35-49 let
				4	50-59 let
				5	60 a více let

d) sociokulturní profil			
1	manželský/partnerský pár	4	student
2	rodina s dětmi	5	jiný (specifikujte):
3	penzista		

Otázka 3: Odkud pocházíte?
1 Česko - okres: _____
2 jiný stát - který: _____

Otázka 4: Kolikrát jste dosud navštívili České Švýcarsko?

0	jsem tu poprvé	2	2x	4	6xa víc
1	1x	3	3-5x		

Otázka 5: Kde jste se o Českém Švýcarsku poprvé dozvěděli?
Odpovídají pouze ti, kteří v otázce 4 označili odpověď 0 – jsem tu poprvé

1	od známých či příbuzných	6	z web. stránek propagujících ČR
2	z turistických průvodců	7	z web. stránek propagujících region
3	z propagačních materiálů ČR	8	z novin nebo časopisů
4	z propagačních materiálů regionu	9	z jiných zdrojů (specifikujte):
5	z televize nebo rozhlasu		

Otázka 6: Co je hlavním důvodem vaší návštěvy Českého Švýcarska?
Doplňte pořadí podle důležitosti, tzn. nejdůležitější je 1.; nejvýše však 3 položky

1	poznání – návštěva turistických atraktivit (kulturních i/nebo přírodních)	
2	relaxace – rekreace, pobyt v přírodě, procházky, odpočinek apod.	
3	turistika a sport –cyklistika, tenis, volejbal apod.	
4	práce – služební cesta, školení, kongres apod.	
5	zábava – společenské hry s přáteli, hry, noční život, dobré jídlo a pití apod.	
6	nákupy	
7	návštěva příbuzných nebo známých	
8	tranzit – zastávka na cestě někam jinam	

Otázka 7: Navštívili jste nebo hodláte navštívit také Národní park Saské Švýcarsko?

1	ano	2	ne	pokud ano, jaká místa:.....

Otázka 8: Všimli jste si nějaké formy spolupráce mezi Českým a Saským Švýcarskem?

1	ano	2	ne	pokud ano, jaké:.....

Otázka 9: Jakým dopravním prostředkem jste přijel(a) do regionu České Švýcarsko?

1	vlastní automobil	4	linkový autobus	7	vlak
2	automobil z půjčovny	5	motocykl	8	pěšky
3	zájezdový autobus	6	jízdní kolo	9	jinak (jak):

Otázka 10: Jaké dopravní prostředky využíváte během svého pobytu v Českém Švýcarsku?
(lze označit více položek nebo pouze položku "žádné")

1	automobil	4	zájezd. autobus	7	loď
2	motocykl	5	vlak	8	žádné
3	linkový autobus	6	jízdní kolo	9	jiné:

Otázka 11: Které aktivity provozujete během pobytu v Č. Švýcarsku?
Pořadí doplňte podle důležitosti, tzn. nejdůležitější je 1.; nejvýše však 3 položky

1	pěší turistika	
2	cykloturistika	
3	koupání a vodní sporty	
4	rybaření	
5	aktivní sport (volejbal, tenis, sálové sporty apod.)	
6	péče o kondici (fitness, sauna, solárium, posilování apod.)	
7	poznávací turistika (hrady, muzea, přírodní památky, fauna, flóra apod.)	
8	venkovská turistika (pobyt na farmě, jízda na koni apod.)	
9	horolezectví	
10	návštěvy sportovních akcí (závody, utkání apod.)	
11	adrenalinové sporty (létání, paragliding, bungee jumping apod.)	
12	kulturní akce a zábava (festivaly, koncerty, taneční zábavy, disko apod.)	
13	jinou (specifikujte):	

Otázka 12: Kolik nocí celkem strávíte v Českém Švýcarsku?

0	0 (výletník)	2	2	4	5–7
1	1	3	3–4	5	8 nebo více

Otázka 13: V jakém typu ubytovacího zařízení nocujete?

1	hotel *** nebo více	6	kemp/tábořiště ve stanu nebo karavanu
2	hotel * nebo **	7	penzion nebo ubytování v soukromí
3	ubytovna, hostel	8	u známých nebo ve vlastním
4	pronajatý dům/chata	9	jinde (specifikujte):
5	kemp/tábořiště v chatce		

Otázka 14: Jak hodnotíte kvalitu infrastruktury a služeb v Českém Švýcarsku?

		velmi dobře	spíše dobře	spíše špatně	velmi špatně	nevím
1	ubytovací služby	1	2	3	4	5
2	stravovací služby	1	2	3	4	5
3	informační centra	1	2	3	4	5
4	informační systém v terénu	1	2	3	4	5
5	služby pro motoristy	1	2	3	4	5
6	péče o čistotu a pořádek, úklid	1	2	3	4	5
7	kvalita silnic vč. parkování	1	2	3	4	5
8	veřejná doprava	1	2	3	4	5
9	vybavení regionu pro sportovní aktivity	1	2	3	4	5
10	nákupní možnosti (prodejní síť)	1	2	3	4	5
11	příležitosti pro zábavu a společen. vyžití	1	2	3	4	5
12	vybavení regionu atrakcemi pro děti	1	2	3	4	5
13	cenová hladina služeb	1	2	3	4	5

Otázka 15: Co vám v regionu Českého Švýcarska nejvíce chybí/vadí?
(max. 3 položky) .....

Otázka 16: Co se vám v regionu Českého Švýcarska nejvíce líbí?
(max. 3 položky) .....

Děkuji vám za spolupráci a přeji příjemný pobyt v Českém Švýcarsku.

PŘÍLOHA 15: Výsledky anketního šetření

Zdroj: výstupy anketního šetření ze statistického programu IBM SPSS

1. Jste v Českém Švýcarsku individuálně nebo jako organizovaná skupina?

		Počet	Procenta
Platné	individuální turista	60	90,9
	organizovaná skupina	6	9,1
	Celkem	66	100,0

1a. Kolik členů má Vaše skupina?

		Počet	Procenta
Platné	2	5	7,6
	3	1	1,5
	4	2	3,0
	7	3	4,5
	8	1	1,5
	18	1	1,5
	20	2	3,0
	23	2	3,0
	Celkem	17	25,8
Chybějící	System	49	74,2
Celkem		66	100,0

2a pohlaví

		Počet	Procenta
Platné	muž	33	50,0
	žena	33	50,0
	Celkem	66	100,0

2b vzdělání

		Počet	Procenta
Platné	bez maturity	5	7,6
	středoškolské s maturitou	25	37,9
	vysokoškolské vč. bakalářského	36	54,5
	Celkem	66	100,0

2c věk

		Počet	Procenta
Platné	do 24 let	7	10,6
	25-34 let	41	62,1
	35-49 let	10	15,2
	50-59 let	5	7,6
	60 a více let	3	4,5
	Celkem	66	100,0

2d sociokulturní profil

		Počet	Procenta
Platné	manželský/partnerský pár	29	43,9
	rodina s dětmi	25	37,9
	penzista	2	3,0
	student	5	7,6
	jiný	5	7,6
	Celkem	66	100,0

2d jiný

		Počet	Procenta
Platné		59	89,4
	čundrák	2	1,5
	parta	2	3,0
	poutník	1	1,5
	svobodná pracující	1	1,5
	svobodný	1	1,5
	Celkem	66	100,0

3 Odkud pocházíte?

		Počet	Procenta
Platné	Česko	63	95,5
	jiný stát	3	4,5
	Celkem	66	100,0

3 Okres

		Počet	Procenta
Platné	Benešov	1	1,5
	Blansko	1	1,5
	Brno	1	1,5
	Česká Lípa	2	3,0
	České Budějovice	1	1,5
	Děčín	4	6,1
	Jablonec nad Nisou	1	1,5
	Jičín	1	1,5
	Jindřichův Hradec	1	1,5
	Karviná	2	3,0
	Liberec	2	3,0
	Mělník	1	1,5
	Mladá Boleslav	10	15,2
	Německo	1	1,5
	Nový Jičín	1	1,5
	Olomouc	1	1,5
	Pardubice	1	1,5
	Plzeň	2	3,0
	Praha	15	22,7
	Praha - východ	1	1,5
	Praha - západ	1	1,5
	Praha-východ	1	1,5
	Praha-západ	3	4,5
	Prachatice	2	3,0
	Slovensko	3	4,5
	Teplice	1	1,5
	Třebíč	1	1,5
	Ústí nad Labem	1	1,5
	Ústí nad Orlicí	1	1,5
	Zlín	2	3,0
	Celkem	66	100,0

3.Kraj-kód

		Počet	Procenta
Platné	Praha	15	22,7
	Středočeský	18	27,3
	Ústecký	6	9,1
	Liberecký	5	7,6
	Jihočeský	4	6,1
	Královehradecký	1	1,5
	Pardubický	2	3,0
	Vysočina	1	1,5
	Jihomoravský	2	3,0
	Moravskoslezký	4	6,1
	Zlínský	2	3,0
	Olomoucký	1	1,5
	Plzeňský	2	3,0
	Zahraničí	3	4,5
	Celkem	66	100,0

4 Kolikrát jste dosud navštívili České Švýcarsko?

		Počet	Procenta
Platné	jsem tu poprvé	20	30,3
	1x	8	12,1
	2x	9	13,6
	3-5x	13	19,7
	6x a víc	16	24,2
	Celkem	66	100,0

5 Kde jste se o Českém Švýcarsku poprvé dozvěděli?

		Počet	Procenta
Platné	od známých či příbuzných	18	27,3
	z turistických průvodců	1	1,5
	z propagačních materiálů ČR	1	1,5
	z web. stránek propagujících ČR	1	1,5
	z web. stránek propagujících region	1	1,5
	z jiných zdrojů	1	1,5
	Celkem	23	34,8
Chybějící	System	43	65,2
Celkem		66	100,0

5 jiné

		Počet	Procenta
Platné		62	93,9
	historické kořeny	1	1,5
	prezentace v emailu	1	1,5
	ve škole	1	1,5
	Celkem	66	100,0

6 Co je 1. důvod vaší návštěvy Českého Švýcarska?

		Počet	Procenta
Platné	poznání - návštěva turistických atraktivit (kulturních i/nebo přírodních)	26	39,4
	relaxace - rekreace, pobyt v přírodě, procházky, odpočinek apod.	29	43,9
	turistika a sport - cyklistika, tenis, velejbal apod.	6	9,1
	návštěva příbuzných nebo známých	4	6,1
	tranzit - zastávka na ceste někam jinam	1	1,5
	Celkem	66	100,0

6 Co je 2. důvod vaší návštěvy Českého Švýcarska?

		Počet	Procenta
Platné	poznání - návštěva turistických atraktivit	14	21,2
	relaxace - rekreace, pobyt v přírodě	14	21,2
	turistika a sport	16	24,2
	zábava - jídlo, noční život, hry	4	6,1
	návštěva příbuzných nebo známých	3	4,5
	tranzit - zastávka na ceste někam jinam	1	1,5
	Celkem	52	78,8
Chybějící	System	14	21,2
Celkem		66	100,0

6 Co je 3. důvod vaší návštěvy Českého Švýcarska?

		Počet	Procenta
Platné	poznání - návštěva turistických atraktivit (kulturních i/nebo přírodních)	14	21,2
	relaxace - rekreace, pobyt v přírodě, procházky, odpočinek apod.	6	9,1
	turistika a sport - cyklistika, tenis, volejbal apod.	11	16,7
	zábava - společenské hry s přáteli, hry, noční život, dobré jídlo a pití apod.	2	3,0
	tranzit	1	1,5
	Celkem	34	51,5
Chybějící	System	32	48,5
Celkem		66	100,0

7 Navštívili jste nebo hodláte navštívit také Národní park Saské Švýcarsko?

		Počet	Procenta
Platné	ano	36	54,5
	ne	30	45,5
	Celkem	66	100,0

7 Pokud ano jaké

		Počet	Procenta
Platné		53	80,3
	Bad Schandau	5	7,6
	Bad Schandau, Lilierstein, Bastei	1	1,5
	Bastei	3	4,5
	Konigstein, Bastei	1	1,5
	Lilienstein, Koenigstein	1	1,5
	Schrammsteine	1	1,5
	Soutěsky	1	1,5
	Celkem	66	100,0

8 Všimli jste si nějaké formy spolupráce mezi Českým a Saským Švýcarskem?

		Počet	Procenta
Platné	ano	29	43,9
	ne	37	56,1
	Celkem	66	100,0

8 Pokud ano jaké

		Počet	Procenta
Platné		44	66,7
	doprava, spoje	1	1,5
	dvoujazyčné materiály	3	4,5
	dvoujazyčné nápisy na info tabulích	1	1,5
	dvouujazyčné letáky	1	1,5
	informační letáky	1	1,5
	letáky	1	1,5
	propagační materiály	4	6,1
	propagační materiály, veletrhy	1	1,5
	propojené trasy	2	3,0
	přechody přes hranice	1	1,5
	společné logo	1	1,5
	společné mapy, vzájemná propagace	1	1,5
	společné propagační materiály	1	1,5
	turistické trasy	2	3,0
	zájezd do Saska, propag. Materiály	1	1,5
	Celkem	66	100,0

9 Jakým dopravním prostředkem jste přijel(a) do regionu?

		Počet	Procenta
Platné	vlastní automobil	55	83,3
	linkový autobus	3	4,5
	motocykl	1	1,5
	jízdní kolo	2	3,0
	vlak	4	6,1
	pěšky	1	1,5
	Celkem	66	100,0

9 Jakým dalším dopravním prostředkem jste přijel(a)?

		Počet	Procenta
Platné	linkový autobus	1	
	vlak	2	3,0
	pěšky	2	3,0
	Celkem	5	7,6
Chybějící	System	61	92,4
Celkem		66	100,0

10 Jaké dopravní prostředky využíváte během svého pobytu v Českém Švýcarsku?

		Počet	Procenta
Platné	automobil	41	62,1
	motocykl	1	1,5
	linkový autobus	10	15,2
	jízdní kolo	5	7,6
	žádné	9	13,6
	Celkem	66	100,0

10 Jaké 2.další dopravní prostředky využíváte během svého pobytu?

		Počet	Procenta
Platné	linkový autobus	13	19,7
	vlak	5	7,6
	jízdní kolo	15	22,7
	loď	2	3,0
	Celkem	35	53,0
Chybějící	System	31	47,0
Celkem		66	100,0

10 Jaké 3. další dopravní prostředky využíváte během svého pobytu?

		Počet	Procenta
Platné	jízdní kolo	8	12,1
	loď	3	4,5
	Celkem	11	16,7
Chybějící	System	55	83,3
Celkem		66	100,0

10 Jaké 4. další dopravní prostředky využíváte během svého pobytu?

		Počet	Procenta
Platné	loď	4	6,1
Chybějící	System	62	93,9
Celkem		66	100,0

11 Které nej aktivity provozujete během pobytu v Č. Švýcarsku?

		Počet	Procenta
Platné	pěší turistika	47	71,2
	cykloturistika	10	15,2
	koupání a vodní sporty		
	rybaření		
	aktivní sport		
	péče o kondici		
	poznávací turistika	8	12,1
	venkovská turistika		
	horolezectví		
	návštěvy sportovních akcí		
	adrenalinové sporty		
	kulturní akce a zábava	1	1,5
	Celkem	66	100,0

11 Které druhé nej aktivity provozujete během pobytu v Č. Švýcarsku?

		Počet	Procenta
Platné	pěší turistika	13	19,7
	cykloturistika	18	27,3
	koupání a vodní sporty	4	6,1
	rybaření		
	aktivní sport		
	péče o kondici		
	poznávací turistika	17	25,8
	venkovská turistika		
	horelezectví	2	3,0
	návštěvy sportovních akcí		
	adrenalinové sporty		
	kulturní akce a zábava		
	Celkem	54	81,8
Chybějící	System	12	18,2
Celkem		66	100,0

11 Které třetí nej aktivity provozujete během pobytu v Č. Švýcarsku?

		Počet	Procenta
	pěší turistika		
Platné	cykloturistika	4	6,1
	koupání a vodní sporty	13	19,7
	rybaření	1	1,5
	aktivní sport		
	péče o kondici		
	poznávací turistika	14	21,2
	venkovská turistika	1	1,5
	horelezectví	1	1,5
	návštěvy sportovních akcí		
	adrenalinové sporty		
	kulturní akce a zábava	1	1,5
	Celkem	35	53,0
Chybějící	System	31	47,0
Celkem		66	100,0

12 Kolik nocí celkem strávíte v Českém Švýcarsku?

		Počet	Procenta
Platné	0(výletník)	5	7,6
	1	1	1,5
	2	12	18,2
	3-4	15	22,7
	5-7	25	37,9
	8 nebo víc	8	12,1
	Celkem	66	100,0

13 V jakém typu ubytovacího zařízení nocujete?

		Počet	Procenta
Platné	hotel *** nebo více	5	7,6
	hotel * nebo **	4	6,1
	ubytovna, hostel	1	1,5
	pronajatý dům/chata	14	21,2
	kemp/tábořiště, v chatce	1	1,5
	kemp/tábořiště ve stanu nebo karavanu	6	9,1
	penzion nebo ubytování v soukromí	17	25,8
	u známých nebo ve vlastním	10	15,2
	jinde	3	4,5
	Celkem	61	92,4
Chybějící	System	5	7,6
Celkem		66	100,0

14 Jak hodnotíte kvalitu - ubytování?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	12	18,2
	spíše dobře	25	37,9
	spíše spatně	10	15,2
	velmi špatně	1	1,5
	nevím	18	27,3
	Celkem	66	100,0

14 2 Jak hodnotíte kvalitu stravování?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	14	21,2
	spíše dobře	33	50,0
	spíše spatně	16	24,2
	velmi špatně	3	4,5
	Celkem	66	100,0

14 3 Jak hodnotíte informační centra?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	38	57,6
	spíše dobře	22	33,3
	spíše spatně	1	1,5
	nevím	5	7,6
	Celkem	66	100,0

14 4 Jak hodnotíte informační systém v terénu?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	27	40,9
	spíše dobře	28	42,4
	spíše spatně	8	12,1
	nevím	3	4,5
	Celkem	66	100,0

14 5 Jak hodnotíte služby pro motoristy?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	4	6,1
	spíše dobře	23	34,8
	spíše spatně	12	18,2
	velmi špatně	2	3,0
	nevím	25	37,9
	Celkem	66	100,0

14 6 Jak hodnotíte péči o čistotu a pořádek, úklid?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	13	19,7
	spíše dobře	41	62,1
	spíše spatně	6	9,1
	velmi špatně	1	1,5
	nevím	5	7,6
	Celkem	66	100,0

14 7 jak hodnotíte kvalitu silnic vč. parkování?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	2	3,0
	spíše dobře	23	34,8
	spíše spatně	25	37,9
	velmi špatně	3	4,5
	nevím	13	19,7
	Celkem	66	100,0

14 8 Jak hodnotíte veřejnou dopravu?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	7	10,6
	spíše dobře	27	40,9
	spíše spatně	9	13,6
	velmi špatně	1	1,5
	nevím	22	33,3
	Celkem	66	100,0

14 9 Jak hodnotíte vybavení pro sportovní aktivity?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	7	10,6
	spíše dobře	22	33,3
	spíše spatně	15	22,7
	velmi špatně	2	3,0
	nevím	20	30,3
	Celkem	66	100,0

14 10 Jak hodnotíte nákupní možnosti (prodejní síť)?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	5	7,6
	spíše dobře	25	37,9
	spíše spatně	20	30,3
	velmi špatně	6	9,1
	nevím	10	15,2
	Celkem	66	100,0

14 11 Jak hodnotíte příležitosti pro zábavu a společenské vyžití?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	5	7,6
	spíše dobře	17	25,8
	spíše spatně	16	24,2
	velmi špatně	3	4,5
	nevím	25	37,9
	Celkem	66	100,0

14 12 Jak hodnotíte vybavení regionu atrakcemi pro děti?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	7	10,6
	spíše dobře	16	24,2
	spíše spatně	13	19,7
	velmi špatně	6	9,1
	nevím	24	36,4
	Celkem	66	100,0

14 13 Jak hodnotíte cenovou hladinu služeb?

		Počet	Procenta
Platné	velmi dobře	6	9,1
	spíše dobře	41	62,1
	spíše spatně	14	21,2
	velmi špatně	2	3,0
	nevím	3	4,5
	Celkem	66	100,0

PŘÍLOHA 16: Fotografie

1. Parkování v Jetřichovicích (fota Nováková)

Obr. 1 Parkoviště na zahradě místního obyvatele obce

Obr. 2 Parkování podél hlavní komunikace

2. Cyklotrasa č.3052 mezi Studeným a Chřibskou (fota Nováková)

Obr. 1 Projíždějící auto po silnici, kde vede cyklotrasa

Obr. 2 Setkání cyklisty s auty na úzké silnici/cyklotrase

3. Přírodní atraktivity NP Českého Švýcarska (fota Nováková)

Obr. 1 Edmundova soutěska

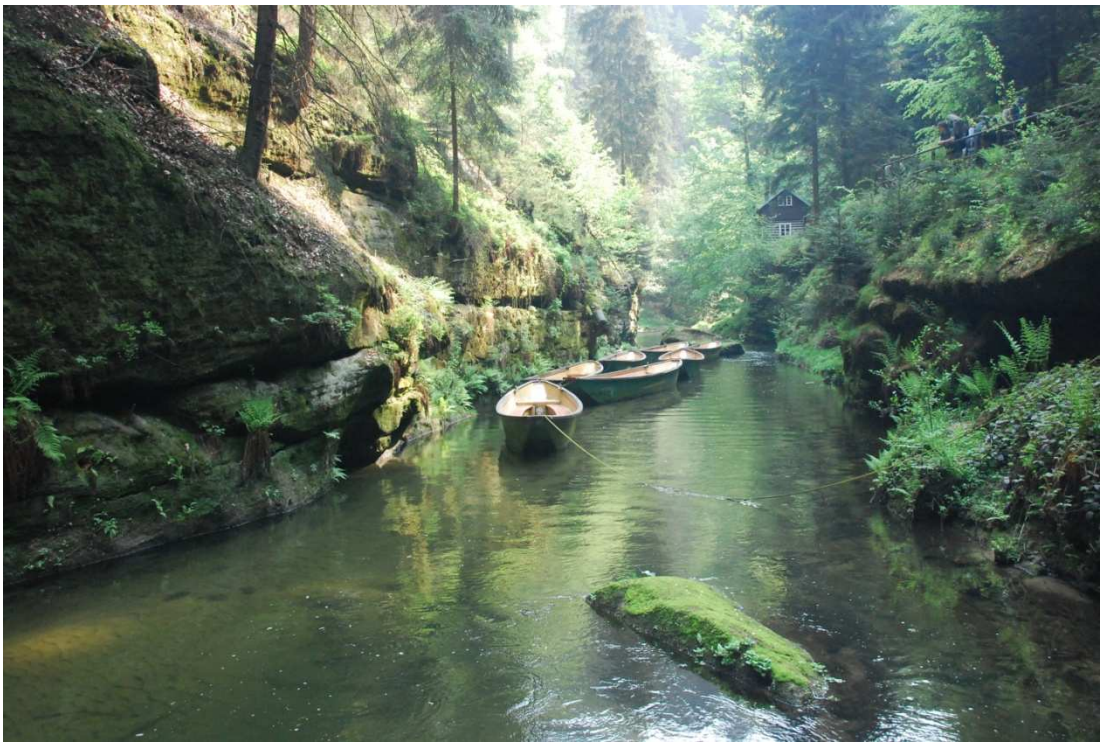

Obr. 2 Pravčická brána

Obr. 3 Pohled z Křížového vrchu

Obr. 4 Pohled z Křížového vrchu (v pozadí Mariina vyhlídka)